

Univerzita Karlova v Praze

Právnická fakulta

Daniel Kostić

**NOVÉ INSTITUTY V EVROPSKÉM ENERGETICKÉM PRÁVU
V KONTEXTU OCHRANY ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ**

Diplomová práce

Vedoucí diplomové práce: JUDr. Michal Sobotka, Ph.D.

Katedra práva životního prostředí

Datum vypracování práce (uzavření rukopisu): 20. 8. 2023

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem předkládanou diplomovou prací vypracoval samostatně, všechny použité prameny byly řádně citovány. Práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

Dále prohlašuji, že vlastní text této práce včetně poznámek pod čarou má 156 876 znaků včetně mezer.

V Praze dne: 20. 8. 2023

.....

Daniel Kostić

Poděkování

Na tomto místě bych rád poděkoval vedoucímu této diplomové práce JUDr. Michalu Sobotkovi, Ph.D. a externímu konzultantovi JUDr. Jiřímu Pokornému, Ph.D. za jejich cenné rady, podnětnou zpětnou vazbu a čas, který mi věnovali. Děkuji též rodině a blízkým, kteří mi při psaní práce byli velkou oporou.

„Již za pár dní populace naší planety překročí nový práh.

Osmi miliardtý člen naší lidské rodiny bude narozen.

Tento milník staví vše, o čem je tato konference do nové perspektivy.

Jak odpovíme až 8 miliardtému dítěti bude dostatečně staré, aby se zeptalo:

„„Co jste udělali pro náš svět – a pro naši planetu – když jste měli příležitost?“““

Excellence,

Tato klimatická konference OSN je připomínkou, že odpověď je v našich rukou.

A hodiny tikají.

Jsme v boji našich životů.

A prohráváme.

Emise skleníkových plynů stále rostou.

Světové teploty nadále stoupají.

A naše planeta se rychle blíží k bodům zlomu, jež učiní klimatický chaos nezvratný.

Jsme na dálnici do klimatického pekla s nohou stále na plynu.

(...)

Dobrou zprávou je, že víme, co dělat a máme finanční a technické nástroje ke splnění tohoto úkolu.

Nastal proto čas, aby se národy sešly a spolupracovaly při implementaci.

(...)

Potřebujeme, aby všichni přiložili ruce k dílu pro rychlejší a odvážnější opatření proti změně klimatu.

Okno příležitosti zůstává otevřené, ale zbývá v něm už jen úzká skulina.

Světový boj proti změně klimatu bude vyhrán nebo prohrán v této zásadní dekádě – za našeho dozoru.

Jedna věc je jistá: ti, co se vzdají, s jistotou prohrají.

Proto bojujme společně – a vyhrajme.

Pro osmi miliardtého člena naší lidské rodiny – a pro následující generace.“

António Guterres, Generální tajemník OSN, úvodní proslov Konference OSN o změně klimatu (COP 27), summit o provádění opatření v oblasti klimatu, Šarm aš-Šajch, 7. listopadu 2022 (vlastní překlad)

Obsah

Úvod.....	1
1 Energetická transformace EU v kontextu klimatické krize – stručné shrnutí.....	3
2 Akumulace energie.....	8
2.1 Úvod.....	8
2.2 Akumulace energie – EU legislativa	9
2.2.1 Definice ukládání energie.....	9
2.2.2 Volné tržní prostředí a nediskriminační účast	11
2.2.3 Provozovatelé distribučních a přenosových soustav	14
2.2.3.1 Provozovatelé přenosových soustav.....	15
2.2.3.2 Provozovatelé distribučních soustav	20
2.2.4 Dvojité zpoplatnění	24
2.3 Akumulace v českém právu.....	29
2.3.1 Samostatné akumulátory	29
2.3.2 Akumulátory provozované ve spojení s výrobnou	30
2.3.3 Zařízení odběratelů.....	32
2.4 Shrnutí.....	33
3 Komunitní energetika a aktivní zákazníci	35
3.1 Úvod.....	35
3.2 Komunitní energetika a aktivní zákazníci – EU legislativa.....	36
3.2.1 Aktivní zákazník a samospotřebitel.....	36
3.2.2 Práva a povinnosti aktivního zákazníka	38
3.2.3 Občanská energetická společenství a společenství pro obnovitelné zdroje	41
3.2.4 Práva a povinnosti občanských energetických společenství	45
3.3 Komunitní energetika a aktivní zákazníci v českém právu	49
3.3.1 Současný stav	49
3.3.2 Lex OZE II.....	51

3.3.3	Fázové měření jako diskriminace aktivního zákazníka.....	54
3.4	Shrnutí.....	56
4	Závěr.....	58
	Seznam zkratek.....	60
	Seznam použitých zdrojů.....	62
	Seznam příloh	75
	Abstrakt.....	83
	Abstract	83

Úvod

Energetika a její proměna je jedním z nejdůležitějších témat současnosti. S přibývajícím projevem klimatické změny a blížícími se body zlomu pro řadu ekosystémů se zintenzivňují mitigační a adaptační snahy po celém světě. Transformace energetického sektoru směrem k výrobě z obnovitelných zdrojů však čelí mnoha překážkám – technologickým, politickým i ekonomickým. Pro zefektivnění a urychlení této přeměny byla proto uvedena řada inovací a nových postupů. Transformace energetiky přestala být pouze otázkou výrobní adekvátnosti, nýbrž adekvátnosti celého systému, do nějž nyní patří řada nových nástrojů a příspěvatelů.¹ Aby však tito noví aktéři měli na energetické trhy přístup, musí dojít k významné legislativní proměně tohoto výrazně regulovaného odvětví.

Evropská unie se v boji proti změnám klimatu dlouhodobě staví do pozice lídra a současně cílí na dosažení uhlíkové neutrality do r. 2050. Není proto překvapující, že evropský zákonodárce označil energetickou transformaci za jednu ze svých klíčových priorit.² Ve světle současného Rusko-Ukrajinského konfliktu a související energetické krize pak téma nabývá ještě vyšší urgentnosti. Závislost na ruském zemním plynu byla dlouhodobou slabinou v bezpečnosti unijní energetiky a trvání konfliktu v době odstavení německých jaderných elektráren krizi dále prohlubuje. Ke zmíněné transformaci však našťastí dochází již několik let a členské státy tak postupně navyšují produkci z obnovitelných zdrojů a vítají na scéně nové aktéry a chytrá řešení. Legislativní balíček Čisté energie pro všechny Evropany pak představuje snahu o jednotný a efektivní přístup k těmto změnám a vyrovnání významných rozdílů mezi národními legislativními rámci v této oblasti.

Tato práce se zaměřuje na výběr nových právních institutů představených v tomto balíčku, a to konkrétně na téma akumulace energie, aktivních zákazníků a komunitní energetiky. Jedním z cílů této práce je zmíněnou problematiku popsat a připravit čtenáře na blížící se změny v české legislativě. Dalším cílem pak bude v této oblasti zkoumat vztah mezi právem a jeho reálnou implementací a podrobit tak připravovanou legislativu kritické analýze. Proto bude pozornost věnována nejen pramenům práva, ale i studiím, jež se zabývají kvalitou implementace zmíněných institutů v různých členských státech a konkrétnímu uplatnění daných postupů a technologií. Dále bude také zkoumáno, do jaké míry lze zmíněné postupy a technologie užívat

¹ NIES, Susanne et al. *The European Energy Transition: Actors, Factors, Sectors*. Deventer (Nizozemí): Claeys a Casteels law publishers, 2019. ISBN: 9789077644607. s. 63.

² European Union priorities 2019-2024. *European Union* [online]. [cit. 2023-04.-05]. Dostupné z: https://european-union.europa.eu/priorities-and-actions/eu-priorities/european-union-priorities-2019-2024_en

v českém prostředí i za absence potřebné legislativy. Za metody této práce lze označit především analýzu, srovnání a syntézu užitých zdrojů. Ojedinele se pak v práci vyskytují výstupy metody logického či jazykového výkladu.

Práce je rozdělena do 3 hlavních částí. První část se věnuje transformaci energetiky obecně, tedy krátce uvádí důvody a cíle tohoto procesu a stručně shrnuje vývoj příslušných koncepčních, administrativních a ekonomických nástrojů v souvislosti s ochranou klimatu. Druhá část se věnuje problematice akumulace energie – vymezení povahy tohoto technického řešení, rozboru souvisejících právních institutů v evropské legislativě a srovnání se situací v České republice. Třetí část se zabývá tématem aktivních zákazníků a energetických komunit. Přiblíží povahu tohoto nového přístupu k poskytování systémových služeb a jeho uplatnění v různých členských státech Evropské unie. Následuje rozbor souvisejících právních institutů v evropském právu a shrnutí výstupů studií o jejich implementaci. Závěrem se zaměřuji na současnou situaci v České republice a potřebný vývoj. Práce též okrajově zmiňuje potenciální právní důsledky nečinnosti českého zákonodárce v této oblasti.

Diplomová práce reflektuje právní stav ke dni 20. 8. 2023.

1 Energetická transformace EU v kontextu klimatické krize – stručné shrnutí

Lidstvem způsobená změna klimatu, resp. její průběh a příčiny, byla pozorována a mapována již od počátku 20. století.³ Od té doby již nespočet expertů varoval veřejnost a světové lídry před blížící se katastrofou, avšak potřebné změny byly příliš rozsáhlé a veřejné mínění se měnilo poměrně pomalu. Lidstvo se tak v současnosti nachází v poslední dekádě, kdy lze změny zastavit na hranici oteplení o 1,5 stupně celsia oproti preindustriální době.⁴ K tomuto cíli se světové vlády přihlásily v rámci Pařížské dohody o změně klimatu v r. 2015, včetně členských států Evropské unie. Mezinárodní panel pro změnu klimatu tuto hranici označil za poslední přijatelnou mez, máme-li se vyhnout ztrátě klíčových ekosystémů, stoupání hladiny moří, migračním vlnám, extrémním výkyvům počasí a dalším katastrofickým dopadům klimatické změny.⁵ Aby splnění tohoto cíle bylo možné, musí lidstvo snížit emise skleníkových plynů o 45 % (oproti stavu v r. 2010) do r. 2030. Rok 2050 pak musí být rokem úplné uhlíkové neutrality, tedy lidstvo nesmí vypustit více emisí, než je schopno absorbovat.⁶

Energetika je bezpochyby nejvýznamnějším sektorem z pohledu objemu produkováných emisí skleníkových plynů, za které je celosvětově zodpovědná až ze 73 %.⁷ V širším smyslu se energetikou rozumí nejen elektroenergetika a teplárenství, ale také i doprava a těžba.⁸ Primárním důvodem tohoto znečišťování je pak závislost celého odvětví na fosilních palivech, konkrétně na uhlí, ropě a plynu.⁹ Z tohoto důvodu je pak přechod na produkci energie z obnovitelných zdrojů zásadním opatřením v boji proti změně klimatu. Další alternativou je

³ ARIAS, Paola A. et al. *Technical Summary*. In: *Climate Change 2021: The Physical Science Basis. Contribution of Working Group I to the Sixth Assessment Report of the Intergovernmental Panel on Climate Change* [online]. Cambridge University Press, 2021, s. 44 [cit. 2023-04-01]. Dostupné z doi: 10.1017/9781009157896.002. Dostupné také z:

https://www.ipcc.ch/report/ar6/wg1/downloads/report/IPCC_AR6_WGI_TS.pdf

⁴ IPCC, 2022. Summary for Policymakers. In: *Climate Change 2022: Mitigation of Climate Change. Contribution of Working Group III to the Sixth Assessment Report of the Intergovernmental Panel on Climate Change*. [online]. Cambridge University Press, 2022, s. 14 [cit. 2023-04-01]. doi: 10.1017/9781009157926.001. Dostupné z:

https://www.ipcc.ch/report/ar6/wg3/downloads/report/IPCC_AR6_WGIII_SummaryForPolicymakers.pdf

⁵ Dopady a budoucí vývoj: Proč je oteplení o více než 1,5 °C problém? [1/3]. Fakta o klimatu [online]. [cit. 2023-04-01]. Dostupné z:

<https://faktaoklimatu.cz/temata/klimaticka-zmena#dopady-budoucnost>

⁶ IPCC. Summary for Policymakers of IPCC Special Report on Global Warming of 1.5 °C approved by governments. *IPPC – Intergovernmental Panel on Climate Change* [online]. 8.10.2018 [cit. 2023-04-01]. Dostupné z: <https://www.ipcc.ch/2018/10/08/summary-for-policymakers-of-ipcc-special-report-on-global-warming-of-1-5c-approved-by-governments/#:~:text=Global%20net%20human%2Dcaused%20emissions,removing%20CO2%20from%20the%20air.>

⁷ Z dat pro rok 2016. Energetikou zde myšleno v širším smyslu. RITCHIE, Hannah a Max ROSE. CO₂ and Greenhouse Gas Emissions: Emissions by sector. *OurWorldInData.org* [online]. 2020 [cit. 2023-04-01]. Dostupné z: <https://ourworldindata.org/emissions-by-sector>

⁸ MÜLLEROVÁ, Hana et al. *Klimatické právo*. Praha: Wolters Kluwer, 2023. ISBN 978-80-7676-580-1. s. 353.

⁹ K tomu viz infografika portálu faktaoklimatu.cz.: Světové emise CO₂ z fosilních paliv a výroby cementu. *Fakta o klimatu* [online]. [cit. 2023-03-30]. Dostupné z: <https://faktaoklimatu.cz/infografiky/emise-fosilni-paliva>

pak jaderná energie, která v některých státech zažívá renesanci¹⁰, zatímco v jiných pro ni nastupuje útlum.¹¹

Evropská unie již dlouhodobě rozeznává nutnost této proměny a hledá cesty k jejímu dosažení. V návaznosti na podepsání Kjótského protokolu z r. 1997 byla v r. 2001 přijata první Směrnice o obnovitelné energii, jejíž součástí byl požadavek navýšení podílu obnovitelné energie v evropském energetickém mixu z 6 % na 12 % do r. 2010. Pro oblast elektroenergetiky byl cíl nastaven ještě výše, a to na 22 %¹²

V r. 2005 byl představen unijní systém obchodování s emisními povolenkami: hlavní ekonomický nástroj EU pro snižování emisí skleníkových plynů a dodnes nejvýznamnější systém obchodování s emisemi na světě.¹³ Období let 2005–2007 však představovalo spíše učební fázi, kdy členské státy vydávaly povolenky příliš štědře a emise skleníkových plynů nadále stoupaly.¹⁴

V r. 2008 došlo k uvedení cílů 20-20-20¹⁵, tedy požadavek:

- 20 % snížení emisí skleníkových plynů oproti r. 1990,
- 20 % zlepšení energetické účinnosti,
- 20 % spotřebované energie z obnovitelných zdrojů.¹⁶

Tyto cíle měly být dosaženy do r. 2020 (a byly nakonec úspěšně splněny¹⁷). Pro implementaci těchto cílů byl přijat tzv. klimatický balíček¹⁸ vstupující v platnost v r. 2009. To byl též rok

¹⁰ Jako příklad lze uvést i tuzemsko, viz. ČESKÁ REPUBLIKA: Vnitrostátní plán České republiky v oblasti energetiky a klimatu. *Ministerstvo průmyslu a obchodu ČR* [online]. Publikováno 14.1.2020 [cit. 2023-04-01]. Dostupné z: <https://www.mpo.cz/cz/energetika/strategicke-a-koncepcni-dokumenty/vnitrostatni-plan-ceske-republiky-v-oblasti-energetiky-a-klimatu--252016/>

¹¹ V současnosti především v Německu, viz. SPOLKOVÁ REPUBLIKA NĚMECKO. Zákon o atomové energii ze dne 23. prosince 1959, ve znění pozdějších předpisů (Gesetz über die friedliche Verwendung der Kernenergie und den Schutz gegen ihre Gefahren (Atomgesetz-AtG))

¹² Směrnice Evropského parlamentu a Rady č. 2001/77/ES ze dne 27. září 2001 o podpoře elektřiny vyrobené z obnovitelných zdrojů energie na vnitřním trhu s elektřinou, Úř. věst. L 283, 27. října 2001, s. 33-40, čl. 3 odst. 4.

¹³ LEAL-ARCAS, Rafael a Jan WOUTERS. *Research handbook on EU energy law and policy*. Cheltenham (UK), Northampton (USA): Edward Elgar Publishing, 2017. ISBN 1-78643-104-1. s. 417.

¹⁴ KRÜGER, Heiko. *European Energy Law and Policy, An Introduction*. Cheltenham (UK), Northampton (USA): Edward Elgar Publishing, 2016. ISBN: 9781786430359. s. 193.

¹⁵ SDĚLENÍ KOMISE EVROPSKÉMU PARLAMENTU, RADĚ, EVROPSKÉMU HOSPODÁŘSKÉMU A SOCIÁLNÍMU VÝBORU A VÝBORU REGIONŮ: 20 a 20 do roku 2020: Změna klimatu je pro Evropu příležitostí (COM (2008) 30 final). *EUR-Lex: Přístup k právu Evropské unie* [online]. Brusel, 23.1.2008 [cit. 2023-04-05]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:52008DC0030>

¹⁶ 2020 climate & energy package: Benefits. *European Commission* [online]. [cit. 2023-04-05]. Dostupné z: https://climate.ec.europa.eu/eu-action/climate-strategies-targets/2020-climate-energy-package_en#benefits

¹⁷ EU achieves 20-20-20 climate targets, 55 % emissions cut by 2030 reachable with more efforts and policies. *European Environment Agency* [online]. Publikováno 26. října 2021. Naposledy změněno 9. února 2023 [cit. 2023-04-05]. Dostupné z: <https://www.eea.europa.eu/highlights/eu-achieves-20-20-20>

¹⁸ 2020 climate & energy package: Benefits. *European Commission* [online]. [cit. 2023-04-05]. Dostupné z: https://climate.ec.europa.eu/eu-action/climate-strategies-targets/2020-climate-energy-package_en#benefits

vstupu v platnost Lisabonské smlouvy, kdy došlo k zařazení energetiky mezi společné pravomoci EU¹⁹. V čl. 194 Smlouvy o fungování Evropské unie pak najdeme výčet cílů pro následující politiky EU v této oblasti:

- „a) zajistit fungování trhu s energií;*
- b) zajistit bezpečnost dodávek energie v Unii;*
- c) podporovat energetickou účinnost a úspory energie jakož i rozvoj nových a obnovitelných zdrojů energie; a*
- d) podporovat propojení energetických sítí.“*

Tyto cíle tak tvoří teleologický základ pro veškerou další koncepční a legislativní činnost v této oblasti.

V letech 2008-2012 došlo k významnému zpřísnění a rozšíření unijního systému obchodování s emisními povolenkami. V zájmu naplnění cílů Kjótského protokolu byly národní emise zastropovány v průměru o 6,5 % pod úrovněmi z r. 2005. EU se rozhodla od r. 2012 do systému zapojit i emise ze sektoru letectví a k systému se přidaly i Norsko, Island a Lichtenštejnsko.²⁰

V rámci strategie „Roadmap 2050“ vydané v r. 2011 Komise vyjádřila ambiciózní cíle v oblasti snižování emisí skleníkových plynů a představila komplexní analýzy k jejich dosažení. Cílem bylo snížení emisí o 40 % (oproti r. 1990) do r. 2030 a o 80 % do r. 2050.²¹ Téhož roku následovala „Energy Roadmap 2050,“ která se těmito klimatickými cíli zabývala v kontextu energetiky. Strategie mj. vyzdvihovala i nutnost budování nových úložišť energie.²²

S rokem 2013 přišla třetí fáze systému obchodování s emisními povolenkami. Zatímco v prvních dvou fázích členské státy rozdávaly velkou část povolenek zdarma, ve 3. fázi se

¹⁹ Smlouva o fungování Evropské unie, čl. 4, odst. 2, písm. i).

²⁰ KRÜGER, Heiko. *European Energy Law and Policy, An Introduction*. Cheltenham (UK), Northampton (USA): Edward Elgar Publishing, 2016. ISBN: 9781786430359. s. 193.

²¹ SDĚLENÍ KOMISE EVROPSKÉMU PARLAMENTU, RADĚ, EVROPSKÉMU HOSPODÁŘSKÉMU A SOCIÁLNÍMU VÝBORU A VÝBORU REGIONŮ: Plán přechodu na konkurenceschopné nízkouhlíkové hospodářství do roku 2050 (COM (2011) 112 final), bod 6. *EUR-Lex: Přístup k právu Evropské unie* [online]. Brusel, 8.3.2011 [cit. 2023-04-05]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:52011DC0112>

²² SDĚLENÍ KOMISE EVROPSKÉMU PARLAMENTU, RADĚ, EVROPSKÉMU HOSPODÁŘSKÉMU A SOCIÁLNÍMU VÝBORU A VÝBORU REGIONŮ: Energy Roadmap 2050 (COM (2011) 885 final). *EUR-Lex: Přístup k právu Evropské unie* [online]. Brusel, 15. 12. 2011. s. 20. [cit. 2023-04-05]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2011:0885:FIN:EN:PDF>

začalo postupně přecházet na systém aukcí. Pro rok 2020 mělo být dovoleno rozdat zdarma již jen 30 % povolenek a v r. 2027 už žádné.²³

„Vlajkovou lodí“ evropské energetické politiky je až do současnosti záměr tzv. Energetické Unie – jedna z hlavních priorit Komise pod vedením Jeana-Claude Junckera v letech 2014-2019. Tento koncept byl uveden v Rámcové strategii z r. 2015, jejíž cíle korespondovaly se záměry, jež byly vzneseny již v 90. a nultých letech, jako je např. liberalizace sektoru, vytvoření celoevropského trhu s elektřinou a zajištění energetické bezpečnosti, avšak také přinesla zcela nové koncepty. Velmi významnou novinkou, alespoň v kontextu tématu této práce, bylo postavení spotřebitele do centra pozornosti. Ten přestal být vnímán pouze jako pasivní příjemce, kterému je potřeba zajistit nízké ceny, ale především jako aktivní hráč, jehož činnosti na trhu s energií je potřeba zajistit férové podmínky.²⁴ Koncem roku 2016 následovala řada souvisejících legislativních návrhů, jež byly kolektivně představeny jako Balíček čisté energie pro všechny Evropany, též známý jako Zimní balíček, a schváleny v r. 2019.²⁵ Právě obsah těchto předpisů bude předmětem této práce, konkrétně výběr ustanovení

- revidovaného Nařízení Evropského parlamentu a Rady 2019/943 ze dne 5. června 2019 o vnitřním trhu s elektřinou (dále jen „**IEMR**“²⁶),
- revidované Směrnice Evropského parlamentu a Rady č. 2019/944 ze dne 5. června 2019 o společných pravidlech pro vnitřní trh s elektřinou a o změně směrnice 2012/27/EU (dále jen „**IEMD**“²⁷) a
- revidované Směrnice Evropského parlamentu a Rady č. 2018/2001 ze dne 11. prosince 2018, o podpoře využívání energie z obnovitelných zdrojů (dále jen „**RED II**“²⁸).

V rámci Zimního balíčku byly představeny nové ambiciózní cíle pro rok 2030, a to zvýšení podílu výroby z obnovitelných zdrojů na 32 %²⁹ a zvýšení energetické účinnosti na 32,5 %.³⁰

²³ KRÜGER, Heiko. *European Energy Law and Policy, An Introduction*. Cheltenham (UK), Northampton (USA): Edward Elgar Publishing, 2016. ISBN: 9781786430359. s. 194.

²⁴ LEAL-ARCAS, Rafael a Jan WOUTERS. *Research handbook on EU energy law and policy*. Cheltenham, Northampton: Edward Elgar Publishing, 2017. ISBN 1-78643-104-1. s. 69–71

²⁵ Clean energy for all Europeans package. *European Commission* [online]. [cit. 2023-04-05]. Dostupné z: https://energy.ec.europa.eu/topics/energy-strategy/clean-energy-all-europeans-package_en

²⁶ Mezinárodně známá zkratka z anglického názvu nařízení „internal electricity market regulation“

²⁷ Mezinárodně známá zkratka z anglického názvu směrnice „internal electricity market directive“

²⁸ Mezinárodně známá zkratka z anglického názvu směrnice „renewable energy directive (recast)“

²⁹ Směrnice Evropského parlamentu a Rady č. 2018/2001 o podpoře využívání energie z obnovitelných zdrojů (zkratka v celé práci RED II.) Úř. věst. L 328, 21. prosince 2018, s. 82-209, čl. 3 odst. 1

³⁰ Směrnice Evropského parlamentu a Rady č. 2018/2002, kterou se mění směrnice 2012/27/EU o energetické účinnosti, Úř. věst. L 328, 21. prosince 2018, s. 210-230, čl. 1 odst. 1.

Tyto cíle by dle odhadů měly vést ke snížení emisí skleníkových plynů o 45 % oproti r. 1990³¹ (o 5 % více než požadovala strategie Roadmap 2050 z r. 2011).

V roce 2018 byla Komisi představena nová strategie „A Clean Planet for all,“³² jež již vyjadřuje záměr klimaticky neutrální Evropy pro r. 2050. Na tento cíl v r. 2019 navázala Komise Ursuly von der Leyen, v rámci ambiciózní strategie Zelené dohody pro Evropu. Komise se v dokumentu mj. zavázala k rozsáhlé revizi stávající legislativy optikou boje se změnou klimatu a zároveň stanovila nový cíl snížení emisí skleníkových plynů o 50-55 % do r. 2030³³. V r. 2021 pak byly oba cíle právně zakotveny přijetím „Evropského rámce pro klima,“³⁴ kde již je cíl pro r. 2030 specifikován na 55 %. Legislativním vtělením Zelené dohody má být balíček předpisů Fit for 55, který Komise představila 14. července 2021.³⁵ Předpisy v současnosti prochází legislativním procesem.

Dále se již zaměříme na vybrané instituty Zimního balíčku a otázky jejich implementace. Jako téma této práce byly zvoleny instituty akumulace, aktivních zákazníků a komunitní energetiky, jakožto tři vzájemně velmi provázané oblasti, kterým považuji za vhodné se věnovat společně. Tyto instituty zároveň považuji za stěžejní oblasti zimního balíčku, které významně urychlí a zefektivní proces dekarbonizace evropské energetiky. Mezi další významné novinky Zimního balíčku, kterým se tato práce blíže nevěnuje, můžeme označit především agregaci flexibility a další kapacitní mechanismy, digitalizaci soustavy a úpravu pro adopci chytrých měřicích zařízení.

³¹ POKORNÝ, Jiří. Evropské energetické právo: vybrané novinky zimního energetického balíčku. In: *ACTA UNIVERSITATIS CAROLINAE – IURIDICA* 3 [online]. Praha: Karolinum, 2019, roč. 65, č. 3, s. 96 [cit. 2023-04.-05]. Doi: 10.14712/23366478.2019.32 Dostupné z: https://karolinum.cz/data/clanek/7069/Iurid_65_3_0093.pdf

³² SDĚLENÍ KOMISE EVROPSKÉMU PARLAMENTU, EVROPSKÉ RADĚ, RADĚ, EVROPSKÉMU HOSPODÁŘSKÉMU A SOCIÁLNÍMU VÝBORU, VÝBORU REGIONŮ A EVROPSKÉ INVESTIČNÍ BANCE: Čistá planeta pro všechny Evropská dlouhodobá strategická vize prosperující, moderní, konkurenceschopné a klimaticky neutrální ekonomiky (COM(2018) 773 final). *EUR-Lex: Přístup k právu Evropské unie* [online]. Brusel, 28. 11. 2018 [cit. 2023-04-05]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:52018DC0773>

³³ SDĚLENÍ KOMISE EVROPSKÉMU PARLAMENTU, EVROPSKÉ RADĚ, RADĚ, EVROPSKÉMU HOSPODÁŘSKÉMU A SOCIÁLNÍMU VÝBORU A VÝBORU REGIONŮ: Zelená dohoda pro Evropu (COM(2019) 640 final). *EUR-Lex: Přístup k právu Evropské unie* [online]. Brusel, 11. 12. 2019, s. 4 [cit. 2023-04-05]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?qid=1576150542719&uri=COM%3A2019%3A640%3AFIN>

³⁴ Nařízení Evropského parlamentu a Rady č. 2021/1119, kterým se stanoví rámec pro dosažení klimatické neutrality a mění nařízení (ES) č. 401/2009 a nařízení (EU) 2018/1999 („evropský právní rámec pro klima“), Úř. věst. L 243, 9. července 2021, s. 1-17

³⁵ SDĚLENÍ KOMISE EVROPSKÉMU PARLAMENTU, RADĚ, EVROPSKÉMU HOSPODÁŘSKÉMU A SOCIÁLNÍMU VÝBORU A VÝBORU REGIONŮ: „Fit for 55“: plnění klimatického cíle EU pro rok 2030 na cestě ke klimatické neutralitě (COM(2021) 550 final). *EUR-Lex: Přístup k právu Evropské unie* [online]. Brusel, 14. 7. 2021 [cit. 2023-04-05]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A52021DC0550>

2 Akumulace energie

2.1 Úvod

Akumulace nebo také ukládání energie je proces, jež umožňuje oddálení okamžiku spotřeby od okamžiku výroby energie. Spočívá obvykle v přeměně energie do jiné formy, její uchování a následně zpětnou přeměnu v momentu potřeby. V rámci procesu energetické transformace se jedná o jednu z klíčových síťových služeb, jež je nezbytná pro zajištění stability dodávek energie vyrobené z obnovitelných zdrojů. Zatímco výrobní energie využívající fosilních zdrojů se snadno přizpůsobí poptávce, tedy navýší či sníží výrobu podle současné potřeby populace, tak výrobní užívatel obnovitelných zdrojů je limitována denní dobou a počasím. Proto je zásadní spolu s rozvojem výroby z OZE budovat i úložiště této energie. Ta mohou být součástí výrobní, samostatně stojícím úložištěm napojeným na síť, nebo zařízením v prostorách koncového zákazníka.

Z hlediska užití technologie můžeme skladovací zařízení rozdělit do několika kategorií, a to podle druhu energie v níž je ukládaná energie přeměněna.

- Mechanické (např. přečerpávací vodní elektrárny),
- Chemické (např. „Power to Gas“),
- Elektrochemické (různé druhy baterií) a
- Termální (např. ukládání do solí).

Jak ilustruje graf č. 1³⁶, mechanická zařízení jsou zatím nejčastěji zastoupeným typem úložišť v Evropě. Nicméně s klesajícími náklady bateriových úložišť se tato realita brzy změní. Podíváme-li se v příloze na graf č. 2 znázorňující celkový počet projektů v EU, tak uvidíme, že bateriová úložiště z toho již nyní činí 40 %. Největší investice do bateriových úložišť můžeme v současnosti spatřit v Německu a Irsku, zatímco např. Španělsko se vydává cestou mechanických a termálních úložišť.³⁷

Roční evropský trh ukládání elektřiny zaznamenal významný nárůst v instalované kapacitě z 0,6 GWh v r. 2015 na 9,4 GWh v r. 2022. Členské státy EU z tohoto trhu představují zhruba

³⁶ Viz přílohy

³⁷ Viz graf č. 2 v příloze

80 % a jen mezi roky 2021 a 2022 se tento trh zdvojnásobil.³⁸ Studie Komise zároveň předvídá, že se instalovaná kapacita do r. 2030 téměř zpětinasobí.³⁹

Evropské orgány tento trend podpořily vytvořením jednotného právního rámce, na který se v této části dále zaměříme.

2.2 Akumulace energie – EU legislativa

Problematika ukládání energie je poprvé upravena ve směrnici IEMD, která s účinkem od dne 1. ledna 2021 nahrazuje předchozí směrnici o společných pravidlech pro vnitřní trh s elektřinou. Problematice se rovněž věnuje IEMR.

Jak již bylo nastíněno výše, návrh IEMD a IEMR byl komisí předložen koncem roku 2016 v rámci širšího balíčku iniciativ zvaného Čistá energie pro všechny Evropany, který je také znám pod označením Zimní balíček. V roce 2016 již bylo obecně akceptováno, že ukládání energie bude vzhledem k problematičnosti obnovitelných zdrojů hrát pro energetický systém brzy významnou roli. Přecherpačací elektrárny již dosáhly technologické vyspělosti a u ostatních technologií již docházelo k rapidnímu propadu nákladů. Tato iniciativa se proto snažila zajistit rovné tržní podmínky pro využití těchto technologií, a to na jakémkoliv trhu s energií, kde by mohly hrát podstatnou roli.⁴⁰

2.2.1 Definice ukládání energie

Ukládání energie je definováno v čl. 2 bodu 59 IEMD jako „*odložení spotřeby elektřiny na pozdější okamžik, než byla vyrobena nebo přeměna elektřiny na takovou formu energie, kterou lze ukládat, ukládání takové energie, a následná zpětná přeměna takové energie na elektřinu nebo použití jako jiný nosič energie.*“

Pod pojem ukládání energie tedy spadá řada různých podprocesů:

1. Odložení spotřeby elektřiny na pozdější okamžik, než byla vyrobena,
2. Přeměna elektřiny na „ukladatelnou“ formu energie,
3. Ukládání této přeměněné energie,

³⁸ European Commission, Directorate-General for Energy. HOOGLAND, O., FLURI, V. et al. Study on energy storage: Contribution to the security of the electricity supply in Europe [online]. Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2023, s. 25-26 [cit. 2023-04-16]. ISBN 978-92-76-58767-5. Dostupné z: <https://data.europa.eu/doi/10.2833/077257>

³⁹ Viz graf č. 3 v příloze

⁴⁰ CARBONNELLE, Mathilde et al. *EU Energy Law Volume XII: Electricity Market Design in the European Union – the new legal framework for decarbonising Europe's Electricity Market*. Deventer (Nizozemí): Claeys a Casteels law publishers, 2020. ISBN 9789077644690. s. 140.

4. Zpětná přeměna
5. Použití jako jiný nosič energie.

Zatímco první věta výše zmíněného souvětí (odložení spotřeby) tvoří dle mého názoru nadřazený pojem, zbytek věty popisuje jednotlivé dílčí procesy spadající pod proces odkládání spotřeby elektřiny. Domnívám se tedy, že na základě výše uvedeného se mají veškerá ustanovení IEMD ohledně ukládání energie vztahovat i na dílčí procesy ukládání, pokud by snad bylo možné je provozovat odděleně (např. kdyby přeměnu a ukládání přeměněné energie provozovaly dva rozdílné subjekty).

Dalším podstatným a potenciálně problematickým aspektem této definice je její šířka. Klasifikace jakékoli technologie, která mění elektrickou energii na jinou formu energie, jako ukládání energie, tedy i např. vodní bojler, může mít při striktní aplikaci za následek zajímavé a potenciálně nepředvídané dopady.⁴¹

Dalším důležitým pojmem je „elektroenergetický podnik,“ kterým se rozumí *„fyzická nebo právnická osoba, která vykonává alespoň jednu z těchto funkcí: výroba, přenos, distribuce, agregace, odezva strany poptávky, ukládání energie, dodávky nebo nákup elektřiny, a která zajišťuje obchodní, technické nebo údržbářské úkoly související s těmito funkcemi, která však nezahrnuje konečné zákazníky“*⁴²

Pro potřeby této diplomové práce je tedy potřeba zdůraznit, že elektroenergetickým podnikem se myslí i provozovatel zařízení pro ukládání energie.

Zatímco na definici ukládání energie dle IEMD je odkazováno i v IEMR⁴³, pojem „elektroenergetický podnik“ není užíván v obou pramenech. IEMR preferuje pojem „účastník trhu.“ Tím se rozumí *„fyzická nebo právnická osoba, která nakupuje, prodává nebo vyrábí elektřinu, vykonává služby agregace nebo je provozovatelem odezvy strany poptávky nebo provozovatelem ukládání energie, včetně vydávání příkazů k obchodování, na jednom či více trzích s elektřinou, včetně trhů s regulační energií“*⁴⁴

⁴¹ CARBONNELLE, Mathilde et al. *EU Energy Law Volume XII: Electricity Market Design in the European Union - the new legal framework for decarbonising Europe's Electricity Market*. Deventer (Nizozemí): Claeys a Casteels law publishers, 2020. ISBN 9789077644690. s. 141.

⁴² revidovaná Směrnice Evropského parlamentu a Rady č. 2019/944 o společných pravidlech pro vnitřní trh s elektřinou a o změně směrnice 2012/27/EU (dále jen zkratka v celé práci IEMD), Úř. věst. L 158, 14. června 2019, s. 125—199, čl. 2 odst. 57 IEMD

⁴³ revidované Nařízení Evropského parlamentu a Rady 2019/943o vnitřním trhu s elektřinou (dále jen zkratka v celé práci IEMR), Úř. věst. L 158, 14. června 2019, s. 54-124 čl. 2 odst. 62 IEMR

⁴⁴ čl. 2 odst. 25 IEMR

IEMD se dále věnuje problematice ukládání energie i v souvislosti s aktivními zákazníky, energetickými společnostmi, provozovateli distribučních soustav a provozovateli přenosových soustav, což jsou pojmy, jež budou vysvětleny dále v této kapitole a podrobněji rozebrány v ostatních kapitolách.

2.2.2 Volné tržní prostředí a nediskriminační účast

Komise v důvodové zprávě k návrhu IEMD popisuje významné změny na poli evropského trhu s energií související s decentralizací výroby energie a rostoucím podílem energie z obnovitelných zdrojů v energetickém mixu. Komise zároveň zmiňuje technologický pokrok v mnoha souvisejících oblastech, který v blízké budoucnosti zřejmě značně přispěje ke stabilizaci energetické sítě. V důvodové zprávě proto uvádí, že cílem této iniciativy je především trh s elektřinou nové reality přizpůsobit a zajistit, že elektřina se bude volně pohybovat tam, kde je zrovna v daný moment potřeba, a to skrze nepokřivené cenové signály. Komise dále rozvádí, že v rámci této iniciativy staví na předpokladu, že adekvátně propojený, tržně založený energetický systém, kde ceny odpovídají tržním signálům, povede ke stimulaci potřebných investic efektivním způsobem a zajistí tak, že k investicím dojde tam, kde je trh nejvíce potřebuje a zároveň minimalizuje potřebu pro státem plánované investice.⁴⁵

Bližší vysvětlení výše uvedeného lze najít ve Sdělení Komise Evropskému Parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru regionů ze dne 15. 7. 2015 o zahájení veřejné konzultace o novém uspořádání trhu s energií, kde Komise více než rok před podáním návrhu IEMD představuje svou vizi transformace energetického systému.

„S rychle rostoucím objemem energií z variabilních obnovitelných zdrojů se ukázalo, že bezpečné provozování sítě je oproti dřívějšímu problematictější, a jak subjekty na straně poptávky, tak výrobci energie z konvenčních zdrojů musí být schopni a motivováni na tuto výzvu pružně reagovat. Potřebnou větší pružnost by přinesla i integrace skladování do trhu s elektřinou: v okamžiku přebytku a nízkých cen by se elektřina měla skladovat, a naopak v době nedostatečného objemu výroby a vysokých cen by se měla uvolňovat, tak aby se výkyvy ve výrobě vyrovnávaly.

Proto je třeba především zavést celounijní systém přeshraničního vnitrodenního obchodování – jak už se s úspěchem stalo v případě denního obchodování. Vyrovnávací trhy budou muset

⁴⁵ Návrh SMĚRNICE RADY o společných pravidlech pro vnitřní trh s elektřinou (přepřacované znění). COM (2016) 864 final of 30.11.2016.). *EUR-Lex: Přístup k právu Evropské unie* [online]. Brussels, 30. 11. 2016, s. 3–4 [cit. 2023-04-06]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A52016PC0864R%2801%29>

pokrývat větší území než dnes, aby byly efektivnější a účelnější. Tím se omezí potřeba záložní výroby a evropský energetický systém bude moci naplno využívat potenciálu obnovitelných energií. To vše by měl doplňovat společný přístup k řízení zahlcení sítě. Měl by být vymezen určitý omezený počet širších vyrovnávacích oblastí, a to z evropské perspektivy a podle potřeb sítě, nikoliv podle státních hranic. Podobně by velkoobchodní cenové zóny měly odrážet přenosovou kapacitu, a nikoliv jednoduše hranice členských států.

(...)

Z pohledu investic jsou dlouhodobé cenové signály stejně důležité jako řádně fungující krátkodobé trhy. (...)

Musíme zajistit, aby tyto trhy byly skutečně otevřené všem hráčům na trhu. Efektivní přístup na dlouhodobé trhy, které signalizují, jaké investice mají z ekonomického hlediska smysl a kam by měly směřovat, je potřeba nejen pro zavedené provozovatele, ale i pro konvenční výrobce, flexibilní poptávku, technologie skladování energie, obnovitelné zdroje energie či nové poskytovatele energetických služeb.

Rozsáhlé přeorientování na kapitálově náročnou výrobu elektřiny s využitím energie větru a slunečního záření s mezními náklady blízcími se nule způsobuje na některých trzích dlouhá období nízkých spotových cen a omezení provozních hodin konvenční výroby. Za takových podmínek je základním předpokladem k tomu, aby trhy s elektřinou vysílaly správné cenové signály k investicím do odpovídající kapacity, umožnit, aby ceny odrážely nedostačující objemy v odběrových špičkách, a aby se investoři mohli spolehnout, že se tato skutečnost promítne do dlouhodobých cenových signálů.“

Zásadní podmínkou vytvoření takovýchto tržních podmínek je tedy minimalizace cenových intervencí členských států a zajištění společných mechanismů, kdy rozdíly v cenách energií budou vypovídat pouze o vývoji poptávky a nabídky a nikoli o státních hranicích. Komise zároveň zmiňuje nutnost odstranění překážek přístupu na trh. Tento zájem na usnadnění přístupu na trh v oblasti ukládání energie se následně promítá do preambule IEMD, a to v 13. recitálu, kde je vyjádřen požadavek, aby členské státy a regulační orgány usnadnily „přeshraniční přístup novým dodavatelům elektřiny z různých energetických zdrojů a novým výrobcům elektřiny, jakož i poskytovatelům ukládání energie a odezvy strany poptávky, čímž podpoří hospodářskou soutěž a zajistí dodávky elektřiny za co nejkonkurenčnější ceny.“

Dále je k tomu vhodné zmínit 1. větu recitálu 14:

„Členské státy by měly zajistit, aby v rámci vnitřního trhu s elektřinou neexistovaly žádné neodůvodněné překážky, pokud jde o vstup na trh, působení na něm a jeho opuštění.“

Tyto principy pak jsou vyjádřeny ve čl. 3 IEMD, kde je ve vztahu k ukládání energie stanoveno, že členské státy:

1. Zajistí, aby jejich vnitrostátní právní předpisy ukládání energie nepřiměřeně neomezovaly,
2. Zajistí, aby v rámci vnitřního trhu s elektřinou neexistovaly žádné neodůvodněné překážky, pokud jde o vstup na trh, působení na něm a jeho opuštění,
3. Zajistí rovné podmínky, kdy se na elektroenergetické podniky vztahují transparentní, přiměřená a nediskriminační pravidla, poplatky a zacházení.

Tento výčet principů dále doplňuje čl. 3 IEMR, kde je mimo jiné uvedeno, že:

1. ukládání energie se účastní trhu za rovných podmínek,
2. pravidla trhu umožňují podnikům, aby ukládání energie zahájily i ukončily podle toho, jak samy posoudí hospodářskou a finanční životaschopnost jejich provozu;
3. pravidla trhu vytvářejí vhodné pobídky k investicím do ukládání energie k pokrytí potřeb trhu, a usnadňují spravedlivou hospodářskou soutěž.

Pravidla pro oblast ukládání energie tedy stojí na nediskriminačním přístupu, kdy jsou odstraňovány překážky a zajišťovány podmínky pro spravedlivou hospodářskou soutěž a volné tržní prostředí.

Zásada rovného přístupu v oblasti ukládání energie se následně promítá do čl. 6 odst. 1 IEMR a v čl. 40 odst. 4 IEMD, a to ve vztahu k vyrovnávacím trhům. Dále ji lze sledovat v čl. 13 IEMR v souvislosti s redispečinkem.

Za zmínku jistě stojí i některá z ustanovení, jež mají za účel zajistit, že ukládání energie bude vzato v potaz i v otázkách přiměřenosti zdrojů. Ustanovení čl. 8 odst. 2 písm. l) IEMD ukládá členským státům, aby při stanovování kritérií pro stavbu nových výrobních kapacit zvažili případné alternativy, jako jsou například řešení v oblasti odezvy strany poptávky a ukládání energie. Dále lze zmínit čl. 20 odst. 3 písm. e) IEMR, ve kterém je po členských státech, jež mají problémy se zdrojovou přiměřeností, požadováno, aby vytvořily prováděcí plán pro přijetí opatření k nápravě regulačního rámce, která by mj. umožnila vzestup ukládání energie. Nakonec si dovoluji uvést ustanovení čl. 22 IEMR, které požaduje, aby kapacitní mechanismy

byly otevřené zařízením pro ukládání energie, pokud jsou schopna dosažení potřebného technického výkonu.

Nezbývá tedy než shrnout, že evropské orgány v souvislosti s akumulací požadují volné tržní prostředí a aby s provozovateli těchto zařízení bylo rovněž zacházeno. Nakolik je však tento požadavek v praxi dodržován uvidíme především v podkapitole o dvojím zpoplatnění a zdanění.

2.2.3 Provozovatelé distribučních a přenosových soustav

S výše uvedeným principem nediskriminačního přístupu k zařízením pro ukládání energie souvisí i řada ustanovení směřujících vůči provozovatelům distribučních a přenosových soustav.

Přenosové soustavy slouží k přenosu elektrické energie z výroben do velkých rozvodů. Distribuční soustavy pak zajišťují distribuci z velkých rozvodů k odběratelům. Provozovatelé distribučních soustav jsou vybráni z podniků vlastnících distribuční soustavu⁴⁶ a mají na starost „zajištění dlouhodobé schopnosti soustavy uspokojovat přiměřenou poptávku po distribuci elektřiny.“⁴⁷ Mezi jejich další povinnosti patří např. zprostředkování informací uživatelům.⁴⁸

Vzhledem k tomu, že ukládání energie může ovlivnit tržní ceny energií nebo uměle vytvářet poptávku po energii v době jejich nízkých cen, pro Komisi bylo důležité zajistit, aby provozovatelé sítí zůstali v neutrální pozici. Komise zároveň musela zabezpečit, aby provozovatelé sítí nemohli využít své monopolistické pozice k potlačení konkurence.⁴⁹

Požadavky vůči provozovatelům soustav jsou obecně vysloveny v recitálu 62 IEMD:

„Provozovatelé soustav by neměli vlastnit, vyvíjet, spravovat ani provozovat zařízení pro ukládání energie. V rámci nového uspořádání trhu s elektřinou by služby ukládání energie měly být tržně orientované a konkurenceschopné. Mělo by se proto zamezit křížovým dotacím mezi ukládáním energie a regulovanou funkcí distribuce nebo přenosu. Toto omezení týkající se vlastnictví zařízení pro ukládání energie má zabránit narušení hospodářské soutěže, odstranit riziko diskriminace, zajistit všem účastníkům trhu spravedlivý přístup ke službám ukládání

⁴⁶ čl. 30 IEMD

⁴⁷ čl. 31 IEMD

⁴⁸ tamtéž

⁴⁹ CARBONNELLE, Mathilde et al. *EU Energy Law Volume XII: Electricity Market Design in the European Union – the new legal framework for decarbonising Europe's Electricity Market*. Deventer (Nizozemí): Claeys a Casteels law publishers, 2020. ISBN 9789077644690. s. 144.

energie a podpořit účinné a účelné využívání zařízení pro ukládání energie nad rámec provozování distribuční nebo přenosové soustavy. Tento požadavek by měl být vykládán a uplatňován v souladu s právy a zásadami stanovenými v Listině základních práv Evropské unie (dále jen „Listina“), a to zejména se svobodou podnikání a právem na vlastnictví zaručenými články 16 a 17 Listiny.“

Záměrem autorů IEMD tedy bylo omezit aktivity provozovatelů soustav v oblasti ukládání energie v zájmu zajištění volného tržního prostředí.

Požadavky zakotvené ve výše uvedeném recitálu se dále překlápějí do ustanovení čl. 36 (Vlastnění zařízení pro ukládání energie provozovateli distribučních soustav) a čl. 54 (Vlastnění zařízení pro ukládání energie provozovateli přenosových soustav).

2.2.3.1 Provozovatelé přenosových soustav

Čl. 54 IEMD zní:

„Článek 54

Vlastnění zařízení pro ukládání energie provozovateli přenosových soustav

- 1. Provozovatelé přenosových soustav nesmějí vlastnit, vyvíjet, spravovat ani provozovat zařízení pro ukládání energie.*
- 2. Odchylně od odstavce 1 mohou členské státy provozovatelům přenosových soustav povolit vlastnit, vyvíjet, spravovat nebo provozovat zařízení pro ukládání energie, která jsou plně integrovanými komponenty sítě a v jejichž případě regulační orgán udělil svůj souhlas, nebo pokud jsou splněny všechny tyto podmínky:*
 - a) po otevřeném, transparentním a nediskriminačním výběrovém řízení, které podléhá přezkumu a schválení regulačním orgánem, nebylo právo vlastnit, vyvíjet, spravovat, nebo provozovat taková zařízení uděleno jiným osobám, nebo jiné osoby nemohly tyto služby poskytnout za přijatelnou cenu a včas.*
 - b) taková zařízení nebo nefrekvenční podpůrné služby jsou pro provozovatele přenosových soustav nezbytné k tomu, aby mohli plnit své povinnosti podle této směrnice, pokud jde o efektivní, spolehlivý a bezpečný provoz přenosové soustavy, a nepoužívají se pro nákup nebo prodej elektřiny na trzích s elektřinou, a*

- c) *regulační orgán posoudil nezbytnost takové odchylky, provedl předběžné posouzení použitelnosti výběrového řízení, včetně podmínek uvedeného výběrového řízení, a udělil svůj souhlas.*

Regulační orgán může vypracovat obecné pokyny nebo ustanovení o zadávání zakázek, aby provozovatelům přenosových soustav pomohl zajistit spravedlivé výběrové řízení.

3. *Rozhodnutí o udělení odchylky se oznamuje Komisi a ACER společně s relevantními informacemi o žádosti a důvodech pro udělení odchylky.*
4. *Regulační orgány v pravidelných intervalech nebo alespoň každých pět let provádějí veřejnou konzultaci ohledně stávajících zařízení pro ukládání energie, aby posoudily potenciální volné prostředky a zájem jiných osob o investování do takových zařízení. Pokud z veřejné konzultace na základě posouzení regulačním orgánem vyplyne, že vlastnit, vyvíjet, provozovat nebo spravovat tato zařízení nákladově efektivním způsobem mohou jiné osoby, regulační orgány zajistí, aby byly činnosti provozovatelů přenosových soustav v tomto ohledu během 18 měsíců postupně ukončeny. Jako součást podmínek tohoto postupu mohou regulační orgány provozovatelům přenosových soustav povolit, aby obdrželi přiměřenou finanční náhradu, zejména získali zpět zbytkovou hodnotu investic, které do zařízení pro ukládání energie vložili.*
5. *Odstavec 4 se nevztahuje na plně integrované komponenty sítě a ani na běžnou dobu amortizace nových zařízení pro ukládání využívajících baterie, u nichž bylo konečné investiční rozhodnutí přijato do roku 2024 za předpokladu, že taková zařízení pro ukládání využívající baterie:*
- a) *jsou k síti připojena nejpozději dva roky poté;*
 - b) *jsou integrována do přenosové soustavy;*
 - c) *jsou používána výhradně k okamžité obnově bezpečnosti sítě v reakci na nepředvídané události, k nimž v této síti dojde, pokud je toto obnovovací opatření zahájeno okamžitě a je ukončeno, jakmile lze problém vyřešit obvyklým redispečinkem, a*
 - d) *nejsou využívána k nákupu nebo prodeji elektřiny na trzích s elektřinou včetně trhů pro zajišťování výkonové rovnováhy.“*

Jak již bylo nastíněno v recitálu 62, provozovatelé přenosových soustav obecně nesmí vlastnit, vyvíjet, spravovat ani provozovat zařízení na ukládání energie. Článek 54 však specifikuje

podmínky, za kterých členské státy mohou zvolit odlišný postup, tedy výše uvedené provozovatelům přenosových soustav povolit.

První varianta se týká situace, kdy zařízení pro ukládání energie patří mezi plně integrované komponenty sítě, v jejichž případě regulační orgán udělil svůj souhlas. Plně integrované komponenty sítě jsou definovány v čl. 2 bodu 51 IEMD jako „*komponenty sítě, které jsou integrovány do přenosové soustavy nebo distribuční soustavy, včetně zařízení pro ukládání energie, a která se používají pouze za účelem zajištění bezpečného a spolehlivého provozu přenosové soustavy nebo distribuční soustavy, ale nikoli pro účely zajišťování výkonové rovnováhy nebo řízení přetížení;*“

Zajišťování výkonové rovnováhy je blíže definováno v čl. 2 bodu 10 IEMR jako „*veškerá opatření a postupy ve všech časových osách, jimiž provozovatelé přenosových soustav průběžně zajišťují zachování frekvence soustavy v rámci předem stanoveného rozsahu stability a dodržení objemu záloh potřebného s ohledem na požadovanou kvalitu;*“

Řízení přetížení („congestion management“) není ve směrnici blíže definováno, avšak jedná se o proces vyhýbání se nebo zmírňování přetížení.⁵⁰ Problematikou řízení přetížení se blíže zabývá kapitola III IEMR.

Plně integrované komponenty sítě lze tedy shrnout jako složky sítě zajišťující bezpečnost a spolehlivost provozu soustavy mimo oblast výkonové rovnováhy nebo řízení přetížení. Členské státy tedy mohou provozovatelům přenosových soustav vlastnictví či provoz zařízení pro ukládání energie povolit, pokud tato zařízení mají zajišťovat bezpečný a spolehlivý provoz distribuční soustavy a regulační orgán tomu udělí svůj souhlas. Tato varianta nebyla předložena v návrhu Komise a byla přidána až Evropským parlamentem a Radou v rámci vyjednávání.⁵¹

Další variantou, kdy je ze strany členských států možno výše uvedené povolit, je situace, kdy jsou naplněny tyto podmínky:

1. Neúspěšné výběrové řízení.
2. Nezbytnost.

⁵⁰ PILLAY, Anusha, S. Prabhakar KARTHIKEYAN a D.P. KOTHARI. Congestion management in power systems – A review. *International Journal of Electrical Power & Energy Systems* [online]. 2015, vol. 70, s. 83-90 [cit. 2023-04-10]. ISSN 0142-0615. Dostupné z: [doi:https://doi.org/10.1016/j.ijepes.2015.01.022](https://doi.org/10.1016/j.ijepes.2015.01.022)

⁵¹ CARBONNELLE, Mathilde et al. *EU Energy Law Volume XII: Electricity Market Design in the European Union – the new legal framework for decarbonising Europe's Electricity Market*. Deventer (Nizozemí): Claeys a Casteels law publishers, 2020. ISBN 9789077644690. s. 145.

3. Souhlas regulačního orgánu.

Jedná se tedy o situaci, kdy výsledkem výběrového řízení nebylo právo k provozu akumulčních zařízení nikomu přiděleno, toto řízení splňovalo podmínky transparentnosti, otevřenosti a nediskriminace a prošlo přezkumem regulačního orgánu. Zároveň je toto zařízení i dle posouzení regulačního orgánu nezbytné pro bezpečný a spolehlivý provoz distribuční soustavy a nebude se používat pro nákup a prodej elektřiny na trzích.

Nicméně pro písm. a) vyvstala alternativní interpretace, dle které výběrové řízení není potřebné, pokud je zřejmé, že žádný z účastníků trhu nebude schopen dodat požadované služby ukládání energie za přijatelnou cenu a včas. Tato interpretace je poměrně neintuitivní, a to jak jazykově, tak logicky, tudíž unikla většině zúčastněných stran při vyjednáváních. Především však je tato interpretace v zřejmém rozporu se záměry Evropského parlamentu a většiny členských států, které souhlasily s požadavkem přísného důkazního břemene v této oblasti. Tento názor lze opět podpořit recitálem 62.

Vzhledem k výše uvedenému vyvstala iniciativa k vyřešení této nejasnosti v písm. a), nicméně tato snaha byla vetována. Vetoval ji jediný členský stát, konkrétně Německo, a to patrně ve snaze se vyhnout nediskriminačním výběrovým řízením pro případné budoucí projekty ukládání energie v přenosové soustavě.⁵²

Takové rozhodnutí se pak oznamuje Komisi a agentuře ACER. ACER (agentura pro spolupráci energetických regulačních orgánů) „zajišťuje řádné fungování jednotného evropského trhu s elektřinou a zemním plynem. Napomáhá vnitrostátním regulačním orgánům při plnění jejich regulačních funkcí na evropské úrovni a v případě potřeby koordinuje jejich práci.“⁵³ Jakožto agentura EU je na rozdíl od institucí Evropské unie samostatnou právnickou osobou založenou za účelem plnění specifických technických a výzkumných úkolů, které napomáhají institucím EU a členským státům přijímat a provádět rozhodnutí.⁵⁴

Čtvrtý odstavec představuje další mechanismus ochrany hospodářské soutěže v oblasti ukládání energie, dle kterého regulační orgány musí alespoň jednou za 5 let provést veřejnou konzultaci, aby mohly posoudit, zda zařízení pro ukládání energie mohou vlastnit, vyvíjet, provozovat nebo

⁵² CARBONNELLE, Mathilde et al. *EU Energy Law Volume XII: Electricity Market Design in the European Union – the new legal framework for decarbonising Europe's Electricity Market*. Deventer (Nizozemí): Claeys a Casteels law publishers, 2020. ISBN 9789077644690. s. 146.

⁵³ Agentura pro spolupráci energetických regulačních orgánů (ACER). Oficiální internetová stránka Evropské unie [online]. [cit. 2022-01-14]. Dostupné z: https://europa.eu/european-union/about-eu/agencies/acer_cs

⁵⁴ About ACER. *ACER: European Union Agency for the Cooperation of Energy Regulators* [online]. [cit. 2022-01-14]. Dostupné z: https://www.acer.europa.eu/en/The_agency/Pages/default.aspx

spravovat jiné osoby. Dojdou-li k názoru, že by takový provoz mohl být nákladově efektivní, pak musí provozovatelé přenosových sítí svou činnost v tomto ohledu do 18 měsíců ukončit. Na tento postup se pochopitelně pro provozovatele vztahuje možnost finanční náhrady, a to především ve smyslu hodnoty vložených investic.

Dle pátého odstavce pak existují dvě výjimky z tohoto pravidla. První výjimkou je situace, kdy se jedná o plně integrované komponenty sítě – ty mohou zůstat v rukou provozovatelů přenosových sítí navždy. Druhá výjimka se vztahuje na zařízení užívající baterie, které jsou užívány výhradně k obnově bezpečnosti sítě při nepředvídaných událostech. Investiční rozhodnutí pro tyto projekty však musí být přijato nejpozději do roku 2024, připojeny musí být nejpozději dva roky poté, musí být integrované do přenosové soustavy a nesmí být využívána k nákupu nebo prodeji elektřiny. Tyto podmínky jsou natolik specifické, že je pravděpodobně naplní jen několik projektů v Německu, které toto ustanovení při vyjednáváních efektivně formovalo.⁵⁵

U provozovatelů přenosových soustav jsou ohledně zařízení pro ukládání energie dále stanoveny požadavky na jejich připojení:

„Článek 42

Pravomoci přijímat rozhodnutí ohledně připojení nových výrobních zařízení a zařízení pro ukládání energie k přenosové soustavě

1. *Provozovatel přenosové soustavy stanoví a zveřejní transparentní a účinné postupy pro nediskriminační připojení nových výrobních zařízení a zařízení pro ukládání energie k přenosové soustavě. Tyto postupy podléhají schválení regulačními orgány.*
2. *Provozovatel přenosové soustavy nesmí odmítnout připojení nového výrobního zařízení nebo zařízení pro ukládání energie na základě možných budoucích omezení týkajících se dostupných síťových kapacit, například přetížení v odlehlých částech přenosové soustavy. Provozovatel přenosové soustavy poskytne nezbytné informace.*

Prvním pododstavcem není dotčena možnost, aby provozovatelé přenosových soustav omezili zaručenou připojovací kapacitu nebo nabízeli připojení v závislosti na provozních omezeních s cílem zajistit ekonomickou účinnost nových výrobních zařízení nebo zařízení pro ukládání

⁵⁵ CARBONNELLE, Mathilde et al. *EU Energy Law Volume XII: Electricity Market Design in the European Union – the new legal framework for decarbonising Europe's Electricity Market*. Deventer (Nizozemí): Claeys a Casteels law publishers, 2020. ISBN 9789077644690. s. 148.

energie, **pokud tato omezení schválil regulační orgán**. Regulační orgán zajistí, aby byla **veškerá omezení zaručené připojovací kapacity nebo provozní omezení** zaváděna na základě transparentních a nediskriminačních postupů a nevytvářely se jimi neodůvodněné překážky pro vstup na trh. Pokud výrobní zařízení nebo zařízení pro ukládání energie nese náklady související se zajištěním neomezeného připojení, neuplatňují se žádná omezení.

3. Provozovatel přenosové soustavy **nesmí odmítnout** nové místo připojení s odůvodněním, že by to vedlo k **dodatečným nákladům** v důsledku nutného zvyšování kapacity prvků soustavy v těsné blízkosti místa připojení.“

Z výše uvedeného lze vyčíst, že autoři IEMD se snažili předejít diskriminaci a bariérám v přístupu nových zařízení pro ukládání energie na trh. Postupy připojení nových zařízení k přenosové soustavě musí být nediskriminační a veřejné a provozovatel přenosové soustavy nesmí připojení odmítnout pouze na základě předpokládaných omezení budoucích síťových kapacit nebo kvůli dodatečným nákladům v souvislosti se zvyšováním kapacity. Článek 42 IEMD zároveň výslovně stanovuje možnost omezení zaručené připojovací kapacity nebo provozních omezení za podmínky schválení regulačním orgánem.

2.2.3.2 Provozovatelé distribučních soustav

Čl. 36 IEMD zní následovně:

„Článek 36

Vlastnění zařízení pro ukládání energie provozovateli distribučních soustav

1. Provozovatelé distribučních soustav nesmějí vlastnit, vyvíjet, spravovat ani provozovat zařízení pro ukládání energie.
2. **Odchylně od odstavce 1** mohou členské státy provozovatelům distribučních soustav povolit vlastnit, vyvíjet, spravovat nebo provozovat zařízení pro ukládání energie, **která jsou plně integrovanými komponenty sítě a v jejichž případě regulační orgán udělil svůj souhlas, nebo pokud jsou splněny všechny tyto podmínky:**
 - a) *po otevřeném, transparentním a nediskriminačním výběrovém řízení, které přezkoumal a schválil regulační orgán nebylo právo vlastnit, vyvíjet, spravovat, nebo provozovat taková zařízení udělena jiným osobám, nebo jiné osoby nemohly tyto služby poskytnout za přijatelnou cenu a včas.*

- b) *taková zařízení jsou nezbytná k tomu, aby provozovatelé distribučních soustav mohli plnit své povinnosti podle této směrnice, pokud jde o efektivní, spolehlivý a bezpečný provoz distribuční soustavy, a nepoužívají se pro nákup nebo prodej elektřiny na trzích s elektřinou, a*
- c) *regulační orgán posoudil nezbytnost takové odchylky a provedl posouzení výběrového řízení, včetně podmínek výběrového řízení, a udělil svůj souhlas.*
Regulační orgán může vypracovat obecné pokyny nebo ustanovení o zadávání zakázek, aby provozovatelům distribučních soustav pomohl zajistit spravedlivé výběrové řízení.
3. *Regulační orgány v pravidelných intervalech nebo alespoň každých pět let provádějí veřejnou konzultaci ohledně stávajících zařízení pro ukládání energie, aby posoudily potenciální volné prostředky a zájem o investování do takových zařízení. **Pokud** z veřejné konzultace na základě posouzení regulačním orgánem **vyplyne, že** vlastnit, vyvíjet, provozovat nebo spravovat tato zařízení nákladově efektivním **způsobem mohou třetí osoby, regulační orgány zajistí, aby byly činnosti provozovatelů distribučních soustav v tomto ohledu během 18 měsíců postupně ukončeny.** Jako součást podmínek tohoto postupu mohou regulační orgány provozovatelům distribučních soustav povolit, aby obdrželi přiměřenou finanční náhradu, zejména získali zpět zbytkovou hodnotu investic, které vložili do zařízení pro ukládání energie.*
4. *Odstavec 3 se nevztahuje na plně integrované komponenty sítě a ani na běžnou dobu amortizace nových zařízení pro ukládání využívajících baterie, u nichž bylo konečné investiční rozhodnutí učiněno do 4. července 2019, za předpokladu, že taková zařízení pro ukládání využívající baterie:*
- a) *jsou k síti připojena nejpozději dva roky poté;*
 - b) *jsou integrována do distribuční soustavy;*
 - c) *jsou používána výhradně k okamžité obnově bezpečnosti sítě v reakci na nepředvídané události, k nimž v této síti dojde, pokud je toto obnovovací opatření zahájeno okamžitě a je ukončeno, jakmile lze problém vyřešit obvyklým redispečinkem;*
 - d) *nejsou využívána k nákupu nebo prodeji elektřiny na trzích s elektřinou včetně trhů pro zajišťování výkonové rovnováhy. “*

Jak lze snadno vidět, obsah čl. 36 je téměř totožný s úpravou vlastnění zařízení pro ukládání energie provozovateli přenosových soustav. Důvodem byla dohoda mezi Evropským

parlamentem a Radou, aby se tato ustanovení sobě co nejvíce blížila.⁵⁶ Proto mezi čl. 36 a čl. 54 IEMD můžeme nalézt jen několik málo odlišností.

První odlišnosti si lze povšimnout v odst. 2 písm. b), kde oproti čl. 54 nejsou zmíněny nefrekvenční podpůrné služby. Důvodem je skutečnost, že provozovatelé distribučních sítí v řadě členských států provoz těchto služeb nemají povolen.⁵⁷

Druhá odlišnost je v ustanovení odst. 2 písm. c). Dle úpravy v čl. 54 regulační orgán použitelnost výběrového řízení posuzuje pouze předběžně, zatímco dle úpravy v čl. 36 to tak není. Tento nenápadný rozdíl ve formulaci těchto ustanovení byl předložen v rámci vyjednávání Radou a pravděpodobně se jedná o další z pozůstatků snahy Německa o volnější úpravu vlastnění zařízení pro ukládání energie pro provozovatele přenosových soustav.⁵⁸

Dále v čl. 36 chybí požadavek na informování Komise nebo agentury ACER ohledně povolení vlastnit zařízení pro ukládání energie provozovateli distribučních soustav. Tento požadavek byl vypuštěn z praktických důvodů, jelikož provozovatelů distribučních soustav je podstatně více než provozovatelů přenosových soustav, a tudíž by v rámci této povinnosti docházelo k nadměrné administrativní zátěži pro Komisi a ACER.⁵⁹

Poslední rozdíl se nachází v odst. 4. Zatímco dle čl. 54 odst. 5 se výjimka z veřejných konzultací vztahuje na bateriová zařízení provozovatelů přenosových soustav, jejichž konečné investiční rozhodnutí bylo učiněno do 31. prosince 2024, pro provozovatele distribučních soustav je ekvivalentní datum stanoveno na 4. července 2019. Tento nesoulad lze opět označit za důsledek snahy Německa o oslabení pravidel kolem vlastnění a provozu zařízení pro ukládání energie provozovateli přenosových sítí.⁶⁰

Jak na úpravě vlastnictví zařízení k ukládání energie provozovateli distribučních soustav, tak provozovateli přenosových soustav, lze spatřit jednoznačnou úlohu regulačního orgánu jako autority, která dohlíží na vznik volného tržního prostředí v této oblasti stejně jako na bezpečnost a stabilitu dodávek energie. Toto můžeme spatřit i dále v čl. 58 a čl. 59 IEMD, kde je stanoveno následující:

⁵⁶ CARBONNELLE, Mathilde et al. *EU Energy Law Volume XII: Electricity Market Design in the European Union – the new legal framework for decarbonising Europe's Electricity Market*. Deventer (Nizozemí): Claeys a Casteels law publishers, 2020. ISBN 9789077644690. s. 148.

⁵⁷ tamtéž

⁵⁸ tamtéž, s. 149

⁵⁹ tamtéž

⁶⁰ tamtéž

„Článek 58

Obecné cíle regulačního orgánu

Při plnění regulačních úkolů stanovených v této směrnici přijme regulační orgán v rámci svých povinností a pravomocí stanovených v článku 59, a to v úzké konzultaci s dalšími příslušnými vnitrostátními orgány, včetně orgánů pro ochranu hospodářské soutěže, jakož i orgánů, včetně regulačních orgánů, ze sousedních členských států, a pokud je to vhodné, také sousedních třetích zemí, a aniž jsou dotčeny jejich pravomoci, veškerá přiměřená opatření k dosažení těchto cílů:

(...)

e) usnadnění přístupu nové výrobní kapacity a zařízení pro ukládání energie k síti, zejména odstranění překážek, které by mohly bránit přístupu nových subjektů vstupujících na trh a elektřině z obnovitelných zdrojů;

Článek 59

Povinnosti a pravomoci regulačních orgánů

1. Regulační orgán má tyto povinnosti:

(...)

v) sledovat investice do kapacit výroby a ukládání ve vztahu k bezpečnosti dodávek;

Regulační orgán je nezávislý orgán daného členského státu, který je „právně odlišný od jiných veřejnoprávních nebo soukromoprávních subjektů a na nich funkčně nezávislý.“⁶¹ Jeho cílem je především podpora „konkurenčního, flexibilního, bezpečného a ekologicky udržitelného vnitřního trhu s elektřinou v rámci Unie a účinného otevření trhu pro všechny zákazníky a dodavatele v Unii a zajištění náležitých podmínek pro to, aby elektrické sítě fungovaly efektivně, spolehlivě“⁶² Mezi povinnosti regulačního orgánu pak patří stanovování sazeb za přenos nebo distribuci a zajišťování, aby všichni účastníci trhu s energií plnili své povinnosti.⁶³

Na závěr této podkapitoly je nutno zmínit, že členské státy mohou požádat o výjimky ze zmíněných ustanovení této a předchozí podkapitoly, pokud prokáží že pro provoz jejich soustav

⁶¹ čl. 57 odst. 4 písm. a) IEMD

⁶² čl. 58 písm. a) IEMD

⁶³ čl. 59 odst. 1 písm. a), b) IEMD

představují vážné potíže. „Výjimky (...) musí být časově omezené a musí se na ně vztahovat podmínky, které mají za cíl posílení hospodářské soutěže na vnitřním trhu a jeho integraci a musí zajistit, že výjimky nebudou bránit přechodu na obnovitelné zdroje energie, vyšší flexibilitě, ukládání energie, elektromobilitě a odezvě strany poptávky.“ O tyto výjimky lze konkrétně žádat v souvislosti s ustanoveními kapitol IV, V a VI (čl. 30–56) a články 7 a 8 IEMD, primárně se tedy jedná o výjimky související s provozovateli přenosových a distribučních soustav.⁶⁴

2.2.4 Dvojitě zpoplatnění

Jelikož si tato práce klade za cíl zkoumat vztah mezi evropským právem a jeho reálnou implementací, tak si dovoluji nyní analyzovat jednu z velmi významných překážek pro ukládání energie. Tou jsou dvojitě síťové poplatky – konkrétně zpoplatnění za užívání sítě při odběru elektřiny (jako odběratel) a pak znovu při vracení energie zpět do systému (jako výrobce). Nejedná se sice o překážku, které by v současnosti čelila akumulace v ČR, avšak je to významný problém, jež se vyskytuje v řadě členských států EU.

Z pohledu provozovatelů se jedná o značnou ekonomickou překážku⁶⁵ a jelikož síťové poplatky v EU obecně nejsou sjednoceny, tak se národní úpravy kromě otázky dvojího zpoplatnění značně liší i v jejich podobě a výši, což podle Evropské asociace pro ukládání energie (EASE)⁶⁶, jež zastupuje více než 50 souvisejících organizací, vede k investičním rozhodnutím založeným především na tom, kde je provoz levnější, nežli na tom, kde je potřeba.⁶⁷ Jiní však poukazují na skutečnost, že úložiště mohou v některých případech přispívat k přetížení sítě, a proto zpoplatnění odběru i vracení energie může pomoci nastavit správné cenové signály.⁶⁸ Logickou úvahou lze usoudit, že původ tohoto problému spočívá v celkové absenci právní úpravy

⁶⁴ čl. 66 odst. 1, odst. 2 IEMD

⁶⁵ Niže odkazy na některá vyjádření nevládních organizací zastupujících zájmy provozovatelů úložišť energie a souvisejících oblastí:

- Vyjádření asociace EUROBAT z r. 2016. [online] [cit. 2023-04-13]. Dostupné zde: https://www.eurobat.org/images/news/publications/eurobat_batteryenergystorage_web.pdf
- Společné vyjádření nevládních organizací CEDEC, ETSO, GEODE, EUROBAT o bateriových úložištích („Joint statement on battery storage“) [online] [cit. 2023-04-13]. Dostupné zde: <https://www.edsoforsmartgrids.eu/joint-statement-on-battery-based-storage/>
- The Future of Energy Storage in the EU. *EASE: European Association for Storage of Energy* [online]. s. 5-6 [cit. 2023-04-13]. Dostupné z: <https://ease-storage.eu/publication/the-future-of-energy-storage-in-the-eu/>
- EASE Position on Energy Storage Deployment Hampered by Grid Charges. *EASE: European Association for Storage of Energy* [online]. [cit. 2023-04-13]. Dostupné z: <https://ease-storage.eu/publication/ease-position-on-energy-storage-deployment-hampered-by-grid-charges/>

⁶⁶ *EASE: European Association for Storage of Energy* [online]. [cit. 2023-04-13]. Dostupné z: <https://ease-storage.eu/>

⁶⁷ *EASE The Future of Energy Storage in the EU. EASE: European Association for Storage of Energy* [online]. s. 5–6 [cit. 2023-04-13]. Dostupné z: <https://ease-storage.eu/publication/the-future-of-energy-storage-in-the-eu/>

EASE Position on Energy Storage Deployment Hampered by Grid Charges. EASE: European Association for Storage of Energy [online]. [cit. 2023-04-13]. Dostupné z: <https://ease-storage.eu/publication/ease-position-on-energy-storage-deployment-hampered-by-grid-charges/>

⁶⁸ CARBONNELLE, Mathilde et al. *EU Energy Law Volume XII: Electricity Market Design in the European Union – the new legal framework for decarbonising Europe's Electricity Market*. Deventer (Nizozemí): Claeys a Casteels law publishers, 2020. ISBN 9789077644690. s. 143-144.

akumulace před transpozicí nové evropské legislativy, kdy úložiště energie nebyla při stanovování síťových poplatků zkrátka brána v potaz. Ani přijetí IEMD a IEMR však situaci zatím příliš nezměnilo.⁶⁹ Současná evropská právní úprava dvojité zpoplatnění za využití sítě plošně nezakazuje, pouze čl. 18 IEMR o síťových poplatcích obecně stanovuje, že „(...) nesmějí vést k pozitivní ani negativní diskriminaci ukládání energie nebo agregace energie ani nesmí být demotivačním faktorem pro vlastní výrobu či vlastní spotřebu energie nebo pro účast v odezvě strany poptávky.“

Ustanovení čl. 18 dále specifikuje, že takové poplatky „musí být přiměřené nákladům, být transparentní, brát v úvahu potřebu bezpečnosti a flexibility sítě a odrážet skutečné náklady, pokud odpovídají nákladům efektivního a strukturálně porovnatelného provozovatele sítě, a musí se uplatňovat nediskriminačním způsobem. Tyto poplatky nesmějí zahrnovat nesouvisející náklady podporující nesouvisející politické cíle.“

Tuto obecnou a dle mého názoru trochu vágní právní úpravu balancuje ustanovení čl. 15 odst. 5 písm. b) IEMD, které požaduje, aby aktivní zákazníci „nepodléhali žádnému dvojímu zpoplatnění, včetně síťových poplatků, za uloženou elektřinu, která zůstává v jejich prostorách, nebo při poskytování služeb flexibility provozovatelům soustav.“

Aktivními zákazníky se budeme podrobněji zabírat v následující kapitole, nicméně ve zkratce se jedná o skupinu konečných zákazníků, kteří se podílejí na trhu s energií prodejem vlastní energie nebo nabízejí ukládání energie ve vlastním úložišti. Toto nepochybně velmi významné ustanovení bylo předmětem velmi intenzivního lobbingu při vyjednáváních. Aktivní zákazníci podle současné úpravy nepodléhají dvojímu zpoplatnění nejen u síťových poplatků za uloženou elektřinu pro vlastní spotřebu, ale i při poskytování služeb flexibility, což bylo v evropském parlamentu klíčovým požadavkem strany Zelených a EFA. Toto ustanovení by mohlo nabýt zvlášť velkého významu v době, kdy bude v oběhu velký počet elektrických vozidel, jež by mohly nabízet síťové služby. Takovou situaci předjímá již recitál 43 této směrnice.⁷⁰ Čl. 15 odst. 5 následně stanovuje, že aktivní zákazníci mohou provozovat několik služeb souběžně a nepodléhají neúměrným požadavkům nebo poplatkům pro udělení licence. Tato ustanovení

⁶⁹ Uplatňování dvojitých síťových poplatků v členských státech EU bylo zmapováno ve studii Komise: European Commission, Directorate-General for Energy. ANDREY, Christopher, Paul BARBERI, Luc van NUFFEL, Frank GÉRARD, João GORENSTEIN DEDECCA et al. *Study on energy storage: Contribution to the security of the electricity supply in Europe* [online]. Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2020, příloha č. 4, s. 141 [cit. 2023-04-13]. ISBN 978-92-76-03377-6. Dostupné z: <https://data.europa.eu/doi/10.2833/077257>

⁷⁰ CARBONNELLE, Mathilde et al. *EU Energy Law Volume XII: Electricity Market Design in the European Union – the new legal framework for decarbonising Europe's Electricity Market*. Deventer (Nizozemí): Claeys a Casteels law publishers, 2020. ISBN 9789077644690. s. 114.

aktivním zákazníkům garantují možnost mít několik různých zdrojů příjmů bez zahlcení síťovými poplatky a odvody. Pro úplnost si dovoluji zmínit i zákaz dvojích poplatků za akumulaci u samospotřebitelů,⁷¹ tedy aktivních koncových zákazníků dle RED II, jimiž se budeme též zabírat v další kapitole.

Tento relativně volně nastavený přístup k síťovým poplatkům pro úložiště energie, mimo úpravy pro aktivní zákazníky, byl zvolen kvůli potřebě určité flexibility v této oblasti. Celkový zákaz dvojitých poplatků by mohl být v případě některých států (především těch, kde jsou síťové poplatky nastavené dle objemu) v rozporu s požadavkem, aby poplatky odrážely náklady.⁷² Asociace EASE však v této úpravě vidí pokračování této významné překážky.⁷³

Studie Komise z r. 2020⁷⁴ dvojitě síťové poplatky také považuje za významnou bariéru a podrobně se zabývá různými právními úpravami členských států v této oblasti. Shrnuje, jak v těchto národních úpravách pak vznikají série výjimek, které věc nadměrně komplikují a neřeší příčinu problému.⁷⁵ Autoři studie nakonec Komisi doporučují dvojitě síťové poplatky celkově eliminovat.⁷⁶

Stejného názoru byl i britský regulátor OFGEM, který 14. května 2020 vydal rozhodnutí o modifikaci Kodexu o přístupu a využívání soustavy⁷⁷ s označením CMP281⁷⁸, ve kterém u zařízení pro ukládání energie zrušil poplatek za odběr elektřiny ze sítě. Tím efektivně ukončil problém s dvojitými síťovými poplatky ve Velké Británii.

Z dat platných v březnu 2020 šlo dvojitě síťové poplatky vysledovat mj. v Chorvatsku, Belgii, Finsku, Irsku, Maltě, Polsku, Rumunsku, Slovensku a Španělsku.⁷⁹ Autoři studie však místy

⁷¹ čl. 21 odst. 2 písm. b) RED II

⁷² CARBONNELLE, Mathilde et al. *EU Energy Law Volume XII: Electricity Market Design in the European Union – the new legal framework for decarbonising Europe's Electricity Market*. Deventer (Nizozemí): Claeys a Casteels law publishers, 2020. ISBN 9789077644690. s. 143-144.

⁷³ COLTHORPE, Andy. European Union's Clean Energy Package: 'undoubtedly positive' for energy storage. *Energy storage news* [online]. 5. září 2019 [cit. 2022-01-13]. Dostupné z: <https://www.energy-storage.news/european-unions-clean-energy-package-undoubtedly-positive-for-energy-storage/>

⁷⁴ European Commission, Directorate-General for Energy. ANDREY, Christopher, Paul BARBERI, Luc van NUFFEL, Frank GÉRARD, João GORENSTEIN DEDECCA et al. *Study on energy storage: Contribution to the security of the electricity supply in Europe* [online]. Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2020 [cit. 2023-04-13]. ISBN 978-92-76-03377-6. Dostupné z: <https://data.europa.eu/doi/10.2833/077257> Dostupné na: <https://data.europa.eu/doi/10.2833/077257>

⁷⁵ Tamtéž, s. 86

⁷⁶ Tamtéž, s. 122

⁷⁷ Původní název v angličtině: Connection and Use of System Code

⁷⁸ Connection and Use of System Code (CUSC) CMP281: Removal of BSUoS Charges From Energy Taken From the National Grid System by Storage Facilities (CMP281). *Ofgem: Making a positive difference for energy consumers* [online]. 14. 5. 2020 [cit. 2022-02-03]. Dostupné z: <https://www.ofgem.gov.uk/ofgem-publications/163222>

⁷⁹ European Commission, Directorate-General for Energy ANDREY, Christopher, Paul BARBERI, Luc van NUFFEL, Frank GÉRARD, João GORENSTEIN DEDECCA et al. *Study on energy storage: Contribution to the security of the electricity supply in Europe* [online]. Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2020, příloha č. 4, s. 141 [cit. 2023-04-13]. ISBN 978-92-76-03377-6. Dostupné z: <https://data.europa.eu/doi/10.2833/077257>

uvádí, že, vzhledem k široké absenci právní úpravy ukládání energie, nebylo vždy možné zcela jasně určit, jak by se s úložištěm energie v daném členském státě právně nakládalo a zda by se tak na něj oba poplatky aplikovaly.⁸⁰

V podstatě stejného problému si lze povšimnout i v oblasti daní, kde je úložiště zdaněno v momentě odběru energie jako odběratel a pak znovu při jejím vrácení jako výrobce.⁸¹ Tento problém byl krátce shrnut v rámci pracovního dokumentu Komise o zhodnocení Směrnice Rady 2003/96/ES ze dne 27. října 2003, kterou se mění struktura rámcových předpisů Společenství o zdanění energetických produktů a elektřiny⁸² (dále jen „ETD⁸³“ a „Zhodnocení“). Dle autorů Zhodnocení bylo dvojitě zdanění fakticky umožněno vzhledem k tomu, že směrnice o zdanění energie byla přijata dlouho předtím, než technologie pro ukládání energie byly dostupné, tudíž v tomto neobsahuje jednoznačnou úpravu. Podle ustanovení odst. 4 směrnice o zdanění energie je elektřina zdaněna, když je uvolněna pro spotřebu. Nikde dále však není stanoveno, zda se za uvolnění pro spotřebu pokládají i dodávky elektřiny do skladovacích zařízení. To otevírá možnost rozdílné národní úpravy a dvojitěho zdanění. Výše zmíněná studie Komise na problém také upozornila a též Komisi doporučila revizi.⁸⁴ Daně jsou však obecně výsadou členských států, vůči které mají evropské instituce pouze limitované pravomoci. Případné přijetí směrnice o zdanění energie by tedy potřebovalo jednomyslné přijetí v Radě⁸⁵, což je vzhledem k rozdílným zájmům členských států náročně zajistit. V r. 2019 se Komise snažila jednomyslné rozhodování Rady v této věci obejít, a to pokusem o aktivaci „passerelle doložky“ z čl. 192 odst. 2 Smlouvy o fungování evropské Unie⁸⁶, avšak podmínkou této změny způsobu hlasování bylo opět jednomyslné rozhodnutí Rady, kvůli kterému tento pokus selhal stejně jako řada ostatních.⁸⁷

⁸⁰ např. v případě Polska (tamtéž, s. 183)

⁸¹ tamtéž, s. 88

⁸² COMMISSION STAFF WORKING DOCUMENT EVALUATION of the Council Directive 2003/96/EC of 27 October 2003 restructuring the Community framework for the taxation of energy products and electricity (SWD (2019) 332). *European Commission* [online]. Brussels, 11.9.2019, s. 36 [cit. 2022-02-09]. Dostupné z: [https://ec.europa.eu/transparency/documents-register/detail?ref=SWD\(2019\)329&lang=en](https://ec.europa.eu/transparency/documents-register/detail?ref=SWD(2019)329&lang=en)

⁸³ Mezinárodně známá zkratka z anglického „energy taxation directive.“ Směrnice je dostupná zde: Směrnice Rady 2003/96/ES, kterou se mění struktura rámcových předpisů Společenství o zdanění energetických produktů a elektřiny. Úř. věst. L 283, 31.října 2003, s. 51-70

⁸⁴ European Commission, Directorate-General for Energy. ANDREY, Christopher, Paul BARBERI, Luc van NUFFEL, Frank GÉRARD, João GORENSTEIN DEDECCA et al. *Study on energy storage: Contribution to the security of the electricity supply in Europe* [online]. Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2020, s. 123 [cit. 2023-04-13]. ISBN 978-92-76-03377-6. Dostupné z: <https://data.europa.eu/doi/10.2833/077257>

⁸⁵ Čl. 192 odst. 2 písm. a) Smlouvy o fungování Evropské unie (Konsolidované znění). Úřední věstník C 326, 26.10.2012 S. 0001 - 0390

⁸⁶ SDĚLENÍ KOMISE EVROPSKÉMU PARLAMENTU, EVROPSKÉ RADĚ A RADĚ: Efektivnější a demokratičtější rozhodování v politice EU v oblasti energetiky a klimatu (COM (2019) 177 final). *EUR-Lex: Přístup k právu Evropské unie* [online]. Brusel, 9.4.2019 [cit. 2022-05-20]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/en/TXT/?uri=CELEX:52019DC0177>

⁸⁷ WORKING DOCUMENT on overcoming the deadlock of unanimity voting: Committee on Constitutional Affairs. *European Parliament 2019-2024* [online]. Sandro Gozi, 28. 4. 2021, s. 4 [cit. 2023-02-08]. Dostupné z: <https://www.europarl.europa.eu/cmsdata/233740/AFCO%20Working%20Document%20on%20Overcoming%20the%20Deadlock%20of%20Unanimity%20Voting.pdf>

Komise se oběma problémům dále věnovala ve svém Sdělení ze dne 8. července 2020, zvaném „Cesta ke klimaticky neutrálnímu hospodářství: Strategie EU pro integraci energetického systému,“ kde uvedla, že specifika elektřiny používané ke skladování energie nebo výrobě vodíku, by měla být zohledněna, aby se předešlo dvojímu zdanění a dvojím sítovým poplatkům.⁸⁸ Pro dvojité sítové poplatky nebyl ve zprávě jasně uveden další postup, nicméně revizi směrnice o zdanění energie již Komise uvedla mezi klíčové akce.⁸⁹ V červenci 2021 Komise v rámci balíčku Fit for 55 pak skutečně představila návrh na změnu této směrnice⁹⁰, jehož ustanovení čl. 22 odst. 4 stanovuje, že zařízení pro ukládání energie mohou být v momentě dodávání energie považována za redistributora. V části 5 bodu 12 důvodové zprávy pak Komise vysvětluje, že záměrem tohoto ustanovení je skutečně eliminace rizika dvojího zdanění úložišť energie. EASE však označuje toto ustanovení za příliš slabé. Ustanovení členským státům pouze umožňuje úložiště od dvojího zdanění osvobodit, ale neukládá jim to jako povinnost. EASE proto požaduje „smělejší přístup“, který by členským státům nedával na výběr.⁹¹ K tomuto dni návrh ještě prochází legislativním procesem, jehož součástí bude výše zmíněný požadavek na jednomyslné rozhodnutí Rady.

Z této stručné analýzy problému dvojitého zpoplatnění a zdanění lze vyvodit, že se jedná o problém poměrně zásadní, který podkopává záměr evropského zákonodárce o rozvoj akumulace. Osobně mám za to, že tento postup je zároveň zcela v rozporu s principem nediskriminačního zacházení, jemuž jsem se věnoval v předchozích podkapitolách. Evropské právo však v současnosti problém nezvládá odpovídajícím způsobem řešit. Mimo oblast aktivních zákazníků je tato problematika upravena příliš vágně a spoléhá na to, že si členské státy nastaví sítové poplatky tak, aby odpovídaly nákladům. Realita ale pak může být taková, že si investoři na základě tohoto parametru vyberou, ve kterém členském státu podnikat, což povede k dalšímu narušení trhu s akumulací.

⁸⁸ SDĚLENÍ KOMISE EVROPSKÉMU PARLAMENTU, RADĚ, EVROPSKÉMU HOSPODÁŘSKÉMU A SOCIÁLNÍMU VÝBORU A VÝBORU REGIONŮ: Cesta ke klimaticky neutrálnímu hospodářství: Strategie EU pro integraci energetického systému (COM (2020) 299 final), část 3.4. *EUR-Lex: Přístup k právu Evropské unie* [online]. Brusel, 8.7.2020 [cit. 2023-04-09]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=COM:2020:299:FIN>

⁸⁹ tamtéž

⁹⁰ Návrh SMĚRNICE RADY, kterou se mění struktura rámcových předpisů Unie o zdanění energetických produktů a elektřiny (přpracované znění). (COM (2021) 563 final). *EUR-Lex: Přístup k právu Evropské unie* [online]. Brusel, 14.7.2021 [cit. 2023-04-09]. Dostupné zde: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/en/TXT/?uri=CELEX%3A52021PC0563>

⁹¹ Energy Taxation Directive to Support EU Decarbonisation Targets. *EASE: European Association for Storage of Energy* [online]. listopad 2021, s. 2 [cit. 2023-04-22]. Dostupné z: <https://ease-storage.eu/publication/energy-taxation-directive/>

2.3 Akumulace v českém právu

Leč většina ustanovení IEMD, včetně těch o ukládání energie, měla být transponována do 31. prosince 2020⁹², ke dni odevzdání této práce se tak dosud nestalo. V české legislativě tedy nyní zcela chybí definice ukládání energie a další příslušná ustanovení. Tímto zpožděním se Česká republika vystavuje riziku zahájení postupu dle čl. 258 a 260 SFEU, dle kterého může Komise vynucovat po členském státu nápravu. Nevyhoví-li Česká republika ve stanovené lhůtě požadavkům Komise, pak Komise může věc předložit Soudnímu dvoru Evropské unie („dále jen „SDEU“). Nestihne-li ČR provést transpozici ve lhůtě stanovené SDEU, může jí následně být uložena pokuta. 19. 5. 2022 již Komise zaslala formální výzvu s dvouměsíční lhůtou k nápravě, jež nebyla dodržena.⁹³ Pro nedostatek opačných informací však lze předpokládat, že výše zmíněný proces doposud zahájen nebyl.⁹⁴

Co se týče připravované legislativy, tak tu dříve byly některé návrhy nicméně v současnosti zde není žádný návrh, který by procházel legislativním procesem. Poslední pokus proběhl v r. 2021, kdy byl ve třetím čtení zastaven hlasy poslaneckých klubů SPD, ANO a KSČM.⁹⁵ Analýze připravované legislativy, což byl jeden z cílů této práce, se tedy budu věnovat až v části o komunitní energetice.

Dalším ze stanovených cílů pak bylo zkoumat nakolik lze požadované postupy a technologie uplatnit v českém prostředí i za chybějící transpozice příslušné evropské legislativy. Proto se nyní budu zabývat právním pohledem na akumulátory dle současné české právní úpravy a jejich uplatněním v praxi. Zařízení jsem si dovolil rozdělit do 3 skupin podle jejich umístění v rámci energetické soustavy.

2.3.1 Samostatné akumulátory

Vzhledem k výše uvedenému je současné právní podněbí ČR k akumulaci poměrně nepříznivé. Vzhledem k obsahu §3 energetického zákona akumulace energie není uvedena mezi možné typy podnikání v energetických odvětvích a nelze k ní tedy získat specifickou licenci. Je pak

⁹² čl. 71 IEMD

⁹³ Evropská komise – Rozhodnutí o nesplnění povinnosti: Květnové případy porušení právních předpisů: hlavní rozhodnutí. *Oficiální internetová stránka Evropské unie* [online]. Brusel, 19. 5. 2022 [cit. 2023-07-07]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/CS/inf_22_2548

⁹⁴ Databáze Evropské Komise European Commission at work [online databáze]. *Evropská komise* [online]. [cit. 2023-07-07]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/atwork/applying-eu-law/infringements-proceedings/infringement_decisions/index.cfm?lang_code=EN&typeOfSearch=true&active_only=0&noncom=0&r_dossier=&decision_date_from=01%2F01%2F2019&decision_date_to=9%2F02%2F2022&EM=CZ&DG=ENER&title=&submit=Search

⁹⁵ TRAMBA, David. Novela energetického zákona prošla třetím čtením. Avšak bez akumulace energie. *Ekonomický deník* [online]. 16. 7. 2021 [cit. 2023-07-07]. Dostupné z: <https://ekonomickydenik.cz/novela-energetickeho-zakona-prosla-tretim-ctenim-avsak-bez-akumulace-energie/>

tedy otázkou, zda lze samostatné akumulátory mimo výrobu na našem území vůbec legálně provozovat, resp. zda je možné tuto činnost pro potřeby energetického zákona podřadit pod některý z možných typů podnikání v energetických odvětvích. Je na pováženu, zda by bylo možné akumulaci právně označit za výrobu energie dle ust. § 3 odst. 1 energetického zákona. Dle § 2 odst. 2 písm. a) bodu 18 energetického zákona se totiž za výrobu energie považuje energetické zařízení pro přeměnu různých forem energie na elektřinu. Vzhledem ke skutečnosti, že v zařízeních pro ukládání energie často dochází k uvedeným přeměnám energie, pak dle mého názoru lze skutečně polemizovat, zda dle současné právní úpravy má akumulace právní povahu výroby elektřiny ve smyslu energetického zákona.⁹⁶ V případě přečerpávacích elektráren, jež jsou principiálně samy o sobě zařízením pro ukládání energie⁹⁷, je udělování licence pro výrobu již dlouhodobou praxí.⁹⁸ ERÚ nezveřejnil pro toto téma žádné metodiky nebo oficiální vyjádření, avšak z médií a jiných zdrojů lze vyčíst, že ERÚ žádný typ licence akumulátorům obecně nevydává.⁹⁹ Kodex přenosové soustavy však těmto zařízením umožňuje vykonávat služby výkonové rovnováhy.¹⁰⁰

2.3.2 Akumulátory provozované ve spojení s výrobou

Akumulátory napojené na výrobu však v ČR již nyní existují.¹⁰¹ Logickou úvahou lze dovodit, že takováto zařízení je možné právně charakterizovat jako součást výroby, kdy se pouze

⁹⁶ K tomuto výkladu se mj. přihlíží i advokátní kancelář Frank bold a asociace AKU-BAT CZ. Viz: Akumulace elektřiny v českém právním řádu. *Frank Bold advokáti* [online]. 12. 6. 2017 [cit. 2022-02-09]. Dostupné z: <https://www.fbadvokati.cz/cs/clanky/550-akumulace-elektřiny-v-ceskem-pravnim-radu>

nebo FRANCOVÁ, Anna. Akumulační a bateriové systémy pohledem právníka: jak je využít pro zvýšení energetických úspor. *Frank Bold advokáti* [online]. 22. 12. 2017 [cit. 2022-02-09]. Dostupné z: <https://www.fbadvokati.cz/cs/clanky/667-akumulacni-a-bateriove-systemy-pohledem-pravnika-jak-je-vyuzit-pro-zvyseni-energetickych-uspor>
Dále viz vyjádření Jana Fouska, výkonného ředitele AKU-BAT CZ in: oenergetice.cz.: Rada ERÚ vyzvala Havlíčka, aby v legislativě ukotvil akumulaci energie. *Oenergetice.cz* [online]. 28. 11. 2019 [cit. 2022-02-09]. Dostupné z: <https://oenergetice.cz/energeticka-legislativa-cr/rada-eru-vyzvala-havlicka-aby-v-legislative-ukotvil-akumulaci-energie>

⁹⁷ Přebytečná elektřina se v době klesající spotřeby využívá k čerpání vody z dolní do horní nádrže. V době vysoké spotřeby je pak voda spuštěna do spodní nádrže, při čemž dochází k výrobě elektřiny. Vzhledem k definici ukládání energie dle čl. 2 bodu 59 IEMD lze přečerpávací elektrárny označit za zařízení pro ukládání energie dle evropského práva. CARBONNELLE, Mathilde et al. *EU Energy Law Volume XII: Electricity Market Design in the European Union - the new legal framework for decarbonising Europe's Electricity Market*. Deventer (Nizozemí): Claeys a Casteels law publishers, 2020. ISBN 9789077644690. s. 141.

⁹⁸ Viz Webová databáze licencí ERÚ: výpis licence společnosti ČEZ a. s. *Energetický regulační úřad* [online]. [cit. 2022-02-09]. Dostupné z: <http://licence.eru.cz/detail.php?lic-id=110100146&sequence=2,3,4,5,6,10,12,15,19,20,21,22,23,24,25,26,27,28,29,30,31,32,33,36,38,39,40&total=27>

⁹⁹ Tedy jiným než přečerpávacím elektrárnám. oenergetice.cz. Rada ERÚ vyzvala Havlíčka, aby v legislativě ukotvil akumulaci energie. *Oenergetice.cz* [online]. 28. 11. 2019 [cit. 2022-02-09]. Dostupné z: <https://oenergetice.cz/energeticka-legislativa-cr/rada-eru-vyzvala-havlicka-aby-v-legislative-ukotvil-akumulaci-energie>
FRANCOVÁ, Anna. Akumulační a bateriové systémy pohledem právníka: jak je využít pro zvýšení energetických úspor. *Frank Bold advokáti* [online]. 22. 12. 2017 [cit. 2022-02-09]. Dostupné z: <https://www.fbadvokati.cz/cs/clanky/667-akumulacni-a-bateriove-systemy-pohledem-pravnika-jak-je-vyuzit-pro-zvyseni-energetickych-uspor>

¹⁰⁰ Kodex Přenosové soustavy (Revize červen 2021), část II.: 3.1.2.

¹⁰¹ Dle dat dostupných v březnu 2020 se v ČR nachází 4 bateriová úložiště umístěná v Mydlovarech, Ochozu, Obořišti a Praksčicích. V ČR dále existují 7 přečerpávacích elektráren (4 v Dalešicích a 2 v Dlouhých stráních), ty však pro potřeby této práce označují za samostatně stojící zařízení. Zdroj: European Commission, Directorate-General for Energy. ANDREY, Christopher, Paul BARBERI, Luc van NUFFEL, Frank GÉRARD, João GORENSTEIN DEDECCA et al. *Study on energy storage: Contribution to the security of the electricity supply in Europe* [online]. Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2020 [cit. 2022-02-09]. ISBN 978-92-76-03377-6. Dostupné z: <https://data.europa.eu/doi/10.2833/077257>

oddaluje moment dodání elektřiny do systému.¹⁰² Lze tak usuzovat i na základě obsahu vyhlášky č. 16/2016 Sb., o podmínkách připojení k elektrizační soustavě (dále jen „**vyhláška o připojení**“), která ve svých přílohách požaduje, aby v žádostech o připojení bylo tzv. akumulární zařízení uvedeno jako údaj o zdroji.¹⁰³ Navíc dle §4 odst. 1) písm. g) vyhlášky o připojení je potřeba podat (novou) žádost o připojení i „v případě rozšíření výroby o akumulární zařízení.“ Z toho tedy vyplývá, že zařízení pro akumulaci je pro potřeby připojení k soustavě chápáno jako součást zdroje, nikoliv jako samostatné zařízení. Je však přesto částečně nejasné, zda má být vydávána zvlášť licence pro výrobu elektřiny a zvlášť pro napojený akumulátor, pokud by bylo možné ukládání energie právně charakterizovat jako výrobu elektřiny (viz argumentace výše). Tato otázka samozřejmě odpadá v případě akumulátoru pro vlastní spotřebu s instalovaným výkonem do 10 kW.¹⁰⁴ Jak již však bylo řečeno výše, ERÚ nezveřejnil pro toto téma žádné metodiky nebo oficiální vyjádření, avšak z médií a jiných zdrojů lze vyčíst, že ERÚ licence na výrobu energie akumulátorům obecně nevydává.¹⁰⁵ Jak již bylo zmíněno, v areálech některých elektráren dnes již úložiště energie existují¹⁰⁶ a z veřejně dostupné databáze ERÚ lze vyčíst, že provozovatelé těchto zařízení skutečně mají obstaranou pouze licenci na výrobu elektřiny pro provoz elektrárny bez zvláštní licence na výrobu pro akumulátory.¹⁰⁷ I těmto zařízením Kodex přenosové soustavy umožňuje vykonávat služby výkonové rovnováhy.¹⁰⁸

Přidružený dataset, list „facilities data“, řádky 63-73. Databáze evropských technologií a zařízení pro skladování energie. *European Commission* [online]. [cit. 2023-07-13]. Dostupné z: <https://data.europa.eu/data/datasets/database-of-the-european-energy-storage-technologies-and-facilities?locale=cs>

Z médií a webových stránek provozovatele si lze dále povšimnout existence bateriového úložiště v Plané nad Lužnicí.

- *Webové stránky společnosti C-Energy Planá s.r.o.* [online]. [cit. 2023-02-09]. Dostupné z: <https://www.c-energy.cz/o-nas/profil-c-energy>
- V Plané nad Lužnicí spustili největší bateriové úložiště v Česku. *Oenergetice.cz* [online]. 20. 9. 2019 [cit. 2022-02-09]. Dostupné z: <https://oenergetice.cz/akumulace-energie/v-plane-nad-luznici-spustili-nejvetsi-bateriove-uloziste-v-cesku>
- Události. TV, ČT1 17. 2. 2021, 39:40. Dostupné z: <https://www.ceskatelevize.cz/porady/1097181328-udalosti/221411000100217/>

¹⁰² Stejného názoru byli např. i autoři analýzy zpracované pro svaz průmyslu a dopravy: Ernst & Young s.r.o.: Analýza provozu elektrizační soustavy v podmínkách nového trhu s elektřinou. *Svaz průmyslu a dopravy České republiky* [online]. Praha, Srpen 2019, s. 50 [cit. 2022-02-09]. Dostupné z: <https://www.spcr.cz/aktivity/z-hospodarske-politiky/13312-analyza-provozu-elektrizacni-soustavy-v-podminkach-noveho-trhu-s-elektrinou>

¹⁰³ Vyhláška o připojení. Příl. 1 část B, bod 9.; Příl. 2, část B, bod 9.; Příl. 3, část B, bod 8.; Příl. 10, část B, bod 2.2 (údaje o mikrozdvoji)

¹⁰⁴ § 3 odst. 3, Zákon č. 458/2000 Sb., o podmínkách podnikání a o výkonu státní správy v energetických odvětvích a o změně některých zákonů (energetický zákon).

¹⁰⁵ Viz pozn. č. 57

¹⁰⁶ Viz pozn. č. 58

¹⁰⁷ Webová databáze licencí ERÚ. [online databáze]. [cit. 9. 2. 2022].

- Výpis licence společnosti E.ON Energie, a.s., jež provozuje bateriové úložiště v Mydlovarech. *Energetický regulační úřad ČR* [online]. [cit. 2022-02-09]. Dostupné z: <http://licence.eru.cz/detail.php?lic-id=311533521&sequence=1,2,3,4,5,6,7,8,9,10&total=10>
- Výpis licence společnosti Solar Global Service a.s., jež provozuje bateriové úložiště v Prackicích a připravuje bateriové úložiště v Ochozi. *Energetický regulační úřad ČR* [online]. [cit. 2022-02-09]. Dostupné z: <http://26qgfra.257.cz/detail.php?lic-id=111533645&sequence=1&total=1>
- Výpis licence společnosti ENERAGON SUN, s.r.o., jež provozuje bateriové úložiště v Obořišti. *Energetický regulační úřad ČR* [online]. [cit. 2022-02-09]. Dostupné z: <https://licence.eru.cz/detail.php?lic-id=111017435&sequence=1&total=1>
- Výpis licence společnosti C-Energy Planá s.r.o., jež provozuje bateriové úložiště v Plané nad Lužnicí. *Energetický regulační úřad ČR* [online]. [cit. 2022-02-09]. Dostupné z: <https://licence.eru.cz/detail.php?lic-id=110100571&sequence=1,2,3&total=3>

¹⁰⁸ Kodex Přenosové soustavy (Revize červen 2021), část II: 3.1.2.

2.3.3 Zařízení odběratelů

Akumulační zařízení odběratelů, jež si elektřinu sami vyrábějí, nepodléhají žádným specifickým podmínkám. Ani pro samotnou výrobu v současnosti odběratelé nepotřebují licenci, a to i v případě, že elektřinu dodávají do soustavy.¹⁰⁹ Nepůjde-li o jejich hlavní obchodní nebo profesionální činnost, pak by tito koncoví zákazníci spadali do kategorie tzv. aktivních zákazníků dle čl. 2 odst. 8 IEMD, na které se vztahuje výše zmíněný zákaz dvojího zpoplatnění za užívání sítě.¹¹⁰ Takovéto znevýhodnění však aktivním zákazníkům v České republice zatím nehrozí, neb sítové poplatky jsou hrazeny pouze odběratelem, nikoli výrobcem.¹¹¹ Aktivními zákazníky se budeme podrobněji zabírat v další části této práce.

¹⁰⁹ Pokud výroba nepřesahuje 10 kw. § 3 odst. 3 energetického zákona. V případě prodávání přebytků se pak bude jednat o standardní žádost o připojení namísto žádosti o zjednodušené připojení mikrozdroje dle § 16 vyhlášky č. 16/2016 Sb., o podmínkách připojení k elektrizační soustavě.

¹¹⁰ čl. 15 odst. 5 písm. b) IEMD

¹¹¹ European Commission, Directorate-General for Energy. ANDREY, Christopher, Paul BARBERI, Luc van NUFFEL, Frank GÉRARD, João GORENSTEIN DEDECCA et al. *Study on energy storage: Contribution to the security of the electricity supply in Europe* [online]. Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2020, příloha č. 4, s. 151 [cit. 2023-04-13]. ISBN 978-92-76-03377-6. Dostupné z: <https://data.europa.eu/doi/10.2833/077257>

2.4 Shrnutí

V této části jsem se věnoval problematice ukládání energie jakožto technologickému postupu, jenž je nesmírně významný pro další rozvoj obnovitelné energetiky. Na začátku jsem uvedl stručný výčet typů technologií, které mohou sloužit pro akumulaci energie a nastínil jsem, které z těchto technologií jsou v současnosti nejvíce užívány či zaznamenávají největší vzestup.

V první kapitole jsem se na úvod zabýval definicí ukládání energie a některými dalšími základními pojmy jako je např. účastník trhu. Dále jsem se věnoval základním principům této úpravy a záměrům evropského zákonodárce, tedy snaze EU o vytvoření volného tržního prostředí na trhu s energií, v němž by noví účastníci měli mít rovné podmínky s klasickými aktéry.

Na to přímo navazuje podkapitola o provozovatelích soustav, ve která jsou rozebrána různá ustanovení, jejichž účelem je předejít deformaci trhu s akumulací ze strany těchto významných aktérů. Provozovatelé soustav nesmí při povolování připojení k síti postupovat diskriminačně a jejich činnost musí být transparentní. Provozovatelé soustav zároveň obecně nemohou vlastnit zařízení pro ukládání energie, avšak uvedl jsem i situace, za kterých to mohou členské státy povolit.

Jelikož cílem této práce bylo zkoumat nejenom současný právní stav, ale i reálnou implementaci, tak jsem se následně věnoval významnému problému dvojího zpoplatnění a zdanění, ke kterému dochází v některých členských státech. Jedná se o oblast zvláštní diskriminace provozovatelů úložišť energie, která nastala víceméně v důsledku užívání měřících postupů, které na ukládání energie nebyly připraveny. Evropskému zákonodárci se podařilo tento postup zakázat v souvislosti s ukládáním energie aktivních zákazníků, avšak mimo tuto oblast postup expresivně zakázán nebyl. Analyzoval jsem i důvody proč doposud nedošlo k legislativní nápravě, kterých členských států se týká a jaké jsou dopady tohoto postupu. Výstupem této analýzy bylo, že mimo oblast aktivních zákazníků je tato problematika upravena příliš vágně a spoléhá na to, že si členské státy nastaví síťové poplatky tak, aby odpovídaly nákladům. Realita ale pak může být taková, že si investoři na základě tohoto parametru vyberou, ve kterém členském státu podnikat, což povede k dalšímu narušení trhu s akumulací.

V druhé kapitole jsem se následně věnoval akumulaci v českém prostředí. Na úvod jsem zmínil, že v České republice k transpozici evropské úpravy akumulace doposud nedošlo a dokdy se tak

mělo stát. Rozebíral jsem také jakým způsobem může proti tomuto porušení evropského práva Komise zakročit a jaké byly její poslední známé kroky.

Dále jsem se věnoval právní charakterizaci akumulace v ČR dle současné právní úpravy a praxe. Pro významné rozdíly v jejich užívání jsem akumulátory rozřadil do 3 skupin rozdělených podle jejich umístění v soustavě. U samostatně stojících úložišť jsem nastínil, že na ně současná právní úprava nepamatuje a že můžeme pouze polemizovat, zda je lze označovat za výrobu energie (jak se děje např. u přečerpávacích vodních elektráren). V praxi tato oblast v ČR pochopitelně velmi stagnuje. Akumulátory provozované ve spojení s výrobou jsem právně charakterizoval jako součást zdroje, tedy nikoliv jako vlastní zařízení. Povolení je třeba k provozu zdroje jako takového a akumulátor stačí pouze zmínit mezi údaji o zdroji. Tato zařízení v ČR již teď nacházejí uplatnění. Zařízení odběratelů oproti výše zmíněným nepodléhají žádným specifickým podmínkám.

Oblast akumulace jakožto institut evropského práva hodnotím velmi kladně. Jedná se o velmi důležitou oblast energetické transformace, která by bez jasné právní úpravy zřejmě nadále stagnovala. Problém vidím v příliš pomalém procesu transpozice do národních úprav, který doprovázejí některé přešlapy, na které Zimní balíček nebyl dostatečně připraven. Nezbyvá než vyčkávat a doufat ve významnou akceleraci tohoto procesu.

3 Komunitní energetika a aktivní zákazníci

3.1 Úvod

Když Evropská unie začala s dekarbonizací energetického sektoru, její politika byla zaměřena na rozvoj technologií pro snižování emisí. Tématem se stala ekologičtější paliva, energie z obnovitelných zdrojů či zvyšování energetické účinnosti. Nyní s příchodem digitalizace a vyšší dostupností mnoha souvisejících technologií a chytrých řešení, začíná být jasné, že přechod k dekarbonizované energetice znamená mnohem víc než jen technologické změny, nýbrž změnu rolí a přístupů různých aktérů v rámci energetické soustavy. Spotřebitelé se mění ve výrobce a poskytovatele služeb flexibility, zatímco řada tradičních energetických společností začíná nabízet své služby v oblasti decentralizovaných řešení. Význam této změny přístupu k výrobě a spotřebě stupňuje i různými studiemi podpořená prognóza o narůstající volatilitě evropských energetických soustav. Má-li být cena dekarbonizace energetiky co nejnižší, pak zajištění velkého množství těchto nových zdrojů flexibility bude klíčové.¹¹²

Nezbytným krokem v této oblasti byla významná změna regulatorních podmínek, na níž Evropská unie přistoupila v rámci balíčku Čisté energie pro všechny Evropany. Aktivní role spotřebitele se tak poprvé dostala do popředí evropské energetické politiky.¹¹³ Díky této nové právní úpravě je spotřebitel nyní oprávněn k prodeji přebytečné energie z vlastního zdroje za férových podmínek a k nabízení dalších služeb na trhu s energií, zatímco členské státy jsou povinny k odstranění některých regulatorních a ekonomických bariér. Významným konceptem je pak i možnost vytváření energetických společenství, jež umožní sdružování těchto aktivních spotřebitelů pro společný provoz zmíněných zařízení a vzájemné sdílení energie.

V některých evropských zemích se tento koncept již výrazně uchytil – pro příklad můžeme uvést Itálii, Španělsko či Portugalsko, jež se k transpozici odhodlaly již v r. 2019, krátce po přijetí relevantní směrnice. Ve Francii a Rakousku zároveň můžeme vysledovat počátky úpravy kolektivní samospotřeby až do r. 2016/17, zatímco v Německu, Dánsku a Nizozemsku byla komunitní energetika podporována ještě mnohem dřív. Například Německo uvedlo již v 90. letech koncept samospotřebitelských bytových domů, kde docházelo k distribuci vyrobené energie uvnitř domu, aniž by procházela skrz veřejné sítě. V r. 2000 pak byl schválen zákon

¹¹² NIES, Susanne et al. *The European Energy Transition: Actors, Factors, Sectors*. Deventer (Nizozemí): Claeys a Casteels law publishers, 2019. ISBN 9789077644607. s. 443-445.

¹¹³ Tamtéž, s. 447

o obnovitelné energii (EEG), který garantoval fixní tarif pro výrobce energie z obnovitelných zdrojů na 20 let, což vedlo k další motivaci domácností pro instalaci fotovoltaických panelů. To vše vedlo k nárůstu projektů zaměřených na sdílení větrné a sluneční energie a v konečném důsledku k 25% podílu komunitně vlastněné výroby větrné energie v r. 2012 a 50% podílu komunitně vlastněné výroby fotovoltaické energie v r. 2014. Konkrétnějším příkladem úspěchu německé komunitní energetiky je pak město Dardesheim, jež v r. 2017 dosáhlo energetické soběstačnosti – 32 větrných turbín, 9 solárních elektráren a tepelná energie z biomasy, to vše ve vlastnictví místního obyvatelstva.¹¹⁴

Níže se již konkrétně seznámíme s evropskou úpravou této problematiky a srovnáme jí se současnou situací v České republice.

3.2 Komunitní energetika a aktivní zákazníci – EU legislativa

3.2.1 Aktivní zákazník a samospotřebitel

IEMD o vnitřním trhu s energií poprvé umožňuje konečným zákazníkům participovat na trzích s energií. Mohou tak činit skrze obchodování s elektřinou z vlastních zdrojů nebo poskytováním akumulace.¹¹⁵ Základní rámec pro činnost těchto aktivních zákazníků stanovují ustanovení čl. 2 odst. 8 a čl. 15 této směrnice.

Dle čl. 2 odst. 8 IEMD se aktivním zákazníkem rozumí „*konečný zákazník¹¹⁶ nebo skupina společně jednajících konečných zákazníků, kteří spotřebovávají nebo ukládají elektřinu vyrobenou ve svých vlastních prostorách umístěných ve vymezených hranicích, anebo pokud to členský stát povolí, v jiných prostorách, nebo kteří prodávají elektřinu vyrobenou z vlastních zdrojů, či se účastní programů flexibility nebo energetické účinnosti, za předpokladu, že uvedené činnosti nepředstavují jejich hlavní obchodní nebo profesionální činnost;*“

Pro začátek je potřeba si povšimnout širší této definice. Vymezení aktivních zákazníků v citovaném ustanovení pokrývá všechny konečné zákazníky v energetické soustavě – od velkých továren až po běžné domácnosti se solárními panely. Jedinou podmínkou je, že

¹¹⁴ DI SILVESTRE, Maria Luisa, Mariano Giuseppe IPPOLITO, Eleonora Riva SANSEVERINO, Giuseppe SCIUMÈ a Antony Vasile VASILE. Energy self-consumers and renewable energy communities in Italy: New actors of the electric power systems. *Renewable and Sustainable Energy Reviews* [online]. roč. 151, č. 111565, s. 3-4 [cit. 2023-03-21]. ISSN 1364-0321. Dostupné z: <https://doi.org/10.1016/j.rser.2021.111565>

¹¹⁵ CARBONNELLE, Mathilde et al. *EU Energy Law Volume XII: Electricity Market Design in the European Union – the new legal framework for decarbonising Europe's Electricity Market*. Deventer (Nizozemí): Claeys a Casteels law publishers, 2020. ISBN 9789077644690. s. 110.

¹¹⁶ „zákazník nakupující elektřinu pro vlastní potřebu“ (čl. 2 odst. 3 IEMD)

„uvedené činnosti nepředstavují jejich hlavní obchodní nebo profesionální činnost“. Tato podmínka byla do ustanovení zahrnuta, aby se předešlo zneužití ze strany tradičních aktérů na trhu s energií. Její všeobecná formulace pak dává členským státům určitou volnost v tom, jak to zajistit.¹¹⁷

Čl. 2 odst. 8 zároveň dává členským státům volnost ve výběru, zda při transpozici uvést do svých národních předpisů zeměpisnou hranici či nikoliv. Tato flexibilita byla do zmíněného ustanovení zahrnuta kvůli obavám některých členských států a jiných zúčastněných stran, že vytvoření legislativního rámce pro „virtuální“ aktivní zákazníky, jež by udržoval síťové náklady na nízkých hodnotách a zajišťoval bezpečnost chodu soustavy, by nebylo proveditelné.¹¹⁸

Pro úplnost považuji za vhodné uvedenou definici porovnat s definicí tzv. samospotřebitele, již nalezneme v čl. 2 odst. 14 RED II:

*„samospotřebitelem elektřiny z obnovitelných zdrojů“ konečný zákazník **provazující zařízení** ve vlastních prostorách umístěných ve vymezených hranicích nebo, pokud to členský stát povolí, v jiných prostorách, **který vyrábí elektřinu z obnovitelných zdrojů pro svou vlastní spotřebu a který může ukládat nebo prodávat elektřinu z obnovitelných zdrojů, kterou sám vyrobil**, za předpokladu, že u samospotřebitelů elektřiny z obnovitelných zdrojů, kteří nejsou domácnostmi, uvedené činnosti nepředstavují jejich hlavní obchodní nebo profesní činnost;*

Porovnání výše uvedených definic čtenáři odhalí, že samospotřebitelé dle RED II jsou určitou podkategorií aktivních zákazníků, jež nezahrnuje možnost účasti v programech flexibility nebo energetické účinnosti.¹¹⁹ „Společně jednajícími samospotřebiteli elektřiny z obnovitelných zdrojů“ jsou pak:

¹¹⁷ CARBONNELLE, Mathilde et al. *EU Energy Law Volume XII: Electricity Market Design in the European Union - the new legal framework for decarbonising Europe's Electricity Market*. Deventer (Nizozemí): Claeys a Casteels law publishers, 2020. ISBN 9789077644690. s. 111.

¹¹⁸ tamtéž

¹¹⁹ CARBONNELLE, Mathilde et al. *EU Energy Law Volume XII: Electricity Market Design in the European Union - the new legal framework for decarbonising Europe's Electricity Market*. Deventer (Nizozemí): Claeys a Casteels law publishers, 2020. ISBN 9789077644690. s. 114.

POLICY GUIDELINES by the Energy Community Secretariat on Integration of Renewables Self-Consumers: PG 03/2020. *Energy Community* [online]. 28.9.2020, s. 4 [cit. 2023-03-03]. Dostupné z: https://www.energy-community.org/dam/jcr:7e4760a1-3890-4a7a-a067-d9e16c80ddeb/PG_2020_03_RES.pdf

„skupina alespoň dvou společně jednajících samospotřebitelů elektřiny z obnovitelných zdrojů ve smyslu bodu 14, kteří se nacházejí ve stejné budově či objektu s více bytovými jednotkami;“¹²⁰

Na závěr je třeba zdůraznit, že relevantní ustanovení pro samospotřebitele jsou si s následujícími ustanoveními pro aktivní zákazníky vzájemně komplementární, kdy IEMD se věnuje tržním aspektům této problematiky, zatímco RED II uděluje samospotřebitelům dodatečná práva s přihlédnutím k podpůrným mechanismům. Podobný vztah existuje mezi ustanoveními o společenstvích pro obnovitelné zdroje¹²¹ a ustanoveními o občanských energetických společenstvích¹²², jimž se budeme podrobněji věnovat v další kapitole.¹²³

3.2.2 Práva a povinnosti aktivního zákazníka

Problematicke aktivních zákazníků se dále věnuje článek 15 IEMD:

„Článek 15

Aktivní zákazníci

- 1. Členské státy zajistí, aby koneční zákazníci byli oprávněni jednat jako aktivní zákazníci, aniž by se na ně vztahovaly nepřiměřené nebo diskriminační technické a administrativní požadavky, postupy a poplatky a síťové poplatky, které neodrážejí náklady;*
- 2. Členské státy zajistí, aby:*
 - a) aktivní zákazníci byli oprávněni provozovat svou činnost buď přímo, nebo prostřednictvím agregace;*
 - b) aktivní zákazníci byli oprávněni prodávat elektřinu vyrobenou z vlastních zdrojů, a to i prostřednictvím smluv o nákupu elektřiny;*
 - c) aktivní zákazníci byli oprávněni účastnit programů flexibility a programů energetické účinnosti;*
 - d) aktivní zákazníci byli oprávněni pověřit třetí osobu správou zařízení, která jsou pro jejich činnost zapotřebí, včetně instalace, provozování, zpracování dat a údržby, aniž by třetí osoba byla považována za aktivního zákazníka;*

¹²⁰ čl. 2 odst. 15 RED II.

¹²¹ čl. 2 odst 16 a čl. 22 RED II

¹²² čl. 2 odst. 11 a čl. 16 IEMD

¹²³ CARBONNELLE, Mathilde et al. *EU Energy Law Volume XII: Electricity Market Design in the European Union – the new legal framework for decarbonising Europe's Electricity Market*. Deventer (Nizozemí): Claeys a Casteels law publishers, 2020. ISBN 9789077644690. s. 114.

- e) se na aktivní zákaznky v souladu s čl. 59 odst. 9 této směrnice a s článkem 18 nařízení (EU) 2019/943 vztahovaly transparentní a nediskriminační síťové poplatky, které odrážejí náklady a účtují se odděleně za elektřinu dodanou do sítě a za elektřinu odebranou ze sítě, čímž se zajistí, aby odpovídajícím a vyváženým způsobem přispívali ke sdílení celkových nákladů na soustavu;
- f) aktivní zákazníci byli finančně odpovědní za odchylky, které v rámci elektrizační soustavy způsobí; v tomto rozsahu jsou subjekty zúčtováni nebo přenesou svou odpovědnost za odchylku v souladu s článkem 5 nařízení (EU) 2019/943.
3. Členské státy mohou mít ve svých vnitrostátních právních předpisech různá ustanovení vztahující se na individuální aktivní zákaznky a na společně jednající aktivní zákaznky, pod podmínkou, že se na všechny aktivní zákaznky vztahují všechna práva a povinnosti, jak jsou stanoveny v tomto článku. Jakékoli odlišné zacházení se společně jednajícími aktivními zákaznky musí být přiměřené a řádně odůvodněné.
4. Členské státy, které mají v současnosti zavedeny systémy, v jejichž rámci se neúčtuje odděleně za elektřinu dodanou do sítě a za elektřinu odebranou ze sítě, neudělí po 31. prosinci 2023 v rámci těchto systémů žádná nová práva. V každém případě zákazníci, na něž se vztahují stávající systémy, musí mít vždy možnost rozhodnout se pro nový systém, v němž se poplatky za elektřinu dodanou do sítě a elektřinu odebranou ze sítě účtují odděleně, jako základ pro výpočet síťových poplatků.
5. Členské státy zajistí, aby aktivní zákazníci, kteří vlastní zařízení pro ukládání energie:
- a) měli právo na připojení k síti v přiměřené lhůtě od podání žádosti, pokud jsou splněny všechny nezbytné podmínky, jako je odpovědnost za odchylku a odpovídající měření;
 - b) nepodléhali žádnému dvojímu zpoplatnění, včetně síťových poplatků, za uloženou elektřinu, která zůstává v jejich prostorách, nebo při poskytování služeb flexibility provozovatelům soustav;
 - c) nepodléhali neúměrným požadavkům nebo poplatkům pro udělení licence;
 - d) měli povoleno souběžně poskytovat několik služeb, je-li to technicky proveditelné.“

První a druhý odstavec čl. 15 se věnují obecným principům, na základě, kterých musí členské státy zajistit účast konečných zákazníků na trhu s energií a ukládá pár konkrétnějších povinností pro jejich národní úpravu. Tato ustanovení v podstatě požadují, aby koneční zákazníci byli schopni vykonávat stejné tržní aktivity jako jiní účastníci na trhu s energií bez diskriminačního

zacházení. Současně však musí férově přispívat k síťovým nákladům a být odpovědni za případné odchylky.¹²⁴ Čl. 5 odst. 2 písm. b) IEMR zároveň umožňuje členským státům udělit některým koncovým zákazníkům z této odpovědnosti výjimky v případě, že se jedná o výrobu využívající obnovitelné zdroje energie s instalovanou kapacitou menší než 400 kW.

Za povšimnutí dále stojí ustanovení písm. e) druhého odstavce, které požaduje, aby se síťové poplatky účtovaly odděleně za elektřinu dodanou do sítě a za elektřinu odebranou ze sítě. Toto ustanovení významně souvisí s ustanoveními o inteligentních měřících systémech („smart metering“), jelikož skrze tento požadavek na oddělené účtování v podstatě ukládá aktivním zákazníkům povinnost mít nainstalován inteligentní elektroměr nebo alespoň aby elektřina jimi vložená do sítě byla podměřena („sub-metered“).¹²⁵

S inteligentními měřícími systémy dále souvisí ust. odst. 4, které se vypořádává s měřícími systémy, jež toto oddělené účtování neumožňují. V rámci těchto systémů dochází k pouhému započtení příchozích a odchozích toků elektřiny proti sobě, a tak nemohou obstát ve světle výše uvedených požadavků, včetně potřeby transparentních a náklady odrážejících síťových poplatků. Takové systémy by navíc mohly efektivně nutit energetické dodavatele elektřinu vykupovat od aktivních zákazníků nazpět nad tržní cenou. V zájmu investiční jistoty ustanovení umožňuje pokračování těchto systémů pod podmínkou, že od r. 2024 nebudou v rámci těchto systémů vydávána nová práva. Tento termín byl dojednáán v zájmu některých členských států, mezi něž patřily mj. Belgie a Slovensko.¹²⁶

Na závěr se dotknu ustanovení třetího odstavce tohoto článku, který členským státům výslovně umožňuje do národní úpravy začlenit zcela separátní regulační rámce pro jednotlivé a společně jednající aktivní zákazníky. Toto ustanovení bylo přidáno exkluzivně na žádost Německa s cílem zajistit, že bude možné s každou kategorií zacházet rozdílně vzhledem k daním a odvodům, jak je zmíněno v recitálu 42 této směrnice.¹²⁷

Pátému odstavci jsme se již věnovali v předchozí části této práce vzhledem k tematické provázanosti s problematikou ukládání energie.

¹²⁴ CARBONNELLE, Mathilde et al. *EU Energy Law Volume XII: Electricity Market Design in the European Union – the new legal framework for decarbonising Europe's Electricity Market*. Deventer (Nizozemí): Claeys a Casteels law publishers, 2020. ISBN 9789077644690. s. 112.

¹²⁵ tamtéž

¹²⁶ CARBONNELLE, Mathilde et al. *EU Energy Law Volume XII: Electricity Market Design in the European Union – the new legal framework for decarbonising Europe's Electricity Market*. Deventer (Nizozemí): Claeys a Casteels law publishers, 2020. ISBN 9789077644690. s. 113.

¹²⁷ tamtéž

3.2.3 Občanská energetická společenství a společenství pro obnovitelné zdroje

Ustanovení čl. 2 odst. 11 a čl. 16 IEMD přináší do evropského práva základní regulační rámec pro tzv. občanská energetická společenství – nové aktéry na trhu s energií tvořené fyzickými osobami, místními orgány nebo malými podniky. Cílem těchto ustanovení je pak zajistit, aby se tato společenství mohla účastnit tržních aktivit po boku tradičních aktérů bez jakékoli diskriminace a zbytečných překážek. Evropské orgány se snažily pro tato společenství vytvořit bezpečné prostředí z řady důvodů, rozeznávajíje přesah dopadů této legislativy mimo pouhé navýšení síťových zdrojů, nýbrž i pro příslib většího zapojení veřejnosti do energetické transformace a přílivu nových investic do nízkoemisních zdrojů. Avšak vzhledem k multifunkční povaze energetických společenství, schopných si osobovat více různých rolí v elektrické soustavě, problematika komunitní energetiky představovala pro evropské orgány poměrně obtížnou regulační výzvu. Zařadit tato společenství do současných právních a fyzických struktur znamenalo citlivě nastavit vhodnou rovnováhu mezi jejich právy a povinnostmi, což jak ukážou následující ustanovení, evropské orgány ponechaly z velké části na členských státech.¹²⁸

Občanským energetickým společenstvím (dále jen „OES“) se dle čl. 2 odst. 11 IEMD rozumí právní subjekt:

„a) jenž je založen na dobrovolné a otevřené účasti a je účinně kontrolován členy nebo podílňíky, kteří jsou fyzickými osobami, místními orgány, včetně obcí, nebo malými podniky¹²⁹,

b) jehož hlavním účelem není vytvářet zisk, ale poskytování environmentálních, hospodářských nebo sociálních společenských přínosů svým členům nebo podílňíkům nebo místním oblastem, kde provozuje svou činnost a

c) jenž může být zapojen do výroby elektřiny, včetně výroby elektřiny z obnovitelných zdrojů, její distribuce a dodávek, spotřeby, agregace, ukládání energie, služeb energetické účinnosti nebo služeb nabíjení elektrických vozidel nebo může svým členům či podílňíkům poskytovat další energetické služby;“

Podle této definice se OES může stát jakýkoliv právní subjekt pod podmínkou, že bude účinně kontrolován fyzickými osobami, místními orgány nebo malými podniky. Definice zároveň

¹²⁸ CARBONNELLE, Mathilde et al. *EU Energy Law Volume XII: Electricity Market Design in the European Union – the new legal framework for decarbonising Europe's Electricity Market*. Deventer (Nizozemí): Claeys a Casteels law publishers, 2020. ISBN 9789077644690. s. 114–115.

¹²⁹ „...malým podnikem“ [se rozumí] podnik, který zaměstnává méně než padesát osob a jehož roční obrat nebo bilance nepřevyšuje 10 milionů EUR;“ (čl. 2 odst. 7 IEMD)

vymezuje, že zisk nemůže být hlavním účelem činnosti těchto subjektů, nýbrž environmentální, hospodářské a sociální přínosy. Tato formulace byla zavedena s cílem umožnit různé druhy spolupráce s průmyslem a zároveň předejít zneužití ze strany tradičních aktérů na trhu s energií. Členským státům byla zároveň ponechána určitá transpoziční volnost skrze interpretaci neurčitých pojmů jako je třeba „účinná kontrola.“¹³⁰ Dle čl. 2 odst. 56 IEMD se kontrolou rozumí:

„práva, smlouvy nebo jiné prostředky, které jednotlivě nebo společně a s ohledem na dané skutečnosti nebo právní předpisy poskytují možnost uplatnění rozhodujícího vlivu v určitém podniku, zejména na základě:

- a) vlastnického práva nebo práva užívání všech aktiv podniku nebo jejich části;*
- b) práv nebo smluv, které poskytují rozhodující vliv na složení, hlasování nebo rozhodování orgánů podniku;“*

Za kontrolu ve smyslu této směrnice tedy můžeme považovat široké množství způsobů uplatňování rozhodujícího vlivu, od uplatňování vlastnického či hlasovacího práva až po přímé či nepřímé ovlivňování. Písmena a) a b) výše zmíněného odstavce představují pouze demonstrativní výčet. Evropské orgány však díky těmto ustanovením efektivně vymezují dvě kategorie členství či podílnictví, které je nutné přísně oddělovat, a to subjekty vykonávající účinnou kontrolu a ostatní členy. Výše uvedené limitace co do povahy těchto členů se týkají pouze subjektů vykonávajících účinnou kontrolu, nikoliv těch ostatních. I střední a velké podniky tedy mohou být členy OES a mohou v jejich rámci nabývat hlasovací práva. Nemělo by jim však nikdy být dovoleno nabýt dostatečný počet hlasovacích práv k získání účinné kontroly. Studie projektu ASSET vypracovaná pro Evropskou Komisi za účelem poskytnutí konkrétních doporučení pro transpozici této úpravy, k tomuto zcela pragmaticky poznamenává, že vyloučení středních a velkých podniků, a to i těch plně aktivních v energetickém sektoru, by mělo za následek ochuzení těchto společenství o mj. značné kapitálové zdroje a potřebné know-how.¹³¹ Případné pochyby o tomto záměru evropského zákonodárce jistě vyvrátí věta první recitálu 44 IEMD:

¹³⁰ CARBONNELLE, Mathilde et al. *EU Energy Law Volume XII: Electricity Market Design in the European Union – the new legal framework for decarbonising Europe's Electricity Market*. Deventer (Nizozemí): Claeys a Casteels law publishers, 2020. ISBN 9789077644690. s. 115-116.

¹³¹ European Commission, Directorate-General for Energy. TOUNQUET, Frédéric a Clément ALATON. *Energy communities in the clean energy package: Best practices and recommendations for implementation* [online]. Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2020, s. 17 [cit. 2023-04-13]. ISSN 978-92-76-27320-2. Dostupné z: <https://data.europa.eu/doi/10.2833/51076>

„Členství v občanských energetických společenstvích by mělo být otevřeno všem kategoriím subjektů. Rozhodovací pravomoci v rámci občanského energetického společenství by však měly být omezeny na ty členy či podílníky, kteří nejsou zapojeni do komerční činnosti velkého rozsahu a pro něž odvětví energetiky nepředstavuje primární oblast ekonomické činnosti.“

Autoři výše uvedené studie však připouštějí, že účast velkých podniků by mohla ohrozit účinnou kontrolu ze strany oprávněných členů, jelikož i bez formálního rozhodujícího vlivu by mohly nabýt de-facto kontrolu skrz výše zmíněné významné přínosy (např. finanční či technickou podporu).¹³² Citlivé nastavení hranic v této oblasti bude tedy bezpochyby náročnou a velmi významnou úlohou národního zákonodárce.

Další oblastí, ve které mají národní zákonodárci určitou míru svobody, je stanovení povahy OES jakožto typu právního subjektu. Členské státy se mohou rozhodnout ponechat tuto volbu na zakladatelích těchto společenství nebo stanovit povinnou právní formu těchto entit. Autoři studie ASSET neoznačili žádnou z variant za lepší, avšak věcně poznamenali, že ne všechny typy subjektů korporátního práva budou vhodným nástrojem vzhledem k požadavku neziskové povahy a limitací v oblasti účinné kontroly. Ve studii lze nicméně nalézt příklady z národních úprav, včetně těch, jež vedly ke zneužití a nenaplnění záměru směrnice. Tak se dělo v Německu, kde došlo k vzestupu OES, jež naplňovaly zákonné požadavky, avšak byly fakticky řízeny profesionálními developery energetického sektoru. Kvůli tomu tam byla nedávno přijata úprava, jež nařizuje, aby minimálně 75 % hlasovacích práv bylo v rukou fyzických osob.¹³³ Oproti tomu autoři studie vyzdvihli úpravu Valonska, která se též vydala cestou bez povinné právní formy, avšak stanovila pro společenství určitou informační povinnost za účelem přezkumu ze strany Valonských orgánů. Autoři studie z tohoto příkladu vyvozují, že členské státy, jež nestanoví společenstvím povinnou právní formu, by měly být schopny ex-ante kontroly, jinak se vystavují riziku zneužití. Dále uvádějí Italskou Società Benefit a Řeckou Sociální kooperativu jako úspěšné příklady povinné právní formy. Nicméně upozorňují národní zákonodárce na skutečnost, že příliš přísná definice této právní formy, by mohla brzdit rozvoj v této oblasti.¹³⁴

¹³² European Commission, Directorate-General for Energy. TOUNQUET, Frédéric a Clément ALATON. *Energy communities in the clean energy package: Best practices and recommendations for implementation* [online]. Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2020, s. 17 [cit. 2023-04-13]. ISSN 978-92-76-27320-2. Dostupné z: <https://data.europa.eu/doi/10.2833/51076>

¹³³ SPOLKOVÁ REPUBLIKA NĚMECKO. Zákon o rozšíření obnovitelných zdrojů energie ze dne 21.07.2014 ve znění pozdějších předpisů (Gesetz für den Ausbau erneuerbarer Energien (ErneuerbareEnergien-Gesetz – EEG 2023)), § 3 odst. 15 písm. b).

¹³⁴ tamtéž, s. 15–16

Za povšimnutí zároveň stojí skutečnost, že výše uvedené ustanovení nestanovuje pro členství ve společenstvích žádné zeměpisné ani vzdálenostní limitace, umožňující tak založení „virtuálních“ energetických společenství. Čl. 16 odst. 2 písm. a) této směrnice zároveň vymezuje, že členské státy mohou povolit pro energetická společenství i přeshraniční účast.¹³⁵ Obsahu článku 16 se budeme věnovat níže.

Dále si dovolím opět porovnat úpravu IEMD s úpravou RED II, tak jako v předchozí podkapitole.

„společenstvím pro obnovitelné zdroje“ [se rozumí] právní subjekt:

- a) který je v souladu s platným vnitrostátním právem založen na otevřené a dobrovolné účasti, je samostatný a je účinně kontrolován podílíky nebo členy, kteří se nacházejí v blízkosti projektů energie z obnovitelných zdrojů vlastněných a vybudovaných tímto právním subjektem;*
- b) jehož podílíky nebo členy jsou fyzické osoby, malé a střední podniky nebo místní orgány, včetně obcí;*
- c) jehož hlavním účelem není vytváření zisku, ale poskytování environmentálních, hospodářských nebo sociálních společenských přínosů svým podílíkům nebo členům anebo místním oblastem, kde provozuje svou činnost;“¹³⁶*

Institut OES je blízce provázán s institutem společenství pro obnovitelné zdroje (dále jen „SOZ“), avšak najdeme mezi nimi významné rozdíly. Zatímco oba typy energetických společenství sdílejí stejný cíl a jsou založeny na otevřené a dobrovolné účasti, liší se v následujících kategoriích:

- SOZ může být oproti OES účinně kontrolováno i středními podniky. Zvláštní podmínkou je však blízkost k projektu energie z obnovitelných zdrojů. Kontrolující členové v OES takto geograficky vázání nejsou.
- Členství v OES (bez účinné kontroly) je otevřeno komukoliv, včetně velkých podniků a podniků v energetickém sektoru. Členství v SOZ je vyhrazeno pouze pro „fyzické osoby, malé a střední podniky nebo místní orgány“.

¹³⁵ CARBONNELLE, Mathilde et al. *EU Energy Law Volume XII: Electricity Market Design in the European Union – the new legal framework for decarbonising Europe's Electricity Market*. Deventer (Nizozemí): Claeys a Casteels law publishers, 2020. ISBN 9789077644690. s. 115-116.

¹³⁶ čl. 2 odst. 16 RED II

- Aktivita SOZ jsou vázány výhradně na obnovitelné zdroje energie. OES se mohou věnovat pouze elektřině, avšak může pocházet i z jiných než obnovitelných zdrojů. SOZ se mohou věnovat i jiným formám energie.
- OES se může věnovat více typům aktivit než SOZ, konkrétně se může navíc věnovat poskytování služeb energetické účinnosti, služeb nabíjení elektrických vozidel a dalších energetických služeb pro své členy či podílníky.
- U OES je možná přeshraniční spolupráce.¹³⁷

K tomuto si dovoluji přiložit některé tabulky, jež problematiku zpřehlední a uvedou ve větším detailu.¹³⁸ Tabulka č. 1 rozděluje jaké činnosti mohou daná společenství vykonávat a tabulka č. 2 vymezuje ostatní rozdíly.

3.2.4 Práva a povinnosti občanských energetických společenství

„Článek 16

Občanská energetická společenství

1. *Členské státy stanoví vhodný regulační rámec pro občanská energetická společenství, který zajistí, aby:*
 - a) *účast v občanském energetickém společenství byla otevřená a dobrovolná;*
 - b) *členové nebo podílníci mohli z občanského energetického společenství vystoupit; v takovém případě se použije článek 12;*
 - c) *členové nebo podílníci občanského energetického společenství neztratili svá práva a povinnosti zákazníků v domácnostech nebo aktivních zákazníků;*
 - d) *příslušný provozovatel distribuční soustavy pod podmínkou poskytnutí spravedlivé náhrady dle posouzení regulačním orgánem spolupracoval s občanskými energetickými společenstvími s cílem usnadnit přenosy elektřiny v rámci občanských energetických společenství;*
 - e) *se na občanská energetická společenství vztahovaly nediskriminační, spravedlivé, přiměřené a transparentní postupy a poplatky, včetně registrace a udělování licencí, a transparentní a nediskriminační síťové poplatky, které odrážejí náklady v souladu s čl. 18 nařízení (EU) 2019/943, čímž se zajistí, aby odpovídajícím a vyváženým způsobem přispívala ke sdílení celkových nákladů na systém.*

¹³⁷ European Commission, Directorate-General for Energy. TOUNQUET, Frédéric a Clément ALATON. *Energy communities in the clean energy package: Best practices and recommendations for implementation* [online]. Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2020, s. 12-13 [cit. 2023-04-13]. ISSN 978-92-76-27320-2. Dostupné z: <https://data.europa.eu/doi/10.2833/51076>

¹³⁸ Viz příloha č. 1, tabulka 1 a 2

2. *Členské státy mohou ve vhodném regulačním rámci stanovit, že občanská energetická společenství:*
 - a) *jsou otevřena přeshraniční účasti;*
 - b) *jsou oprávněna vlastnit, zřizovat, nakupovat nebo si pronajímat distribuční síť a autonomně je spravovat za podmínek stanovených v odstavci 4 tohoto článku;*
 - c) *podléhají výjimkám stanoveným v čl. 38 odst. 2.*
3. *Členské státy zajistí, aby občanská energetická společenství:*
 - a) *měla nediskriminační přístup na všechny trhy s elektřinou, a to buď přímo, nebo prostřednictvím agregace;*
 - b) *měla nediskriminační a přiměřené zacházení, pokud jde o jejich činnosti, práva a povinnosti v postavení konečných zákazníků, výrobců, dodavatelů, provozovatelů distribučních soustav nebo účastníků trhu vykonávajících služby agregace;*
 - c) *byla finančně odpovědná za odchylky, které v rámci elektrizační soustavy způsobí. V tomto rozsahu jsou subjekty zúčtování nebo přenesou svou odpovědnost za odchylku v souladu s článkem 4 nařízení (EU) 2019/943;*
 - d) *měla ohledně samospotřeby energie stejné zacházení jako aktivní zákazníci v souladu s čl. 15 odst. 2 písm. e);*
 - e) *byla oprávněna zajistit v rámci občanského energetického společenství sdílení elektřiny, která je vyrobena výrobními bloky vlastněnými daným společenstvím, s výhradou dalších požadavků stanovených v tomto článku a při zachování práv a povinnosti členů společenství jakožto konečných zákazníků.*

Pro účely prvního pododstavce písm. e) nejsou v případě, že je elektřina sdílena, dotčeny příslušné síťové poplatky, sazby a odvody, a to v souladu s transparentní analýzou nákladů a přínosů distribuovaných zdrojů energie vypracovanou příslušným vnitrostátním orgánem.

4. *Členské státy se mohou rozhodnout, že občanským energetickým společenstvím dělí právo spravovat distribuční síť v oblasti jejich působení, a stanoví příslušné postupy, aniž jsou dotčena ustanovení kapitoly IV nebo další pravidla a předpisy vztahující se na provozovatele distribučních soustav. Pokud je takové právo uděleno, členské státy zajistí, aby:*
 - a) *občanská energetická společenství směla s příslušným provozovatelem distribuční soustavy nebo provozovatelem přenosové soustavy, k níž je jejich síť připojena, uzavřít dohodu o provozování sítě občanského energetického společenství;*

- b) *se na občanská energetická společenství vztahovaly odpovídající síťové poplatky v místech připojení mezi sítí společenství a distribuční sítí mimo občanské energetické společenství a aby se tyto síťové poplatky účtovaly odděleně za elektřinu dodanou do distribuční sítě a za elektřinu odebranou z distribuční sítě mimo občanské energetické společenství v souladu s čl. 59 odst. 7;*
- c) *občanská energetická společenství nediskriminovala zákazníky, kteří zůstávají připojeni k distribuční soustavě, ani jim nezpůsobovala újmu.*“

Ustanovení čl. 16 odst. 1 a odst. 3 uvádějí základní výčet práv a povinností pro občanská energetická společenství. Tato ustanovení v podstatě garantují energetickým společenstvím přístup na všechny trhy s elektřinou a umožňují jim vykonávat téměř všechny možné síťové služby. Důraz je opět kladen na nediskriminační a přiměřené zacházení¹³⁹ – pojem natolik neurčitý, aby členským státům ponechal určitou interpretační volnost při transpozici. Na členské státy je tak přenášeno významné břemeno hledání křehké rovnováhy při stanovování práv a povinností občanských energetických společenství. Tento interpretační prostor by členské státy měly bezpochyby využít k ochraně energetických společenství před zahlcením přílišnou regulací energetického sektoru a zároveň k ochraně stability elektrické soustavy a zájmů ostatních zákazníků a aktérů na trhu. Členské státy musí zároveň spravedlivě nastavit poplatky a odvody, tak aby odrážely náklady a zajistily, že občanská energetická společenství budou „*odpovídajícím a vyváženým způsobem*“ přispívat ke sdílení celkových nákladů na systém.¹⁴⁰ S tím souvisí i explicitně zmíněná odpovědnost za odchylku¹⁴¹, na kterou se též vztahuje možnost uplatnit výjimky dle čl. 5 odst. 2 písm. b)¹⁴² IEMR, jedná-li se o výrobu s instalovanou kapacitou pod 400kW.¹⁴³

Za povšimnutí stojí ustanovení čl. 16 odst. 3 písm. e), které ukládá členským státům povinnost zajistit, aby občanská energetická společenství byla oprávněna elektřinu sdílet mezi svými členy. Obsah tohoto ustanovení byl dalším z požadavků strany Zelených a EFA v evropském parlamentu.¹⁴⁴ Zatímco zmíněné ustanovení „sdílení elektřiny“ nedefinuje, recitál 46 této směrnice pojem vysvětluje jako něco, co „*umožňuje členům nebo podílníkům, aby jim byla*

¹³⁹ čl. 16 odst. 3 písm. a), b) IEMD

¹⁴⁰ čl. 16 odst. 1 písm. e) IEMD

¹⁴¹ čl. 16 odst. 3 písm. c) IEMD

¹⁴² V českém překladu směrnice IEMR se chybně objevuje odkaz na čl. 4 namísto čl. 5 (ostatně jako několik dalších hrubek)

¹⁴³ CARBONNELLE, Mathilde et al. *EU Energy Law Volume XII: Electricity Market Design in the European Union – the new legal framework for decarbonising Europe's Electricity Market*. Deventer (Nizozemí): Claeys a Casteels law publishers, 2020. ISBN 9789077644690. s. 117.

¹⁴⁴ Tamtéž, s. 118

„dodávána elektřina z výrobních zařízení v rámci společenství, aniž by byli v jejich přímé fyzické blízkosti nebo se nacházeli v jednom odběrném místě.“ Studie ASSET pak doporučuje sdílení definovat ještě striktněji, a to jako *„převody elektřiny vyprodukované zařízeními vlastněnými energetickou komunitou nebo jejími členy mezi členy komunity a/nebo komunitou samotnou.“*¹⁴⁵ Autoři studie argumentují potřebou jasného rozlišení mezi sdílením a dodávkou elektřiny, jež je v čl. 2 odst. 12 IEMD definována jako *„prodej, včetně dalšího prodeje, elektřiny zákazníkům“*, jelikož zatímco dodávky elektřiny se pojí s přenášením odpovědnosti za odchylku ze zákazníka na dodavatele, při sdílení elektřiny se tak neděje.¹⁴⁶ K tomu viz poslední věta třetího odstavce čl. 16, jež stanovuje, že síťové poplatky za sdílenou elektřinu musí odrážet náklady a dopady energetických společenství jakožto distribuovaných zdrojů energie, o čemž má být vnitrostátními orgány zpracována analýza. Výkon tohoto oprávnění dále podporuje ustanovení čl. 16 odst. 1 písm. d) IEMD, které požaduje, aby provozovatelé distribučních soustav s energetickými společenstvími spolupracovali při zajištění výše zmíněných přenosů elektřiny v rámci těchto společenství.¹⁴⁷ Nezbyvá než zdůraznit důležitost kvalitní právní úpravy pro sdílení, jelikož bez možnosti užívání distribuční soustavy k přenosům vyprodukované energie by společenstvím nezbylo než existovat pouze na papíře.

Zatímco ustanovení prvního a třetího odstavce čl. 16 zmíněné směrnice stanovují požadavky, podle kterých musí členské státy postupovat, ustanovení druhého odstavce nabízí členským státům tři možnosti, ze kterých si mohou vybrat při transpozici této směrnice do národní úpravy. Výše jsem si již dovolil zmínit možnost přeshraniční účasti dle písmene a). Dále se členské státy mohou rozhodnout, zda dovolí energetickým společenstvím vlastnit a spravovat distribuční síť. Pokud tak učiní, pak se mohou dále rozhodnout, zda zmíněným společenstvím udělí některé výjimky pro uzavřené distribuční soustavy dle čl. 38 odst. 2 této směrnice. Členské státy pak zároveň budou muset při transpozici dotčených ustanovení postupovat dle dalších podmínek uvedených v čl. 16 odst. 4 této směrnice.¹⁴⁸

¹⁴⁵ European Commission, Directorate-General for Energy. TOUNQUET, Frédéric a Clément ALATON. *Energy communities in the clean energy package: Best practices and recommendations for implementation* [online]. Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2020, s. 27 [cit. 2023-04-13]. ISSN 978-92-76-27320-2. Dostupné z: <https://data.europa.eu/doi/10.2833/51076>

¹⁴⁶ Tamtéž, s. 28

¹⁴⁷ CARBONNELLE, Mathilde et al. *EU Energy Law Volume XII: Electricity Market Design in the European Union – the new legal framework for decarbonising Europe's Electricity Market*. Deventer (Nizozemí): Claeys a Casteels law publishers, 2020. ISBN 9789077644690. s. 118.

¹⁴⁸ Tamtéž, s. 118-119

3.3 Komunitní energetika a aktivní zákazníci v českém právu

3.3.1 Současný stav

Stejně jako u akumulace, úprava komunitní energetiky a aktivních zákazníků nebyla ke dni odevzdání této práce náležitě transponována. Některé územně samosprávné celky a zájmové organizace však myšlenku decentralizované komunitní energetiky vítají a snaží se o její prosazení.¹⁴⁹ V České republice také již existuje řada projektů komunální energetiky, jež se snaží o vyšší energetickou soběstačnost za využití obnovitelných zdrojů energie.¹⁵⁰ Dokud však nedojde k přijetí potřebné legislativy, tak sdílení energie ve smyslu evropského práva nebude moci probíhat. Určitou přípravu našeho právního podněbí v této oblasti můžeme spatřit ve Vyhlášce č. 404/2022 Sb., kterou se mění vyhláška č. 408/2015 Sb., o Pravidlech trhu s elektřinou, ve znění pozdějších předpisů, která s účinností od 1. 1. 2023 efektivně umožnila sdílení energie v rámci jednoho bytového domu.¹⁵¹ S problematikou též úzce souvisí legislativa týkající se instalace fotovoltaických panelů, jež se v nedávné novele energetického a stavebního zákona¹⁵² (dále jen „**Lex OZE I**“) dočkala značného administrativního zjednodušení pro výrobce energie s instalovaným výkonem do 50kW. Takoví výrobci nebudou nadále pro instalaci potřebovat stavební povolení ani licenci ERÚ.¹⁵³

Jelikož jedním z cílů této práce bylo zodpovědět nakolik je již v praxi možné požadované technologie a postupy v ČR využívat, nezbyvá než vyvodit následující závěry:

- Aktivita jednotlivých koncových zákazníků je v ČR již do určité míry možná, tedy v rozmezí výroby a prodeje elektřiny distributorovi.

¹⁴⁹ Za v současnosti nejvýznamnější zájmovou skupinu bychom mohli jistě označit Unii komunitní energetiky (web: <https://www.uken.cz/onas>), jež v r. 2022 vznikla z impulsu expertní skupiny Frank Bold a Hnutí Duha. Mezi její členy patří i zmíněné územně samosprávné celky, např. obce Trojanovice, Prosetín, Soběhrdy a Úholičky. Za kraje pak lze zmínit energetické centrum ústeckého kraje – příspěvkovou organizaci zřízenou Ústeckým krajem k naplňování své Energetické politiky.

¹⁵⁰ Např. Pražské společenství obnovitelné energie, příspěvková organizace (web: <https://prazskespolecenstvi.cz/povinne-zverejnovane-udaje>), ENERKOMY Národní síť místních akčních skupin České republiky, z.s. (např. Opavský: FREIBERG, Milan. Na Opavsku působí první energetické společenství. *MAS Opavsko: Místní akční skupina Opavsko* [online]. [cit. 2023-05-02]. Dostupné z: <https://www.masopavsko.cz/aktuality/zpravy-a-informace/na-opavsku-pusobi-prvni-energeticke-spolecenstvi-678cs.html>) nebo obec Kněžice (o té více informací např. v publikaci *Obecní obnovitelné zdroje energie: Přehled českých projektů. Hnutí DUHA* [online]. 2020, s. 11 [cit. 2023-03-16]. Dostupné z: https://hnutiduha.cz/sites/default/files/publikace/2021/01/obecni_obnovitelne_zdroje_energie.pdf

¹⁵¹ K tomuto viz 2. bod důvodové zprávy vyhlášky, str. 2: „*Tato podzákonná úprava je v současné chvíli jediným možným řešením, jak v mantinelech zákonného zmocnění upravit alespoň dílčím způsobem velmi diskutovanou a důležitou problematiku tzv. sdílení elektřiny, a to alespoň pro odběrná místa v bytových domech. Cílem navrhované úpravy vyhlášky o PTE je rovněž umožnit takovýto odběrným místům vlastní a provozovat výrobu elektřiny obdobně, jako tak činí za současné právní úpravy vlastníci rodinných domů. S ohledem na absentující konkrétní zákonné zmocnění pro úpravu plnohodnotného sdílení elektřiny je navrhovaný způsob jediný možný.*“

¹⁵² Zákon č. 19/2023 Sb., kterým se mění zákon č. 458/2000 Sb., o podmínkách podnikání a o výkonu státní správy v energetických odvětvích a o změně některých zákonů (energetický zákon), ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony (dále jen zkratka v celé práci LEX OZE I.), čl. I, bod 8

¹⁵³ § 3 odst. 3 energetického zákona a § 79 odst. 2, písm. v) stavebního zákona

- Sdružování do skupin aktivních zákazníků je již do určité míry možné v rámci jednoho bytového domu, jelikož v důsledku přijetí Lex OZE I již mezi sebou mohou sdílet vyrobenou energii.
- Sdružování mimo oblast jednoho bytového domu je zatím efektivně znemožněné především absencí úpravy pro sdílení přes energetickou soustavu. Pro energetická společenství ve smyslu evropského práva zcela chybí právní úprava.

3.3.2 Lex OZE II

Dalším z cílů této práce bylo analyzovat připravovanou legislativu. Zatímco transpozice úpravy pro ukládání energie je stále v nedohlednu, problematice komunitní energetiky se již věnuje návrh novely energetického zákona¹⁵⁴ (dále jen „Lex OZE II“), který v současnosti vstupuje do legislativního procesu. Tato novela si mj. klade za cíl umožnit sdílení energie již od 1. 1. 2024, což je nepochybně ambiciózní cíl. Novela v současném znění nestanovuje pro energetická společenství (OES dle IEMD) a pro SOZ povinnou formu, nicméně požaduje aby se jednalo o korporaci, „jejíž vnitřní poměry podle zakladatelského právního jednání jsou co do obsahu a účelu v podstatných rysech obdobné zákonem vymezeným vnitřním poměrům spolku nebo družstva.“¹⁵⁵ V tomto ohledu je vybraná forma významná pro přerozdělování zisku, kdy společenství ve formě obchodní korporace bude moci za splnění určitých podmínek svým členům vyplatit až 33% zisku, zatímco společenství, jež obchodní korporací není, nebude moci vyplácet nic.¹⁵⁶

Za povšimnutí dále stojí, jak se autoři návrhu vypořádali s otázkou definování a omezení účinné kontroly. Namísto aby návrh v tomto ohledu následoval znění směrnice a tedy výrazně rozlišoval mezi členy, jež vykonávají účinnou kontrolu (tedy mohou uplatnit rozhodující vliv např. pro majoritu hlasovacích práv) a ostatními členy (kteří mohou a nemusí mít nějaká hlasovací práva), tak stanovil podmínky pro výkon účinné kontroly dle znění směrnice jako podmínky pro nabytí hlasovacích práv vůbec.¹⁵⁷ V návrhu je zároveň také stanoveno, že žádný člen nemůže nabýt více než 10 % hlasovacích práv, po vzoru německého EEG.¹⁵⁸ Ačkoliv národní zákonodárce obecně může zpříšňovat některé požadavky vyplývající z evropské úpravy,¹⁵⁹ tak se osobně domnívám, že to v tomto případě nebylo úplně vhodně zvolené řešení. Účelem příslušných euro-unijních ustanovení bylo udržet křehkou rovnováhu mezi přísunem potřebných investic a ochranou neziskové a komunitní povahy společenství před „korporátní chamtivostí.“ Současná podoba návrhu se však příliš vyklonila jedním směrem a nepochybně se tak stala pro některé připravované projekty likvidační. Je těžké si představit, že by velcí

¹⁵⁴ Návrh zákona, kterým se mění zákon č. 458/2000 Sb., o podmínkách podnikání a o výkonu státní správy v energetických odvětvích a o změně některých zákonů (energetický zákon), ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 406/2000 Sb., o hospodaření energií, ve znění pozdějších předpisů. *ODok Portál: Úřad vlády České republiky* [online]. verze pro jednání vlády z 27. června 2023, č.j. 181/23 [cit. 2023-06-29]. Dostupné z: <https://odok.cz/portal/veklep/material/KORNCKUGPN1S/KORNCT7EU6XX> (dále jen zkratka v celé práci Lex OZE II)

¹⁵⁵ § 20b odst. 2, 3 Lex OZE II

¹⁵⁶ § 20b odst. 8 a 9 Lex OZE II

¹⁵⁷ § 20b odst. 2 písm. c) a odst. 3 písm. d) Lex OZE II

¹⁵⁸ SPOLKOVÁ REPUBLIKA NĚMECKO. Zákon o rozšíření obnovitelných zdrojů energie ze dne 21.07.2014 ve znění pozdějších předpisů (Gesetz für den Ausbau erneuerbarer Energien (ErneuerbareEnergien-Gesetz – EEG 2023)), § 20c odst. 1; §3 odst. 15 písm. d).

¹⁵⁹ tzv. minimální harmonizace směrnic, ve zkratce shrnuto např. zde: Směrnice Evropské unie. *EUR-Lex: Přístup k právu Evropské unie* [online]. Poslední aktualizace 16.03.2022 [cit. 2023-06-29]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/CS/legal-content/summary/european-union-directives.html>

investoři (např. obce) neztratili zájem, jestliže se od nich očekává, že za projekt z velké části zaplatí a pak odevzdají kontrolu ostatním členům.¹⁶⁰

Autoři návrhu zmíněná společenství dále handicapovali přidáním územního omezení výroby na souvislé území nejvýše 3 obcí s rozšířenou působností a účast bude dočasně omezena na 1000 odběrných míst.¹⁶¹ Tato ustanovení shledávám být v rozporu s evropským právem, a to konkrétně s požadavkem na nediskriminační zacházení¹⁶² a otevřenou účast ve společenstvích.¹⁶³ Tyto podmínky jsou zcela jistě diskriminační, jelikož jiní aktéři na trhu s energií obdobným způsobem omezení nejsou. Výše uvedená omezení pochopitelně sklídila kritiku zájmových organizací, které návrh původně iniciovaly.¹⁶⁴ Část omezení vzešla z inspirace Německem, které se teď snaží narovnat původně zneužitou úpravu, a část navrhovaných omezení zkrátka nemá mezi členskými státy obdoby. Autoři návrhu se však naštěstí nevydali německou cestou úplně, jinak by vnitřní poměry ve společenstvích dále limitovali alokací 75 % hlasovacích práv na fyzické osoby s bydlištěm v PSČ oblasti, jež se nachází do 50 km od zařízení.¹⁶⁵ Přidat k současným omezením ještě tato by situaci nepochybně ještě mnohem více zhoršilo. Nezbývá, než sledovat jak se tato citlivá oblast bude vyvíjet dále v legislativním procesu.

V připravované novele stojí za povšimnutí i § 23 odst. 1 a 28 odst. 7, 8, 9 současného návrhu, kde je představena možnost sdílení elektřiny pro výrobce či zákazníky do svých vlastních odběrných míst (např. mezi chatou a domovem). Dále mohou sdílet energii v rámci jednoho bytového domu nebo až do deseti dalších předávacích míst. Zákazník je dále oprávněn dodávat svou vyrobenou elektřinu obchodníkovi. Vše výše uvedené lze činit bez založení společenství, tedy se jedná o návrat vystříženě úpravy pro aktivní zákazníky, leč chudší než v původní verzi z listopadu 2022. Aktivní zákazník jako takový v návrhu tentokrát definován není, pouze jsou vyjmenována tato nová oprávnění zákazníka. Oproti původní verzi chybí i ustanovení, jež by aktivnímu zákazníkovi stanovovala povinnosti, např. v oblasti bezpečnosti. Tato vyjmenovaná oprávnění však odpovídají obsahu IEMD. Sdílení energie mezi více vlastními odběrnými místy

¹⁶⁰ Na to, že se s obcemi počítalo jako s majoritními investory upozorňují např. Frank Bold Society, z.s.

Viz: MICHALČÁKOVÁ, Anna. Návrh novely Lex OZE 2 je tady: stavět se na něm dá, nedostatky můžou napravit poslanci. *Frank Bold* [online]. 22. 6. 2023 [cit. 2023-06-29]. Dostupné z: <https://frankbold.org/zpravodaj/kategorie/aktualne/navrh-novely-lex-oze-2-je-tady-stavet-se-na-nem-da-nedostatky-muzou-napravit-poslanci>

¹⁶¹ čl. II odst. 9 Lex OZE II

¹⁶² ust. čl. 16 odst. 3 písm. b) IEMD a čl. 22 odst. 2 písm. c) RED II

¹⁶³ ust. čl. 16 odst. 1 písm. a) IEMD a ust. čl. 22 odst. 1 RED II

¹⁶⁴ TRAMBA, David. Návrh novely ke komunitní energetice je hotový. Tahanice o jeho podobu nekončí. *Česká justice* [online]. 17. 6. 2023 [cit. 2023-06-29]. Dostupné z: <https://www.ceska-justice.cz/2023/06/navrh-novely-ke-komunitni-energetice-je-hotovy-tahanice-o-jeho-podobu-nekonci/>

¹⁶⁵ SPOLKOVÁ REPUBLIKA NĚMECKO. Zákon o rozšíření obnovitelných zdrojů energie ze dne 21.07.2014 ve znění pozdějších předpisů (Gesetz für den Ausbau erneuerbarer Energien (ErneuerbareEnergien-Gesetz – EEG 2023)), § 3 odst. 15 písm. b).

nebo mezi více aktivními zákazníky sice z hlediska užití terminologie působí zvláště, jelikož termín „sdílení“ byl ve zmíněné směrnici užit pouze v souvislosti s energetickými komunitami, nicméně je zcela logické, že nějaký právní mechanismus pro předávání energie musí být využit i pro činnost aktivních zákazníků. Dle ust. čl. 2 odst. 8 IEMD aktivní zákazník spotřebovává elektřinu vyrobenou „ve svých vlastních prostorách umístěných ve vymezených hranicích, anebo pokud to členský stát povolí, v jiných prostorách.“ Toto ustanovení zároveň vymezuje, že pod pojem aktivní zákazník lze zařadit i skupinu „společně jednajících konečných zákazníků“, kteří tedy také mají právo spotřebovávat vlastní vyrobenou energii. Logickou úvahou lze dojít k závěru, že tato skupina zákazníků tedy potřebuje si předávat energii mezi různými ze svých prostor, stejně jako energetická společenství, tudíž pokračovat v užívání pojmu „sdílení“ je na místě. Autor návrhu pak tuto skupinu společně jednajících aktivních zákazníků limitoval na jeden bytový dům nebo až 10 předávacích míst, což je pochopitelné omezení, jestliže má na tyto skupiny zákazníků dopadat jiná právní úprava než na energetická společenství. Ve zkratce to tedy znamená, že v případě sdílení mezi takto malým počtem prostor není třeba formálnějšího postupu, zatímco pro sdílení u více odběrných míst si už daná skupina musí založit společenství. Současnému znění návrhu si však dovoluji vytknout, že, na rozdíl od únorového znění, neobsahuje definici sdílení. Tu neobsahuje ani samotná IEMD, avšak o to víc pak může být užívání tohoto právního institutu v praxi problematické. Lex OZE II v současnosti užívá 2 termíny pro předávání energie, a to „dodávání“ a „sdílení.“ Text návrhu pro dodávání naznačuje určitou úplatnost („zákazník... je oprávněn dodávat obchodníkovi“¹⁶⁶), avšak ust. § 27e odst. 6 prozradí, že sdílení mezi společenstvím a jeho členy může probíhat úplatně i bezúplatně, což znamená, že úplatnost není možné užít jako kritérium k rozlišení těchto právních institutů.

Má analýza Lex OZE II tedy vedla k pojmenování některých nedostatků, které snad ještě budou v průběhu legislativního procesu napraveny. Vyvozuji z ní závěr, že rozvoj již takto opožděné komunitní energetiky v České republice možná bude ještě pár let zpomalen. Klíčovým milníkem zdá se být rok 2026, kdy mají odpadnout zmíněná dočasná omezení, nicméně se domnívám, že ještě zásadnějším faktorem bude otázka financování a řízení těchto projektů. Zastropování hlasovacích práv na 10 % dle mého názoru povede ke ztrátě významných partnerů pro tyto projekty, kterými, dle výstupů v médiích a účasti v zájmových organizacích, měly být především obce. K Lex OZE II jsem si dovolil ještě zpracovat souhrnný přehled, jež lze nalézt v tabulce č. 3 v příloze. Tabulka porovnává oba druhy společenství a vysvětluje některá zásadní

¹⁶⁶ § 28 odst. 9 Lex OZE II

ustanovení. Tabulka č. 4 se dále věnuje sdílení a dodávání energie a porovnává v tomto ohledu možnosti společenství a aktivních zákazníků.

3.3.3 Fázové měření jako diskriminace aktivního zákazníka

Mimo přijetí základního rámce pro komunitní energetiku zájmové organizace dále volají po přechodu od fázového měření k součtovému, což by znamenalo změnu vyhlášky č. 359/2020 Sb., o měření elektřiny. Zatímco součtové měření jednoduše sčítá vyrobenou elektřinu ze všech fází a započítává ji oproti celkové spotřebě, fázové měření počítá výrobu a spotřebu pro každou fázi zvlášť. Fázové měření tak má údajně dramatický dopad na návratnost malých fotovoltaických elektráren, jelikož vyžaduje dražší investici v podobě asymetrického střídače, bez něž by se tok elektřiny rozdělil rovnoměrně mezi všechny 3 fáze a v konečném důsledku by zákazník byl donucen určitý objem elektřiny pro svou spotřebu nakoupit, ačkoliv měl vlastní vyrobené energie dostatek. Tu oproti tomu by byl nucen prodat za obvykle nižší cenu, zatímco by nakupoval za vyšší.¹⁶⁷ Tuto snahu 7. 2. 2023 podpořil i senátní podvýbor pro energetiku a dopravu, který požádal „ministra průmyslu a obchodu, aby urychleně navrhl úpravu vyhlášky č. 359/2020 Sb., o měření elektřiny tak, aby nebyla v rozporu s obvyklou praxí v rámci EU a v souvislosti s očekávanými změnami na trhu s energiemi (například sdílení v rámci komunitní energetiky, omezení jakýchkoliv rizik zvýhodnění dodavatelů technologií);“¹⁶⁸ Diskuze k tomuto usnesení se zástupci MPO a ČEZ a. s. proběhla na 7. schůzi výboru pro hospodářství, zemědělství a dopravu dne 7. 3. 2023,¹⁶⁹ nevedla však k žádným viditelným výsledkům.

Na závěr považuji za vhodné upozornit na některé potenciální právní důsledky porušení povinnosti transpozice výše zmíněných směrnic ze strany České republiky. V části o akumulaci jsem se věnoval postupu vynucení nápravy ze strany Komise a SDEU, zatímco v závěru této části, jež se týkala především nových práv spotřebitelů energií, nastíním otázku újmy způsobené

¹⁶⁷ Např.

- Solární asociace, spolek. Viz: solarniasociace.cz. Domácí solární elektrárny a problém měření po fázích, [ONLINE], 23.12.2019 [cit. 16. 3. 2023], dostupné na: <https://www.solarniasociace.cz/cs/aktualne/17437-domaci-solarni-elektrarny-a-problem-mereni-po-fazich>
- nebo Frank Bold Society, z.s. Viz: BERÁNEK, Tomáš. Na fázovém měření malovýrobci prodělávají. Stačí přitom "jen" upravit vyhlášku. *Frank Bold* [online]. 14. 3. 2023 [cit. 2023-03-16]. Dostupné z: <https://frankbold.org/zpravodaj/kategorie/aktualne/na-fazovem-mereni-malovyrobci-prodelavaji-staci-pritom-jen-upravit-vyhlasiku>

¹⁶⁸ Senát parlamentu České republiky. 8. USNESENÍ z 3. schůze konané dne 7. února 2023 k návrhu senátora Jiřího Čunka, týkající se podpory fotovoltaických elektráren – návrat k součtovému měření elektřiny – úprava vyhlášky č. 359/2020 Sb., o výrobě elektřiny. *Senát parlamentu České republiky* [online]. 7. 2. 2023 [cit. 2023-07-14]. Dostupné z: <https://www.senat.cz/xqw/webdav/pssenat/original/106848/89637>

¹⁶⁹ Senát parlamentu České republiky. Pozvánka na 7. schůzi konanou ve úterý 7. března 2023 od 13:30 hodin ve Valdštejnově pracovně Valdštejnského paláce (vchod přes recepci C1). *Senát parlamentu České republiky* [online]. 7. 3. 2023 [cit. 2023-03-16]. Dostupné z: <https://www.senat.cz/xqw/webdav/pssenat/original/107055/89805>

jednotlivci. Judikatura¹⁷⁰ SDEU vymezuje některé podmínky odpovědnosti státu za legislativní újmu:

1. Musí se jednat o určitelná a jasná práva jednotlivců.
2. Mezi porušením práva a vzniklou škodou musí být vztah příčinné souvislosti.
3. Porušení práva musí být dostatečně závažné.¹⁷¹

SDEU se ve své judikatuře věnuje „dostatečné závažnosti porušení“ podrobněji a vymezuje řadu podmínek pro její naplnění. „Dostatečná závažnost“ nicméně nastane vždy, když dojde k opomenutí implementovat směrnici.¹⁷² Jednotlivec pak má právo se dovolávat práva EU, ačkoliv neexistuje ekvivalentní národní úprava. Nejprve se musí domáhat svých práv u vnitrostátních soudů s pomocí přímého¹⁷³ nebo nepřímého¹⁷⁴ účinku směrnice a v případě neúspěchu může požadovat náhradu škody u SDEU.¹⁷⁵ Podstatným kritériem úspěchu ve věci je pak, aby daná ustanovení byla jasná, jednoznačná a bezpodmínečná a neobsahovala žádný prostor pro uvážení (podmínky vyvolání vertikálního přímého efektu).¹⁷⁶

Je pak tedy na pováženu, zda některá z výše uvedených ustanovení tyto podmínky naplňují a zakládají tak oprávnění zákazníka domáhat se svých práv vycházejících z evropské úpravy této problematiky. Mám za to, že práva aktivních zákazníků vyplývající z čl. 15 IEMD můžeme prohlásit za dostatečně určitelná a jasná a v souvislosti s opomenutím transpozice některých ustanovení jistě byla způsobena některým zákazníkům újma. Osobně se domnívám, že postup související s fázovým měřením, jež je blíže rozveden na předchozí straně, může být v rozporu s ust. čl. 15 odst. 1 IEMD. Konkrétně by mohl porušovat zákaz nepřiměřených nebo diskriminačních technických a administrativních postupů vůči aktivním zákazníkům, které

¹⁷⁰ Průlomovým byl v této oblasti Rozsudek Soudního dvora ze dne 9. listopadu 1995, Francovich v. Italská republika, C-479/93, ECLI:EU:C:1995:372

. Následovala pak i řada dalších, např.

- Rozsudek Soudního dvora ze dne 8. října 1996, Dillenkofer a další v. Bundesrepublik Deutschland, C-178/94, ECLI:EU:C:1998:429
- Rozsudek Soudního dvora ze dne 24. září 1998, Brinkmann Tabakfabriken GmbH v Skatteministeriet, C-319/96, ECLI:EU:C:1998:429

¹⁷¹ VAITKEVIČIŪTĖ, Agnė. Member states liability in damages for the breach of European Union law - legal basis and conditions for liability. Mykolas Romeris University [online]. Lithuania: Mykolas Romeris University, 2011, roč. 18, č. 1, s. 55-62 [cit. 2023-03-28]. ISSN 2029-2058. Dostupné z: <https://repository.mruni.eu/handle/007/11422?locale-attribute=lt>

¹⁷² VAITKEVIČIŪTĖ, Agnė. Member states liability in damages for the breach of European Union law - legal basis and conditions for liability. Mykolas Romeris University [online]. Lithuania: Mykolas Romeris University, 2011, roč. 18, č. 1, s. 59 [cit. 2023-03-28]. ISSN 2029-2058. Dostupné z: <https://repository.mruni.eu/handle/007/11422?locale-attribute=lt>

¹⁷³ Povinnost vnitrostátních orgánů s daným ustanovením nakládat jako s právně závazným pramenem práva a právo jednotlivce se jej přímo dovolávat. K tomu viz Rozsudek Soudního dvora ze dne 4. prosince 1974, Van Duyn v Home Office, 41-74, ECLI:EU:C:1974:133

¹⁷⁴ Povinnost vnitrostátních orgánů své právo vykládat v maximální možné míře v souladu s neimplementovaným unijním předpisem (tzv. povinnost „eurokonformního“ výkladu). K tomu viz Rozsudek Soudního dvora ze dne 10. dubna 1984, Von Colson a Kamann v Land Nordrhein-Westfalen, 14/83, ECLI:EU:C:1984:153.

¹⁷⁵ Rozsudek Soudního dvora ze dne 5. března 1996, Brasserie du Pêcheur SA v Bundesrepublik Deutschland, C-46/93 a C-48/93, ECLI:EU:C:1996:79.

¹⁷⁶ Rozsudek Soudního dvora ze dne 4. prosince 1974, Van Duyn v Home Office, 41-74, ECLI:EU:C:1974:133

neodrážejí náklady, resp. jejich oprávnění jednat, aniž by se na ně tyto postupy vztahovaly. Pevně však věřím, že po přijetí Lex OZE II bude tato vyhláška přepracována tak, aby byla v souladu s evropským právem a zájmem na rozvoji komunitní energetiky.

3.4 Shrnutí

V této části jsem se zabýval právními instituty, jejichž cílem je umožnit, aby se koncoví zákazníci mohli stát rovnocennými aktéry na trhu s energií. Koncoví zákazníci podle evropského práva mohou na trhu s energiemi vystupovat jako samostatní aktivní zákazníci či společně jako skupina. Dále se mohou sdružit do komplexnějšího právního útvaru s vlastní strukturou a pravidly, k čemuž mohou využít úpravy pro občanská energetická společenství nebo společenství pro obnovitelné zdroje.

Hlavním principem této úpravy je princip nediskriminace, jenž je významný z hlediska přístupu a uplatnění na trhu s energií. Členské státy mají především povinnost zajistit, aby se na tyto nové aktéry nevztahovaly nepřiměřené nebo diskriminační poplatky či administrativní postupy. Dalším významným úkolem pro členské státy je umožnit tzv. sdílení, tedy zasílání energie mezi společenstvím a jeho členy za využití již existující energetické soustavy.

V případě energetických společenství je pak nesnadnou úlohou členských států při transpozici specifikovat právní formu či citlivě stanovit podmínky členství co do vzdálenosti či povahy hlasovacích práv. V práci jsem se proto zabýval výstupy studie, která se v tomto ohledu věnovala rozdílným podobám transpozice a jejími dopady v členských státech.

V druhé kapitole této části jsem se pak věnoval právnímu stavu v České republice, kde přes dvouleté zpoždění požadovaná úprava stále ještě nebyla transponována. O faktické existenci komunitní energetiky přes absenci právní úpravy nemůže být řeč, jelikož energetickou soustavu v současnosti nelze využívat pro sdílení energie¹⁷⁷, nicméně jsem uvedl příklady existujících či vznikajících projektů, které se svou povahou výslednému záměru blíží. Koncoví zákazníci jako samostatné entity v současnosti elektřinu samozřejmě vyrábět i prodávat mohou, avšak jejich efektivní sdružování je prozatím omezené oblastí jednoho bytového domu a místy čelí diskriminačním postupům. Tím je především problematika fázového měření, jež ústí v značné ekonomické ztráty na straně zákazníka. V závěru kapitoly jsem nastínil i možnost

¹⁷⁷ Myšlenku natažení vlastních sítí v průběhu práce zcela ignoruji pro zřejmou neekonomičnost takového záměru.

obranu aktivního zákazníka u soudního dvora EU, kde by mohl po České republice požadovat náhradu škody, která mu takto vznikla v důsledku včasné netransponované směrnice.

Jádrem kapitoly pak byla analýza návrhu Lex OZE II, který v době odevzdání práce vstupoval do legislativního procesu. Návrh již prošel poměrně významným vývojem a pravděpodobně dojde ještě k dalším změnám, proto je dobré mít na paměti, že zmíněná analýza se týká verze z června 2023. Autoři návrhu zvolili pro společenství víceméně povinnou formu, resp. požadují, aby se jednalo o korporaci vnitřními poměry obdobnou spolku nebo družstvu. Nejvýznamnější volbou pro zakladatele těchto společenství je to, zda zvolí formu obchodní korporace nebo nikoliv, jelikož od toho se odvozuje, zda si členové smí rozdělit vůbec nějaký zisk.

Další významnou oblastí, se kterou se národní zákonodárce musí vypořádat je otázka rozdělení hlasů a účinné kontroly v těchto společenstvích. Autoři návrhu zvolili úpravu poměrně přísnou, blížící se a nepochybně inspirovanou současnou právní úpravou v Německu, které se původně setkalo se zneužitím komunitní energetiky ze strany „velkých hráčů“ a tak poměrně nedávno významně zpřísnilo pravidla pro nabývání hlasovacích práv. V práci jsem vyjádřil své pochyby nad tímto rozhodnutím a především domněnku, že společenství přijdou o významný přísun investic od obcí a jiných velkých investorů.

Červnový návrh budoucí společenství dále handicapuje územním omezením výroby a limitací členství na 1000 odběrných míst. Sic že se jedná o omezení dočasné, dovolil jsem si poukázat na potenciální rozpor s evropským právem, který již tak opožděnou komunitní energetiku v ČR dále zdrží.

Dále jsem se věnoval tomu, jak autoři návrhu právně zakotvili otázky sdílení energie. Autoři návrhu správně očekávají, že přenášení energie bude potřeba i pro aktivní zákazníky mimo energetická společenství, a proto se tak pojem sdílení objevil i v ustanoveních pro výrobce a zákazníky. Současné verzi návrhu však zcela chybí definice sdílení, nad čímž jsem vyjádřil své pochyby.

Na závěr si dovoluji připomenout, že v příloze lze nalézt přehledové tabulky, které porovnávají oba typy společenství dle evropského práva i dle připravované české úpravy.

4 Závěr

Předmětem zkoumání této práce byly některé nové právní instituty v oblasti energetiky, jež do evropského práva přinesl Zimní balíček. Konkrétně se jednalo o právní úpravu ukládání energie, aktivních zákazníků a komunitní energetiky.

V první části jsem stručně uvedl problematiku energetické transformace EU v kontextu klimatické krize. Představil jsem především vývoj koncepčních, administrativních a ekonomických nástrojů EU za posledních 20 let, včetně záměru Energetické unie a následného přijetí Zimního balíčku, který je pro tuto práci klíčový. V druhé části jsem se věnoval problematice ukládání energie – nejdříve na úrovni evropského práva, posléze na úrovni národní, která stále ještě čeká na transpozici. Ve třetí části jsem uvedl institut aktivního zákazníka a dva typy energetických společenství, do kterých se tito zákazníci mohou sdružovat spolu s podnikateli či lokálními orgány. Dále jsem se opět věnoval uplatnění těchto institutů v českém právním podnebí a připravované transpozici.

Cílem práce bylo zkoumat vztah mezi právem a jeho reálnou implementací, proto jsem věnoval zvláštní pozornost transpozici a reálnému uplatnění některých problematických oblastí IEMD v členských státech, včetně připravované transpozice do českého energetického zákona. Okrajově jsem se též věnoval právnímu stavu daných oblastí v ČR před transpozicí.

Výstupem této analýzy bylo odhalení některých slabých míst evropské úpravy, konkrétně v oblasti síťových poplatků a daní pro provozovatele úložišť. Dle studií jsou v některých členských státech provozovatelé diskriminováni odváděním dvojitých síťových poplatků a dvojitých daní – poprvé při odčerpání energie ze sítě a znovu při jejím vrácení. Směrnice tento přístup zakázala pro aktivní zákazníky, nicméně subjekty, které provozují akumulaci jako svou hlavní obchodní či profesionální činnost této ochrany nepožívají. Věnoval jsem se tomu proč evropský zákonodárce tento dvojitý metr dovolil a proč se mu nedaří změnit legislativu v oblasti daní.

Dalším výstupem bylo zhodnocení různých způsobů transpozice právního rámce pro komunitní energetiku, kde evropské orgány ponechaly poměrně dost svobody národnímu zákonodárci. Ukázalo se, že je při transpozici potřeba citlivě nastavit křehkou rovnováhu mezi přísunem potřebných investic a ochranou neziskové a komunitní povahy společenství před „korporátní chamtivostí.“ Odstrašujícím příkladem se v tomto ohledu stalo Německo, kde právní úprava pro společenství byla v předchozích letech zneužívána velkými hráči, a proto v ní nyní po

novelizaci dochází k agresivnímu převážení k opačné straně těchto pomyslných vah. Autoři nejnovější verze českého Lex OZE II se německou cestou bohužel inspirovali.

Lex OZE II jsem se zabýval podrobněji a označil jsem některá další slabá místa jako třeba absence definice pro sdílení energie. Dále jsem pojmenoval ustanovení, která mohou být v rozporu s evropským právem, leč jsou dočasná. Na závěr jsem se věnoval diskriminaci aktivního zákazníka v ČR v oblasti měření a analyzoval jsem možnost odpovědnosti státu za škodu způsobenou tímto zacházením.

V předložené diplomové práci jsem se pokusil v rámci požadovaného rozsahu shrnout evropskou i českou právní úpravu vybraných oblastí. Místy následovala kritická analýza této úpravy a zhodnocení její transpozice a implementace. Práci jsem začal psát v r. 2020, tedy v závěru transpoziční lhůty IEMD, proto mne nejvíce překvapilo že ke dni odevzdání práce je úplná transpozice pro ČR stále v nedohlednu. O to více mi však toto téma přijde relevantní a pevně doufám, že tato práce poslouží lepší orientaci v problematice a adopci kvalitních řešení.

Seznam zkratek

IEMR – revidované Nařízení Evropského parlamentu a Rady 2019/943 ze dne 5. června 2019 o vnitřním trhu s elektřinou (mezinárodně známá zkratka pro „internal electricity market regulation“)

IEMD – revidovaná Směrnice Evropského parlamentu a Rady č. 2019/944 ze dne 5. června 2019 o společných pravidlech pro vnitřní trh s elektřinou a o změně směrnice 2012/27/EU (mezinárodně známá zkratka pro „internal electricity market directive“)

RED II – revidovaná Směrnice Evropského parlamentu a Rady č. 2018/2001 ze dne 11. prosince 2018, o podpoře využívání energie z obnovitelných zdrojů (Mezinárodně známá zkratka pro „renewable energy directive (recast“)

ETD – Směrnice Rady 2003/96/ES ze dne 27. října 2003, kterou se mění struktura rámcových předpisů Společenství o zdanění energetických produktů a elektřiny (Mezinárodně známá zkratka pro „energy taxation directive“)

SDEU – Soudní dvůr Evropské unie

Zhodnocení – pracovní dokument Komise o zhodnocení ETD¹⁷⁸

Vyhláška o připojení – vyhláška č. 16/2016 Sb., o podmínkách připojení k elektrizační soustavě

OES – Občanská energetická společenství

SOZ – Společenství pro obnovitelné zdroje

OZE – Obnovitelné zdroje energie

Lex OZE I – Zákon č. 19/2023 Sb., kterým se mění zákon č. 458/2000 Sb., o podmínkách podnikání a o výkonu státní správy v energetických odvětvích a o změně některých zákonů (energetický zákon), ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony

Lex OZE II – Návrh zákona, kterým se mění zákon č. 458/2000 Sb., o podmínkách podnikání a o výkonu státní správy v energetických odvětvích a o změně některých zákonů (energetický

¹⁷⁸ COMMISSION STAFF WORKING DOCUMENT EVALUATION of the Council Directive 2003/96/EC of 27 October 2003 restructuring the Community framework for the taxation of energy products and electricity (SWD (2019) 332). *European Commission* [online]. Brussels, 11.9.2019, s. 36 [cit. 2022-02-09]. Dostupné z: [https://ec.europa.eu/transparency/documents-register/detail?ref=SWD\(2019\)329&lang=en](https://ec.europa.eu/transparency/documents-register/detail?ref=SWD(2019)329&lang=en)

zákon), ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 406/2000 Sb., o hospodaření energií, ve znění pozdějších předpisů

Seznam použitých zdrojů

Knihy

CARBONNELLE, Mathilde et al. *EU Energy Law Volume XII: Electricity Market Design in the European Union – the new legal framework for decarbonising Europe's Electricity Market*. Deventer (Nizozemí): Claey's a Casteels law publishers, 2020. ISBN 9789077644690.

KRÜGER, Heiko. *European Energy Law and Policy, An Introduction*. Cheltenham (UK), Northampton (USA): Edward Elgar Publishing, 2016. ISBN 9781786430359.

LEAL-ARCAS, Rafael a Jan WOUTERS. *Research handbook on EU energy law and policy*. Cheltenham (UK), Northampton (USA): Edward Elgar Publishing, 2017. ISBN 1-78643-104-1.

MÜLLEROVÁ, Hana et al. *Klimatické právo*. Praha: Wolters Kluwer, 2023. ISBN 978-80-7676-580-1.

NIES, Susanne et al. *The European Energy Transition: Actors, Factors, Sectors*. Deventer (Nizozemí): Claey's a Casteels law publishers, 2019. ISBN 9789077644607.

BERAN, Hynek, Vladimír WAGNER a Václav PAČES, ed. *Česká energetika na křižovatce*. Praha: Management Press, 2018. ISBN 978-80-7261-560-5.

Odborné články a studie

Analýza provozu elektrizační soustavy v podmínkách nového trhu s elektřinou. *Svaz průmyslu a dopravy České republiky* [online]. Praha, Srpen 2019, s. 50 [cit. 2022-02-09]. Dostupné z: <https://www.spcr.cz/aktivity/z-hospodarske-politiky/13312-analyza-provozu-elektrizacni-soustavy-v-podminkach-noveho-trhu-s-elektřinou>

ARIAS, Paola A. et al. *Technical Summary*. In *Climate Change 2021: The Physical Science Basis. Contribution of Working Group I to the Sixth Assessment Report of the Intergovernmental Panel on Climate Change* [online]. Cambridge University Press, 2021, [cit. 2023-04-01]. Dostupné z doi: 10.1017/9781009157896.002. Dostupné také z: https://www.ipcc.ch/report/ar6/wg1/downloads/report/IPCC_AR6_WGI_TS.pdf

DI SILVESTRE, Maria Luisa, Mariano Giuseppe IPPOLITO, Eleonora Riva
SANSEVERINO, Giuseppe SCIUMÈ a Antony Vasile VASILE. Energy self-consumers and renewable energy communities in Italy: New actors of the electric power systems. *Renewable and Sustainable Energy Reviews* [online]. roč. 151, č. 111565, s. 3-4 [cit. 2023-03-21]. ISSN 1364-0321. Dostupné z: doi: <https://doi.org/10.1016/j.rser.2021.111565>

European Commission, Directorate-General for Energy. HOOGLAND, O., FLURI, V. et al. *Study on energy storage: Contribution to the security of the electricity supply in Europe* [online]. Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2023, [cit. 2023-04-16]. ISBN 978-92-76-58767-5. Dostupné z: <https://data.europa.eu/doi/10.2833/077257>

European Commission, Directorate-General for Energy. ANDREY, Christopher, Paul BARBERI, Luc van NUFFEL, Frank GÉRARD, João GORENSTEIN DEDECCA et al. *Study on energy storage: Contribution to the security of the electricity supply in Europe* [online]. Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2020, [cit. 2023-04-13]. ISBN 978-92-76-03377-6. Dostupné z: <https://data.europa.eu/doi/10.2833/077257>

European Commission, Directorate-General for Energy. TOUNQUET, Frédéric a Clément ALATON. *Energy communities in the clean energy package: Best practices and recommendations for implementation* [online]. Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2020, [cit. 2023-04-13]. ISSN 978-92-76-27320-2. Dostupné z: <https://data.europa.eu/doi/10.2833/51076>

IPCC. Summary for Policymakers of IPCC Special Report on Global Warming of 1.5 °C approved by governments. *IPPC - Intergovernmental Panel on Climate Change* [online]. 8.10.2018 [cit. 2023-04-01]. Dostupné z: <https://www.ipcc.ch/2018/10/08/summary-for-policymakers-of-ipcc-special-report-on-global-warming-of-1-5c-approved-by-governments/#:~:text=Global%20net%20human%2Dcaused%20emissions,removing%20CO2%20from%20the%20air.>

IPCC, 2022. Summary for Policymakers. In: *Climate Change 2022: Mitigation of Climate Change. Contribution of Working Group III to the Sixth Assessment Report of the Intergovernmental Panel on Climate Change*. [online]. Cambridge University Press, 2022, [cit. 2023-04-01]. doi: 10.1017/9781009157926.001. Dostupné z: https://www.ipcc.ch/report/ar6/wg3/downloads/report/IPCC_AR6_WGIII_SummaryForPolicymakers.pdf

POKORNÝ, Jiří. Evropské energetické právo: vybrané novinky Zimního energetického balíčku. In: *ACTA UNIVERSITATIS CAROLINAE – IURIDICA* 3 [online]. Praha: Karolinum, 2019, roč. 65, č. 3, s. 93–100 [cit. 2023-04.-05]. Doi: 10.14712/23366478.2019.32 Dostupné z: https://karolinum.cz/data/clanek/7069/Iurid_65_3_0093.pdf

PILLAY, Anusha, S. Prabhakar KARTHIKEYAN a D.P. KOTHARI. Congestion management in power systems – A review. *International Journal of Electrical Power & Energy Systems* [online]. 2015, vol. 70, s. 83-90 [cit. 2023-04-10]. ISSN 0142-0615. Dostupné z: doi: <https://doi.org/10.1016/j.ijepes.2015.01.022>

VAITKEVIČIŪTĖ, Agnė. Member states liability in damages for the breach of European Union law - legal basis and conditions for liability. *Mykolas Romeris University* [online]. Lithuania: Mykolas Romeris Universit, 2011, roč. 18, č. 1, s. 49–68 [cit. 2023-03-28]. ISSN 2029–2058. Dostupné z: <https://repository.mruni.eu/handle/007/11422?locale-attribute=lt>

Internetové zdroje

About ACER. *ACER: European Union Agency for the Cooperation of Energy Regulators* [online]. [cit. 2022-01-14]. Dostupné z: https://www.acer.europa.eu/en/The_agency/Pages/default.aspx

Agentura pro spolupráci energetických regulačních orgánů (ACER). *Oficiální internetová stránka Evropské unie* [online]. [cit. 2022-01-14]. Dostupné z: https://europa.eu/european-union/about-eu/agencies/acer_cs

Akumulace elektřiny v českém právním řádu. *Frank Bold advokáti* [online]. 12. 6. 2017 [cit. 2022-02-09]. Dostupné z: <https://www.fbadvokati.cz/cs/clanky/550-akumulace-elektriny-v-ceskem-pravnim-radu>

BERÁNEK, Tomáš. Na fázovém měření malovýrobci prodělávají. Stačí přitom "jen" upravit vyhlášku. *Frank Bold* [online]. 14. 3. 2023 [cit. 2023-03-16]. Dostupné z: <https://frankbold.org/zpravodaj/kategorie/aktualne/na-fazovem-mereni-malovyrobci-prodelavaji-staci-pritom-jen-upravit-vyhlasku>

Clean energy for all Europeans package. *European Commission* [online]. [cit. 2023-04-05]. Dostupné z: https://energy.ec.europa.eu/topics/energy-strategy/clean-energy-all-europeans-package_en

COLTHORPE, Andy. European Union's Clean Energy Package: 'undoubtedly positive' for energy storage. *Energy storage news* [online]. 5. září 2019 [cit. 2022-01-13]. Dostupné z: <https://www.energy-storage.news/european-unions-clean-energy-package-undoubtedly-positive-for-energy-storage/>

Connection and Use of System Code (CUSC) CMP281: Removal of BSUoS Charges From Energy Taken From the National Grid System by Storage Facilities (CMP281). *Ofgem: Making a positive difference for energy consumers* [online]. 14. 5. 2020 [cit. 2022-02-03]. Dostupné z: <https://www.ofgem.gov.uk/ofgem-publications/163222>

Databáze Evropské Komise European Commission at work [online databáze]. *Evropská komise* [online]. [cit. 2023-07-07]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/atwork/applying-eu-law/infringements-proceedings/infringement_decisions/index.cfm?lang_code=EN&typeOfSearch=true&active_only=0&noncom=0&r_dossier=&decision_date_from=01%2F01%2F2019&decision_date_to=9%2F02%2F2022&EM=CZ&DG=ENER&title=&submit=Search

Dopady a budoucí vývoj: Proč je oteplení o více než 1,5 °C problém? [1/3]. *Fakta o klimatu* [online]. [cit. 2023-04-01]. Dostupné z: <https://faktaoklimatu.cz/temata/klimaticka-zmena#dopady-budoucnost>

EASE Position on Energy Storage Deployment Hampered by Grid Charges. *EASE: European Association for Storage of Energy* [online]. [cit. 2023-04-13]. Dostupné z: <https://ease-storage.eu/publication/ease-position-on-energy-storage-deployment-hampered-by-grid-charges/>

EASE: European Association for Storage of Energy [online]. [cit. 2023-04-13]. Dostupné z: <https://ease-storage.eu/>

Energy Taxation Directive to Support EU Decarbonisation Targets. *EASE: European Association for Storage of Energy* [online]. listopad 2021, [cit. 2023-04-22]. Dostupné z: <https://ease-storage.eu/publication/energy-taxation-directive/>

EU achieves 20-20-20 climate targets, 55 % emissions cut by 2030 reachable with more efforts and policies. *European Environment Agency* [online]. Publikováno 26. října 2021. Naposledy změněno 9. února 2023 [cit. 2023-04-05]. Dostupné z: <https://www.eea.europa.eu/highlights/eu-achieves-20-20-20>

European Union priorities 2019-2024. *European Union* [online]. [cit. 2023-04.-05]. Dostupné z: https://european-union.europa.eu/priorities-and-actions/eu-priorities/european-union-priorities-2019-2024_en

Evropská komise – Rozhodnutí o nesplnění povinnosti: Květnové případy porušení právních předpisů: hlavní rozhodnutí. *Oficiální internetová stránka Evropské unie* [online]. Brusel, 19. 5. 2022 [cit. 2023-07-07]. Dostupné z:

https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/CS/inf_22_2548

FRANCOVÁ, Anna. Akumulační a bateriové systémy pohledem právníka: jak je využít pro zvýšení energetických úspor. *Frank Bold advokáti* [online]. 22. 12. 2017 [cit. 2022-02-09]. Dostupné z: <https://www.fbadvokati.cz/cs/clanky/667-akumulacni-a-bateriove-systemy-pohledem-pravnika-jak-je-vyuzit-pro-zvyseni-energetickych-uspor>

FREIBERG, Milan. Na Opavsku působí první energetické společenství. *MAS Opavsko: Místní akční skupina Opavsko* [online]. [cit. 2023-05-02]. Dostupné z:

<https://www.masopavsko.cz/aktuality/zpravy-a-informace/na-opavsku-pusobi-prvni-energeticke-spolecenstvi-678cs.html>

MICHALČÁKOVÁ, Anna. Návrh novely Lex OZE 2 je tady: stavět se na něm dá, nedostatky můžou napravit poslanci. *Frank Bold* [online]. 22. 6. 2023 [cit. 2023-06-29]. Dostupné z:

<https://frankbold.org/zpravodaj/kategorie/aktualne/navrh-novely-lex-oze-2-je-tady-stavet-se-na-nem-da-nedostatky-muzou-napravit-poslanci>

Obecní obnovitelné zdroje energie: Přehled českých projektů. *Hnutí DUHA* [online]. 2020, [cit. 2023-03-16]. Dostupné z:

https://hnutiduha.cz/sites/default/files/publikace/2021/01/obecni_obnovitelne_zdroje_energie.pdf

POLICY GUIDELINES by the Energy Community Secretariat on Integration of Renewables Self-Consumers: PG 03/2020. *Energy Community* [online]. 28.9.2020, [cit. 2023-03-03].

Dostupné z: https://www.energy-community.org/dam/jcr:7e4760a1-3890-4a7a-a067-d9e16c80ddeb/PG_2020_03_RES.pdf

Pražské společenství obnovitelné energie, příspěvková organizace [online]. [cit. 2023-05-02].

Dostupné z: <https://prazskespolecenstvi.cz/povinne-zverejnovane-udaje>

Databáze evropských technologií a zařízení pro skladování energie. *European Commission* [online]. [cit. 2023-07-13]. Přidružený dataset, list „facilities data.“ Dostupné z: <https://data.europa.eu/data/datasets/database-of-the-european-energy-storage-technologies-and-facilities?locale=cs>

Rada ERÚ vyzvala Havlíčka, aby v legislativě ukotvil akumulaci energie. *Oenergetice.cz* [online]. 28. 11. 2019 [cit. 2022-02-09]. Dostupné z: <https://oenergetice.cz/energeticka-legislativa-cr/rada-eru-vyzvala-havlicka-aby-v-legislative-ukotvil-akumulaci-energie>

RITCHIE, Hannah a Max ROSER. CO₂ and Greenhouse Gas Emissions: Emissions by sector. *OurWorldInData.org* [online]. 2020 [cit. 2023-04.-01]. Dostupné z: <https://ourworldindata.org/emissions-by-sector>

Senát parlamentu České republiky. 8. USNESENÍ z 3. schůze konané dne 7. února 2023 k návrhu senátora Jiřího Čunka, týkající se podpory fotovoltaických elektráren – návrat k součtovému měření elektřiny – úprava vyhlášky č. 359/2020 Sb., o výrobě elektřiny. *Senát parlamentu České republiky* [online]. 7. 2. 2023 [cit. 2023-03-116]. Dostupné z: <https://www.senat.cz/xqw/webdav/pssenat/original/106848/89637>

Senát parlamentu České republiky. Pozvánka na 7. schůzi konanou v úterý 7. března 2023 od 13:30 hodin ve Valdštejnově pracovně Valdštejnského paláce (vchod přes recepci C1). *Senát parlamentu České republiky* [online]. 7. 3. 2023 [cit. 2023-03-16]. Dostupné z: <https://www.senat.cz/xqw/webdav/pssenat/original/107055/89805>

Směrnice Evropské unie. *EUR-Lex: Přístup k právu Evropské unie* [online]. Poslední aktualizace 16.03.2022 [cit. 2023-06-29]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/CS/legal-content/summary/european-union-directives.html>

Světové emise CO₂ z fosilních paliv a výroby cementu. *Fakta o klimatu* [online]. [cit. 2023-03-30]. Dostupné z: <https://faktaoklimatu.cz/infografiky/emise-fosilni-paliva>

Solární asociace, spolek. Viz: solarniasociace.cz. Domácí solární elektrárny a problém měření po fázích, [ONLINE], 23.12.2019 [cit. 16. 3. 2023], dostupné na: <https://www.solarniasociace.cz/cs/aktualne/17437-domaci-solarni-elektrarny-a-problem-mereni-po-fazich>

Společné vyjádření nevládních organizací CEDEC, ETSO, GEODE, EUROBAT o bateriových úložištích („Joint statement on battery storage“) [online]
<https://www.edsoforsmartgrids.eu/joint-statement-on-battery-based-storage/>

Vnitrostátní plán České republiky v oblasti energetiky a klimatu. *Ministerstvo průmyslu a obchodu ČR* [online]. Publikováno 14.1.2020 [cit. 2023-04.-01]. Dostupné z:
<https://www.mpo.cz/cz/energetika/strategicke-a-koncepcni-dokumenty/vnitrostatni-plan-ceske-republiky-v-oblasti-energetiky-a-klimatu--252016/>

The Future of Energy Storage in the EU. *EASE: European Association for Storage of Energy* [online]. [cit. 2023-04-13]. Dostupné z: <https://ease-storage.eu/publication/the-future-of-energy-storage-in-the-eu/>

TRAMBA, David. Novela energetického zákona prošla třetím čtením. Avšak bez akumulace energie. *Ekonomický deník* [online]. 16. 7. 2021 [cit. 2023-07-07]. Dostupné z:
<https://ekonomickydenik.cz/novela-energetickeho-zakona-prosla-tretim-ctenim-avsak-bez-akumulace-energie/>

TRAMBA, David. Návrh novely ke komunitní energetice je hotový. Tahanice o jeho podobu nekončí. *Česká justice* [online]. 17. 6. 2023 [cit. 2023-06-29]. Dostupné z: <https://www.ceska-justice.cz/2023/06/navrh-novely-ke-komunitni-energetice-je-hotovy-tahanice-o-jeho-podobu-nekonci/>

Události. TV, ČT1 17. 2. 2021, 39:40. Dostupné z:
<https://www.ceskatelevize.cz/porady/1097181328-udalosti/221411000100217/>

Unie komunitní energetiky [online]. [cit. 2023-05-02]. Dostupné z: <https://www.uken.cz/o-nas>

V Plané nad Lužnicí spustili největší bateriové úložiště v Česku. *Oenergetice.cz* [online]. 20. 9. 2019 [cit. 2022-02.-09]. Dostupné z: <https://oenergetice.cz/akumulace-energie/v-plane-nad-luznici-spustili-nejvetsi-bateriove-uloziste-v-cesku>

Výpis licence společnosti C-Energy Planá s.r.o., jež provozuje bateriové úložiště v Plané nad Lužnicí. *Energetický regulační úřad ČR* [online]. [cit. 2022-02-09]. Dostupné z:
<https://licence.eru.cz/detail.php?lic-id=110100571&sequence=1,2,3&total=3>

Výpis licence společnosti ENERAGON SUN, s.r.o., jež provozuje bateriové úložiště v Obořišti. *Energetický regulační úřad ČR* [online]. [cit. 2022-02-09]. Dostupné z: <https://licence.eru.cz/detail.php?lic-id=111017435&sequence=1&total=1>

Výpis licence společnosti E.ON Energie, a.s., jež provozuje bateriové úložiště v Mydlovarech. *Energetický regulační úřad ČR* [online]. [cit. 2022-02-09]. Dostupné z: <http://licence.eru.cz/detail.php?lic-id=311533521&sequence=1,2,3,4,5,6,7,8,9,10&total=10>

Výpis licence společnosti Solar Global Service a.s., jež provozuje bateriové úložiště v Prakšicích a připravuje bateriové úložiště v Ochozi. *Energetický regulační úřad ČR* [online]. [cit. 2022-02-09]. Dostupné z: <http://26qgfra.257.cz/detail.php?lic-id=111533645&sequence=1&total=1>

Webová databáze licencí ERÚ: výpis licence společnosti ČEZ a. s. *Energetický regulační úřad* [online]. [cit. 2022-02-09]. Dostupné z: <http://licence.eru.cz/detail.php?lic-id=110100146&sequence=2,3,4,5,6,10,12,15,19,20,21,22,23,24,25,26,27,28,29,30,31,32,33,36,38,39,40&total=27>

Webové stránky společnosti C-Energy Planá s.r.o. [online]. [cit. 2023-02-09]. Dostupné z: <https://www.c-energy.cz/o-nas/profil-c-energy>

2020 climate & energy package: Benefits. *European Commission* [online]. [cit. 2023-04-05]. Dostupné z: https://climate.ec.europa.eu/eu-action/climate-strategies-targets/2020-climate-energy-package_en#benefits

Právní předpisy

Právní předpisy ČR

Kodex Přenosové soustavy (Revize červen 2021)

Návrh zákona, kterým se mění zákon č. 458/2000 Sb., o podmínkách podnikání a o výkonu státní správy v energetických odvětvích a o změně některých zákonů (energetický zákon), ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 406/2000 Sb., o hospodaření energií, ve znění pozdějších předpisů. *ODok Portál: Úřad vlády České republiky* [online]. verze pro jednání vlády z 27. června 2023, č.j. 181/23 [cit. 2023-06-29]. Dostupné z: <https://odok.cz/portal/veklep/material/KORNCKUGPN1S/KORNCT7EU6XX>

Vyhláška č. 16/2016 Sb., o podmínkách připojení k elektrizační soustavě

Vyhláška č. 404/2022 Sb., kterou se mění vyhláška č. 408/2015 Sb., o Pravidlech trhu s elektřinou, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon).

Zákon č. 19/2023 Sb., kterým se mění zákon č. 458/2000 Sb., o podmínkách podnikání a o výkonu státní správy v energetických odvětvích a o změně některých zákonů (energetický zákon), ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony.

Zákon č. 458/2000 Sb., o podmínkách podnikání a o výkonu státní správy v energetických odvětvích a o změně některých zákonů (energetický zákon).

Právní předpisy EU

Nařízení Evropského parlamentu a Rady č. 2021/1119, kterým se stanoví rámec pro dosažení klimatické neutrality a mění nařízení (ES) č. 401/2009 a nařízení (EU) 2018/1999 („evropský právní rámec pro klima“), Úř. věst. L 243, 9. července 2021, s. 1-17

Nařízení Evropského parlamentu a Rady 2019/943 o vnitřním trhu s elektřinou (zkratka v celé práci IEMR), Úř. věst. L 158, 14. června 2019, s. 54-124

Návrh SMĚRNICE RADY, kterou se mění struktura rámcových předpisů Unie o zdanění energetických produktů a elektřiny (přepřacované znění). (COM (2021) 563 final). *EUR-Lex: Přístup k právu Evropské unie* [online]. Brusel, 14.7.2021 [cit. 2023-04-09]. Dostupné zde: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/en/TXT/?uri=CELEX%3A52021PC0563>

Návrh SMĚRNICE RADY o společných pravidlech pro vnitřní trh s elektřinou (přepřacované znění). COM (2016) 864 final of 30.11.2016. *EUR-Lex: Přístup k právu Evropské unie* [online]. Brusel, 23.2.2017 [cit. 2023-04-06]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A52016PC0864R%2801%29>

Směrnice Evropského parlamentu a Rady č. 2018/2001 o podpoře využívání energie z obnovitelných zdrojů (zkratka v celé práci RED II.) Úř. věst. L 328, 21. prosince 2018, s. 82-209

Směrnice Evropského parlamentu a Rady č. 2019/944 o společných pravidlech pro vnitřní trh s elektřinou a o změně směrnice 2012/27/EU (zkratka v celé práci IEMD). Úř. věst. L 158, 14. června 2019, s. 125—199

Směrnice Evropského parlamentu a Rady č. 2001/77/ES o podpoře elektřiny vyrobené z obnovitelných zdrojů energie na vnitřním trhu s elektřinou. Úř. věst. L 283, 27. října 2001, s. 33-40

Směrnice Rady 2003/96/ES, kterou se mění struktura rámcových předpisů Společenství o zdanění energetických produktů a elektřiny (zkratka v celé práci ETD). Úř. věst. L 283, 31. října 2003, s. 51-70

Směrnice Evropského parlamentu a Rady č. 2018/2002, kterou se mění směrnice 2012/27/EU o energetické účinnosti. Úř. věst. L 328, 21. prosince 2018, s. 210-230

Smlouva o fungování Evropské unie (Konsolidované znění). Úřední věstník C 326, 26. 10. 2012, s. 1–390

Zahraniční právní předpisy

SPOLKOVÁ REPUBLIKA NĚMECKO, Zákon o atomové energii ze dne 23. prosince 1959, ve znění pozdějších předpisů (Gesetz über die friedliche Verwendung der Kernenergie und den Schutz gegen ihre Gefahren (Atomgesetz-AtG))

SPOLKOVÁ REPUBLIKA NĚMECKO. Zákon o rozšíření obnovitelných zdrojů energie ze dne 21.07.2014 ve znění pozdějších předpisů (Gesetz für den Ausbau erneuerbarer Energien (ErneuerbareEnergien-Gesetz – EEG 2023)).

Dokumenty orgánů EU

COMMISSION STAFF WORKING DOCUMENT EVALUATION of the Council Directive 2003/96/EC of 27 October 2003 restructuring the Community framework for the taxation of energy products and electricity (SWD (2019) 332). *European Commission* [online]. Brussels, 11. 9. 2019, [cit. 2022-02-09]. Dostupné z: [https://ec.europa.eu/transparency/documents-register/detail?ref=SWD\(2019\)329&lang=en](https://ec.europa.eu/transparency/documents-register/detail?ref=SWD(2019)329&lang=en)

SDĚLENÍ KOMISE EVROPSKÉMU PARLAMENTU, RADĚ, EVROPSKÉMU HOSPODÁŘSKÉMU A SOCIÁLNÍMU VÝBORU A VÝBORU REGIONŮ: 20 a 20

do roku 2020: Změna klimatu je pro Evropu příležitostí (COM (2008) 30 final). *EUR-Lex: Přístup k právu Evropské unie* [online]. Brusel, 23. 1. 2008 [cit. 2023-04-05]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:52008DC0030>

SDĚLENÍ KOMISE EVROPSKÉMU PARLAMENTU, RADĚ, EVROPSKÉMU HOSPODÁŘSKÉMU A SOCIÁLNÍMU VÝBORU A VÝBORU REGIONŮ: Plán přechodu na konkurenceschopné nízkouhlíkové hospodářství do roku 2050 (COM (2011) 112 final). *EUR-Lex: Přístup k právu Evropské unie* [online]. Brusel, 8.3.2011 [cit. 2023-04-05]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:52011DC0112>

SDĚLENÍ KOMISE EVROPSKÉMU PARLAMENTU, RADĚ, EVROPSKÉMU HOSPODÁŘSKÉMU A SOCIÁLNÍMU VÝBORU A VÝBORU REGIONŮ: Energy Roadmap 2050 (COM (2011) 885 final). *EUR-Lex: Přístup k právu Evropské unie* [online]. Brusel, 15. 12. 2011. [cit. 2023-04-05]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2011:0885:FIN:EN:PDF>

SDĚLENÍ KOMISE EVROPSKÉMU PARLAMENTU, EVROPSKÉ RADĚ, RADĚ, EVROPSKÉMU HOSPODÁŘSKÉMU A SOCIÁLNÍMU VÝBORU, VÝBORU REGIONŮ A EVROPSKÉ INVESTIČNÍ BANCE: Čistá planeta pro všechny: Evropská dlouhodobá strategická vize prosperující, moderní, konkurenceschopné a klimaticky neutrální ekonomiky (COM(2018) 773 final). *EUR-Lex: Přístup k právu Evropské unie* [online]. Brusel, 28. 11. 2018 [cit. 2023-04-05]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:52018DC0773>

SDĚLENÍ KOMISE EVROPSKÉMU PARLAMENTU, EVROPSKÉ RADĚ, RADĚ, EVROPSKÉMU HOSPODÁŘSKÉMU A SOCIÁLNÍMU VÝBORU A VÝBORU REGIONŮ: Zelená dohoda pro Evropu (COM(2019) 640 final). *EUR-Lex: Přístup k právu Evropské unie* [online]. Brusel, 11. 12. 2019, [cit. 2023-04-05]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?qid=1576150542719&uri=COM%3A2019%3A640%3AFIN>

SDĚLENÍ KOMISE EVROPSKÉMU PARLAMENTU, RADĚ, EVROPSKÉMU HOSPODÁŘSKÉMU A SOCIÁLNÍMU VÝBORU A VÝBORU REGIONŮ: „Fit for 55“: plnění klimatického cíle EU pro rok 2030 na cestě ke klimatické neutralitě (COM(2021) 550 final). *EUR-Lex: Přístup k právu Evropské unie* [online]. Brusel, 14. 7. 2021 [cit. 2023-04-

05]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A52021DC0550>

SDĚLENÍ KOMISE EVROPSKÉMU PARLAMENTU, EVROPSKÉ RADĚ A RADĚ:
Efektivnější a demokratičtější rozhodování v politice EU v oblasti energetiky a klimatu (COM (2019) 177 final). *EUR-Lex: Přístup k právu Evropské unie* [online]. Brusel, 9. 4. 2019 [cit. 2022-05-20]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/en/TXT/?uri=CELEX:52019DC0177>

SDĚLENÍ KOMISE EVROPSKÉMU PARLAMENTU, RADĚ, EVROPSKÉMU HOSPODÁŘSKÉMU A SOCIÁLNÍMU VÝBORU A VÝBORU REGIONŮ: Cesta ke klimaticky neutrálnímu hospodářství: Strategie EU pro integraci energetického systému (COM (2020) 299 final), část 3.4. *EUR-Lex: Přístup k právu Evropské unie* [online]. Brusel, 8. 7. 2020 [cit. 2023-04-09]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=COM:2020:299:FIN>

WORKING DOCUMENT on overcoming the deadlock of unanimity voting: Committee on Constitutional Affairs. *European Parliament 2019-2024* [online]. Sandro Gozi, 28. 4. 2021, [cit. 2023-02-08]. Dostupné z: <https://www.europarl.europa.eu/cmsdata/233740/AFCO%20Working%20Document%20on%20Overcoming%20the%20Deadlock%20of%20Unanimity%20Voting.pdf>

Seznam použité judikatury

Rozsudek Soudního dvora ze dne 4. prosince 1974, Van Duyn v Home Office, 41-74, ECLI:EU:C:1974:133

Rozsudek Soudního dvora ze dne 10. dubna 1984, Von Colson a Kamann v Land Nordrhein-Westfalen, 14/83, ECLI:EU:C:1984:153

Rozsudek Soudního dvora ze dne 9. listopadu 1995, Francovich v. Italská republika, C-479/93, ECLI:EU:C:1995:372

Rozsudek Soudního dvora ze dne 8. října 1996, Dillenkofer a další v. Bundesrepublik Deutschland, C-178/94, ECLI:EU:C:1998:429

Rozsudek Soudního dvora ze dne 24. září 1998, Brinkmann Tabakfabriken GmbH v Skatteministeriet, C-319/96, ECLI:EU:C:1998:429

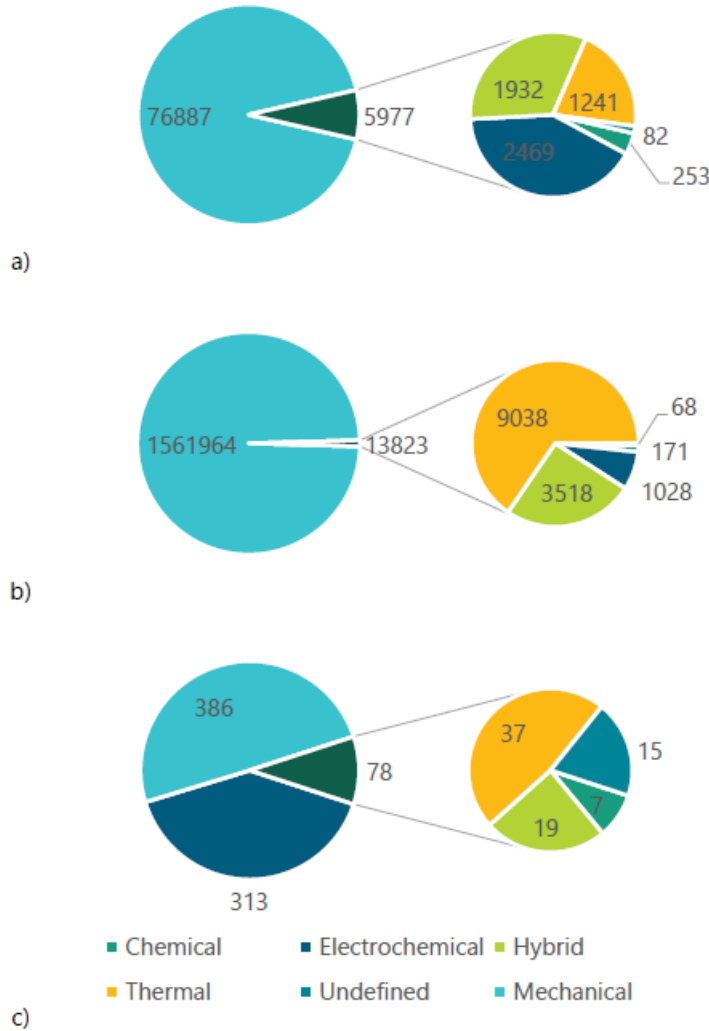
Rozsudek Soudního dvora ze dne 5. března 1996, Brasserie du Pêcheur SA v Bundesrepublik Deutschland, C-46/93 a C-48/93, ECLI:EU:C:1996:79

Seznam příloh

Příloha č. 1: Grafy	76
Příloha č. 2: Tabulky	79

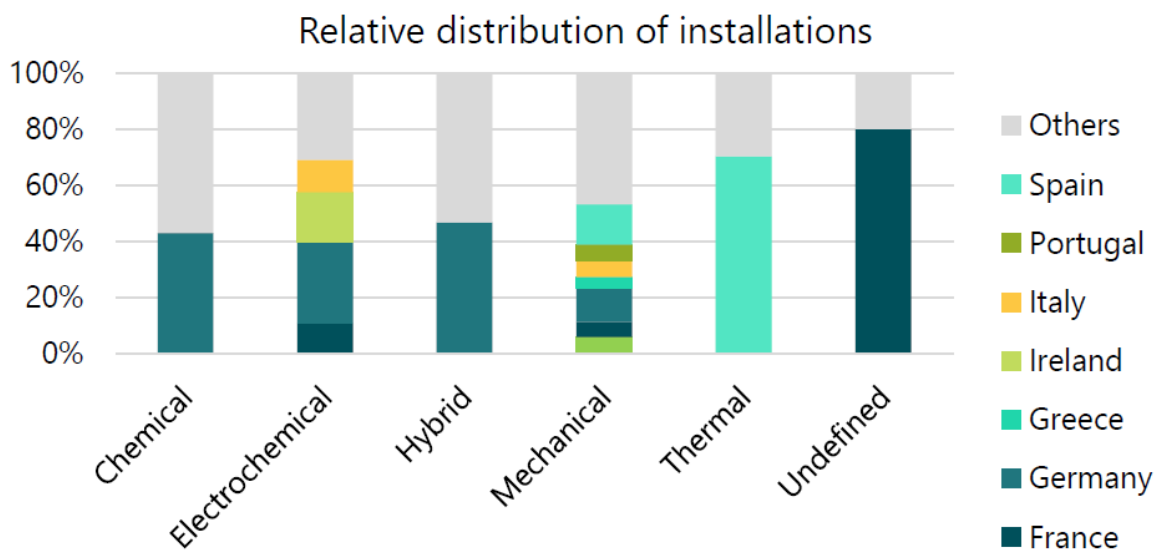
Příloha č. 1: Grafy

Figure 9 Distribution of a) power [MW], b) energy capacity [MWh] and c) number of projects by storage technology [-]

Graf č. 1 – celkový výkon, kapacita a počet projektů ukládání energie dle typu úložišť v EU

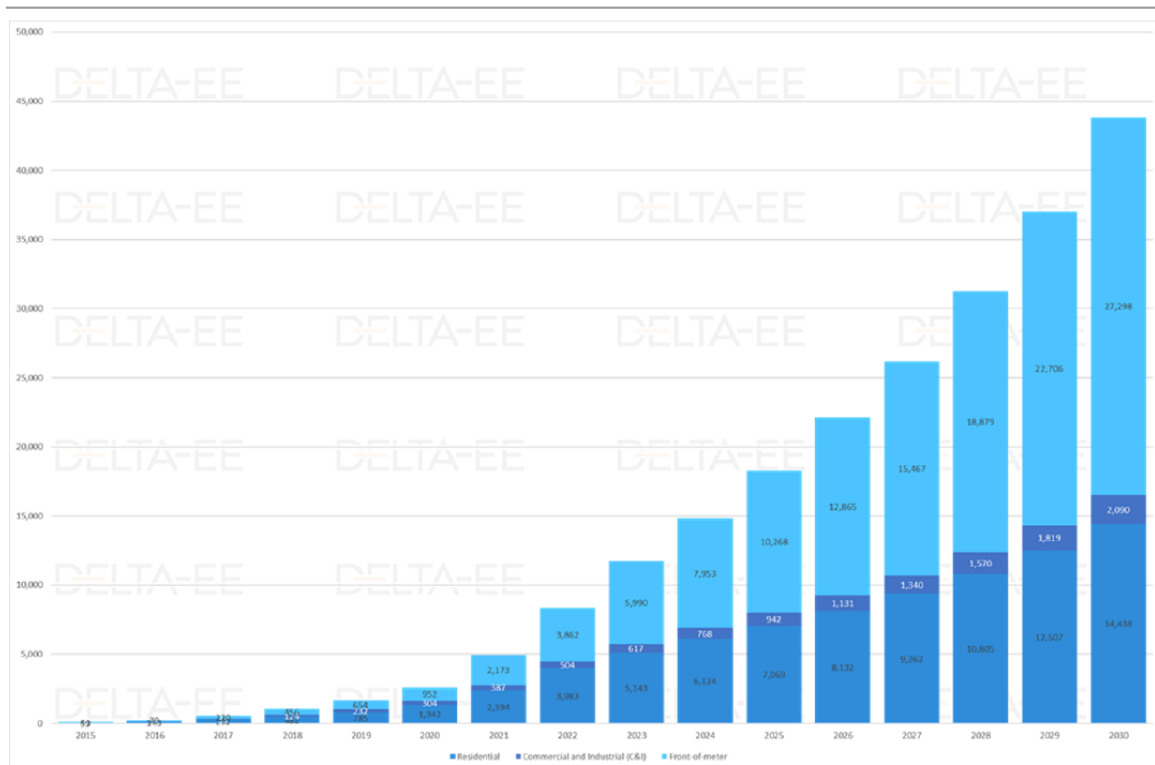
Zdroj: European Commission, Directorate-General for Energy. HOOGLAND, O., FLURI, V. et al. *Study on energy storage: Contribution to the security of the electricity supply in Europe* [online]. Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2023, s. 29 [cit. 2023-04-06]. ISBN 978-92-76-58767-5. Dostupné z: <https://data.europa.eu/doi/10.2833/077257>

Graf č. 2 – počet projektů ukládání energie v jednotlivých zemích (rozděleno dle typů úložišť)

Zdroj: European Commission, Directorate-General for Energy. HOOGLAND, O., FLURI, V. et al. *Study on energy storage: Contribution to the security of the electricity supply in Europe* [online]. Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2023, s. 25-26 [cit. 2023-04-06]. ISBN 978-92-76-58767-5. Dostupné z: <https://data.europa.eu/doi/10.2833/077257>

Figure 8 Annual European energy storage market forecast (MWh)¹⁷

Source: 6th edition of the EASE/Delta-EE European Market Monitor on Energy Storage (EMMES), updated for 2022

Graf č. 3 – roční předpověď vývoje evropského trhu s ukládáním energie neboli nárůst celkové instalované kapacity v MWh. Barvy označují, zda se jedná o zařízení pro koncového zákazníka (tmavší modrá jsou domácnosti a nejtavší podniky) nebo tzv. zařízení postavená „před elektroměrem“ (zařízení při výrobnách nebo samostatně stojící).

Zdroj: European Commission, Directorate-General for Energy. HOOGLAND, O., FLURI, V. et al. Study on energy storage: Contribution to the security of the electricity supply in Europe [online]. Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2023, s. 26 [cit. 2023-04-06]. ISBN 978-92-76-58767-5. Dostupné z: <https://data.europa.eu/doi/10.2833/077257>

Příloha č. 2: Tabulky

	Generation	Consumption	Energy Sharing	Supply	Energy storage	Aggregation	Energy efficiency services	Charging services	Other energy services	Own, establish, purchase, lease and manage	Access all suitable markets	Cross-border participation
Renewable Energy Communities	X	X	X	X	X	X				X	X	
Citizens Energy Communities	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X

Table 1: Sets of potential activities for RECs and CECs as provided by the Clean Energy Package.

Tabulka č. 1 – porovnání možných aktivit občanských energetických společenství a společenství pro obnovitelné zdroje

Zdroj: European Commission, Directorate-General for Energy. TOUNQUET, Frédéric a Clément ALATON. Energy communities in the clean energy package: Best practices and recommendations for implementation [online]. Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2020, s. 13 [cit. 2023-04-13]. ISSN 978-92-76-27320-2. Dostupné z: <https://data.europa.eu/doi/10.2833/51076>

	OES	SOZ
členství	kdokoliv	fyzické osoby, místní orgány, malé a střední podniky
účinná kontrola	fyzické osoby, místní orgány, malé podniky	fyzické osoby, místní orgány, malé a střední podniky v blízkosti projektu OZE
hlavní účel	poskytování environmentálních, hospodářských nebo sociálních společenských přínosů svým podílníkům nebo členům anebo místním oblastem	
formy energie	elektřina	jakékoliv
zdroj energie	jakýkoliv	obnovitelné zdroje energie
přeshraniční spolupráce	ano	ne

Tabulka č. 2 – ostatní rozdíly mezi občanskými energetickými společenstvími a společenstvími pro obnovitelné zdroje

Zdroj: IEMD a RED II

	Energetická společenství	Společenství pro obnovitelné zdroje
Forma korporace	spolek, družstvo nebo korporace s vnitřními poměry spolku nebo družstva	
hlavní účel	poskytování environmentálních, hospodářských nebo sociálních přínosů svým členům nebo na území, kde provozuje svou činnost	
formy energie	elektrina	jakékoliv
zdroj energie	jakýkoliv	obnovitelné zdroje energie
územní omezení výroby	Území vymezené v zakladatelském PJ = souvislé území správních obvodů nejvýše 3 obcí s rozšířenou působností nebo území hlavního města Prahy;	Území vymezené v zakladatelském PJ = souvislé území správních obvodů nejvýše 3 obcí s rozšířenou působností nebo území hlavního města Prahy; V případě elektřiny lze mít až 1/3 celkového instalovaného výkonu svých výroben elektřiny mimo vymezené území.
členství	kdokoliv	fyzické osoby, místní orgány, malé a střední podniky; místní orgány = ÚSC, svazky ÚSC nebo jiné přísp. Organizace ÚSC, které nejsou podnikem
Převod členství	Možný na kohokoliv, kdo splňuje podmínky. K zakazujícím ustanovením zakladatelského PJ se nepřihlíží.	

rozdělení zisku	družstvo nebo jiná OK = nejvýše 33 % zisku a jiných vlastních zdrojů, pouze mezi své členy a pokud to neohrozí účel a potřeby společenství a má-li společenství vytvořený fond ze zisku ve výši nejméně 30 % ZK, který nelze rozdělit mezi členy; spolek nebo jiná korporace, která není OK = nelze	
Hlasovací práva	veškerá hlasovací práva (včetně rozhodujícího vlivu) fyzické osoby, malé podniky, ÚSC, svazky ÚSC nebo jiné přísp. organizace ÚSC, které nejsou podnikem. Každý člen může mít max 10 % hlasovacích práv.	veškerá hlasovací práva (včetně rozhodujícího vlivu) mohou mít jen členové v blízkosti projektu. Každý člen může mít max 10 % hlasovacích práv.
účinná kontrola (= možnost uplatnit rozhodující vliv)	viz výše	viz výše; blízkost = bydliště, sídlo či provozovna na území vymezeném v zakladatelském PJ.

Tabulka č. 3 návrh novely energetického zákona „Lex OZE II“ – souhrnný přehled rozdílů mezi Energetickými společenstvími a Společenstvími pro obnovitelné zdroje

Zdroj: Lex OZE II

Použité zkratky: PJ – právní jednání, ÚSC – územně samosprávný celek, OK – obchodní korporace

	Společenství (oba typy)	Aktivní zákazník
Sdílení energie	sdílet elektřinu vyrobenou ve výrobně elektřiny provozované společenstvím do předávacího místa člena společenství	zákazník má právo sdílet elektřinu 1) s jiným ze svých předávacích míst 2) se zákazníky ve stejném bytovém domě 3) do nejvýše 10 předávacích míst
Dodávka	Provozuje-li výrobu s výkonem do 50kW a bez licence, pak oprávněno dodávat pouze obchodníkovi. Jinak neomezeno.	oprávněn dodávat obchodníkovi

Tabulka č. 4 návrh novely energetického zákona „Lex OZE II“ – souhrnný přehled rozdílů mezi činnostmi aktivních zákazníků a Společenství

Zdroj: Lex OZE II

Abstrakt

Klimatická změna a její řešení je bezpochyby jedním z nejvýznamnějších témat této dekády. Energetika je odvětvím, které se nejvíce podílí na vzniku skleníkových plynů, jež k této změně přispívají, a tak se musí transformovat. Přechod na obnovitelné zdroje však s sebou přináší nové výzvy a úkolem práva je tak umožnit začlenění nových postupů a řešení. Produkce energie nyní bude čelit častějším výkyvům, a tak je třeba ji podpořit jejím ukládáním. Síť je zároveň nutné připravit na příchod nových aktérů a zajistit jim rovné podmínky pro působení na trhu s energií. Evropská unie se v tomto ohledu postavila do pozice světového lídra a přináší komplexní legislativní změny pro členské státy. Rychlost a kvalita implementace těchto změn se však různí, zatímco pomyslné hodiny klimatického kolapsu tikají nelítostně dál.

Klíčová slova: akumulace energie, komunitní energetika, aktivní zákazníci

Abstract

Climate change and its solution is with no doubt one of the most important topics of this decade. As the top producer of greenhouse gases that contribute to this change, the energy industry must transform. However, the switch to production from renewable sources comes with its challenges and so it is a task for law to enable adoption of new practices and solutions. Energy production will face more frequent fluctuations so it must be supported by storage. Furthermore, the energy system must be prepared for entry of new actors, ensuring level playing ground on energy market. European union embraced the position of a world leader in this area and comes with complex legislative changes for member states. However, the speed and quality of its implementation varies while the imaginative clock of climate collapse continues its course.

Key words: energy storage, community energy, active customers